

OCENA SYTUACJI FINANSOWEJ SEKTORA BANKOWEGO W 2004 ROKU (NA PODSTAWIE DANYCH AUDYTOWANYCH) W ŚWIETLE ANALIZY BFG

SYNTEZA

Bankowy Fundusz Gwarancyjny jako instytucja będąca częścią sieci bezpieczeństwa finansowego w Polsce dokonuje okresowych ocen sytuacji ekonomiczno-finansowej banków objętych polskim systemem gwarantowania depozytów¹⁾ oraz identyfikuje zagrożenia dla działalności poszczególnych banków. Wraz z przystąpieniem Polski do Unii Europejskiej oddziały instytucji kredytowych nie są objęte polskim systemem gwarantowania depozytów, ale systemem w kraju macierzystym. Niniejszy materiał prezentuje zatem **ocenę sytuacji krajowego sektora bankowego w Polsce** (krajowe banki komercyjne i banki spółdzielcze)²⁾ **według stanu na 31 grudnia 2004 r.** Ocena sytuacji sektora bankowego została dokonana na podstawie sprawozdań finansowych banków po badaniu przeprowadzonym przez biegłych rewidentów (baza publikacyjna NBP).

W syntezie przedstawiono – obok charakterystyki ogólnych zmian kondycji sektora bankowego – także informację o sposobie oceny bezpieczeństwa banków stosowanym przez BFG wraz z informacją o zidentyfikowanej skali zagrożeń oraz jej zmianie w 2004 r. W **części I** opracowania przedstawione zostały zmiany w otoczeniu gospodarczym i regulacyjnym. **Część II** zawiera analizę ogólną sytuacji w sektorze bankowym (struktura i dynamika bilansu oraz rachunku zysków i strat). W **częściach III** oraz **IV** dokonano pogłębionej analizy sytuacji odpowiednio w sektorze banków komercyjnych i spółdzielczych.

---

¹⁾ Zgodnie z art. 2 pkt 3 ustawy z dnia 14 grudnia 1994 r. o Bankowym Funduszu Gwarancyjnym, **podmiotami objętymi obowiązkowym systemem gwarantowania** są banki krajowe w rozumieniu ustawy – Prawo bankowe oraz „oddziały banków mających siedzibę w państwie niebędącym członkiem Unii Europejskiej – o ile nie są uczestnikami systemu gwarantowania środków pieniężnych albo system gwarantowania, w którym uczestniczą, nie zapewnia gwarantowania środków pieniężnych do wysokości określonej w ustawie”. Kwestię przystąpienia oddziałów instytucji kredytowych (czyli oddziałów banków mających siedzibę w państwach będących członkami Unii Europejskiej) reguluje art. 2b ustawy o BFG.

²⁾ Stosowane w niniejszej analizie pojęcia „sektor banków komercyjnych” oraz „sektor bankowy” obejmują banki objęte polskim systemem gwarantowania depozytów. W analizowanej zbiorowości banków komercyjnych według stanu na koniec grudnia 2004 r. nie uwzględniono 3 oddziałów instytucji kredytowych, które nie są objęte polskim systemem, według zaś stanu na koniec czerwca 2004 r. – 1 oddziału. Według stanu na koniec 2003 r. w polskim sektorze bankowym prowadził działalność 1 oddział.

Bezpieczny Bank

W 2004 r. sytuacja sektora bankowego **uległa poprawie**. Było to możliwe dzięki dobrej koniunkturze gospodarczej oraz zmianom regulacyjnym (głównie w zakresie zasad tworzenia rezerw na ekspozycje kredytowe). Ogólna poprawa sytuacji przyczyniła się także do zwiększenia **bezpieczeństwa sektora bankowego** (mierzonego stosowanym w BFG indeksem zagrożenia). Pomimo ogólnej poprawy bezpieczeństwa w dalszym ciągu kilka banków wykazywało wysokie ryzyko z punktu widzenia systemu gwarantowania depozytów.

W 2004 r. **tempo wzrostu gospodarczego** było najwyższe od siedmiu lat. Produkt krajowy brutto zwiększył się o 5,4% w stosunku rocznym. Po raz pierwszy od 2001 r. wzrosły nakłady inwestycyjne na środki trwałe. Poprawiła się także dynamika popytu konsumpcyjnego. Wejście Polski do Unii Europejskiej znacznie zwiększyło eksport produktów do tej części Europy, pomimo aprecjacji złotego odnotowanej po pierwszym kwartale. Dobra koniunktura w gospodarce oraz zmniejszenie obciążeń podatkowych wpłynęły znacząco na poprawę **wyników ekonomiczno-finansowych przedsiębiorstw**.

Tabela 1. Wybrane wielkości finansowe dla sektora bankowego wg stanu na 31.12.2004 r.*)

Wyszczególnienie [tys. zł]	RAZEM	BK	BS	Zmiana 31.12.2004-31.12.2003		
				RAZEM	BK	BS
Suma bilansowa netto	535 239 655	506 522 826	28 716 829	9,45%	9,31%	11,86%
Należności od sektora niefinansowego	225 446 935	208 799 078	16 647 857	3,88%	3,24%	12,78%
Zobowiązania wobec sektora niefinansowego	309 137 921	287 720 092	21 417 829	4,44%	3,99%	11,00%
Depozyty sektora niefinansowego oraz sektora instytucji samorządowych	315 567 414	291 703 210	23 864 204	4,97%	4,48%	11,45%
Zobowiązania pozabilansowe netto	1 709 638 528	1 705 456 152	4 182 376	4,15%	4,10%	32,71%
Wynik działalności bankowej	29 202 868	26 857 412	2 345 456	8,33%	8,07%	11,44%
Różnica wartości rezerw i aktualizacji	2 378 700	2 295 841	82 859	-42,02%	-42,40%	-29,19%
Koszty działania	16 458 572	14 910 186	1 548 386	2,34%	1,96%	6,08%
Zysk (strata) brutto	7 837 265	7 254 809	582 456	73,99%	76,84%	44,89%
Zysk (strata) netto	7 078 453	6 600 948	477 505	201,62%	219,56%	69,79%

Źródło: Dane NBP, opracowanie własne.

*) W tabelach użyto następujących oznaczeń: RAZEM – sektor bankowy, BK – banki komercyjne, BS – banki spółdzielcze.

Ceny usług i towarów konsumpcyjnych rosły znacznie szybciej niż rok wcześniej. **Średnie roczne tempo inflacji** wyniosło 3,5%. **Stopa bezrobocia** obniżyła się w porównaniu z 2003 r., ale nadal utrzymywała się na wysokim poziomie 19,0%.

W 2004 r. utrzymała się tendencja do ograniczania **liczby placówek bankowych i zatrudnienia**. Liczba placówek krajowych zmniejszyła się o 569, natomiast zatrudnienie (w kraju) obniżyło się o 1834 etaty. Na powyższe wielkości wpływ miały zmiany w sektorze banków komercyjnych.

Suma bilansowa netto sektora bankowego wyniosła na koniec grudnia 2004 r. **535 239 655 tys. zł** i wzrosła w porównaniu z końcem 2003 r. o **9,45%**. Udział banków komercyjnych w sumie bilansowej wyniósł 94,63%, natomiast udział banków spółdzielczych – 5,37%. Tempo wzrostu sumy bilansowej netto w sektorze banków spółdzielczych było wyższe niż w sektorze banków komercyjnych.

W sektorze bankowym należności od sektora niefinansowego wzrosły w 2004 r. o 3,88%, natomiast **zobowiązania wobec tego sektora** – o 4,44%. Sektor banków spółdzielczych osiągnął zarówno wyższy wzrost należności, jak i zobowiązań wobec sektora niefinansowego niż sektor banków komercyjnych. Różnice te wynosiły odpowiednio 9,54 p.p. i 7,01 p.p.

Depozyty sektora niefinansowego i instytucji samorządowych wzrosły w 2004 r. w sektorze bankowym o 4,97% do poziomu 315 567 414 tys. zł. Wzrost wartości tych depozytów miał miejsce zarówno w sektorze banków komercyjnych (o 4,48%), jak i spółdzielczych (o 11,45%). Był on możliwy dzięki istotnemu wzrostowi depozytów podmiotów gospodarczych o 22,90%, depozyty gospodarstw domowych bowiem obniżyły się w sektorze bankowym o 1,51%, przy 9,90% ich wzroście w sektorze banków spółdzielczych. Dalszy spadek środków gospodarstw domowych złożonych w bankach należy przypisać zmianie struktury oszczędności, co zostanie opisane w części 1. Znaczenie banków prowadzących działalność transgraniczną dla odplywu depozytów z sektora bankowego należy uznać za nieznaczne.

Wartość **zobowiązań pozabilansowych netto** wyniosła 1 709 638 528 tys. zł i w odniesieniu do końca 2003 r. wzrosła o 4,15%. Ich dynamika była o 5,30 p.p. niższa od dynamiki sumy bilansowej netto. **Relacja zobowiązań pozabilansowych do sumy bilansowej netto** obniżyła się w 2004 r. o 16,24 p.p. do poziomu **319,42%**. Zobowiązania pozabilansowe ogółem netto banków komercyjnych stanowiły 99,76% zobowiązań pozabilansowych netto sektora bankowego.

Wyniki finansowe sektora bankowego znacznie się poprawiły, zarówno dzięki zwiększeniu efektywności działalności podstawowej (głównie wyniku z tytułu odsetek i prowizji) – w 2004 r. w porównaniu z rokiem poprzednim **wynik działalności bankowej** był **wyższy o 8,33%** – jak i zmniejszeniu obciążenia **saldem rezerw** (spadek salda o 42,02%), a także **partycypacji w zyskach jednostek podporządkowanych wycenianych metodą praw własności** (wzrost o 402,35%). **Dzięki ostatniej z wymienionych zmian zysk netto** za 2004 r. był aż o 201,62% wyższy niż w 2003 r., przy 73,99% wzroście zysku brutto. W związku z obniżeniem stawki podatku dochodowego z **27% do 19%** **zmniejszyło się** także obciążenie z tytułu podatku dochodowego o 15,19%.

Na skutek istotnej poprawy **wyniku osiągniętego na instrumentach pochodnych** (o 313,60% do 3 057 274 tys. zł) wzrosło znaczenie wyniku z tytułu operacji pozabilansowych w relacji do wyniku działalności bankowej z 2,74% na koniec 2003 r.

do 10,47% na koniec 2004 r. O 10,08% wzrósł **wynik z tytułu odsetek** mający największy udział w wyniku działalności bankowej. Było to możliwe głównie dzięki wzrostowi akcji kredytowej (należności ogółem netto wzrosły o 12,04%), marża odsetkowa bowiem zwiększyła się jedynie o 0,02 p.p. do 3,09%.

Koszty działania sektora bankowego wzrosły w porównaniu z 2003 r. o 2,34%, przy czym tempo ich wzrostu w sektorze banków spółdzielczych wyniosło 6,08% i było o 4,12 p.p. wyższe niż w sektorze banków komercyjnych.

W 2004 r. w sektorze bankowym uległy poprawie w stosunku do 2003 r. wszystkie **wskaźniki efektywności**. Wskaźnik ROA netto wzrósł w 2004 r. o 0,84 p.p. do 1,32%, zaś ROE netto o 11,02 p.p. do 16,87%. Wskaźnik rentowności obrotu netto wzrósł o 1,46 p.p. do 2,00%. Obciążenie wyniku działalności bankowej kosztami działania zmniejszyło się o 3,30 p.p. do 56,36%, a obciążenie saldem rezerw zmniejszyło się blisko o połowę z 15,22% na koniec 2003 r. do 8,15% na koniec 2004 r.

Udział należności zagrożonych w należnościach ogółem (z odsetkami) wyniósł na koniec 2004 r. 11,68%, co oznacza poprawę w porównaniu z końcem 2003 r. o 5,63 p.p. Wskaźnik jakości należności poprawił się w obu sektorach – w sektorze banków komercyjnych obniżył się on o 5,90 p.p. do poziomu 12,19%, w sektorze banków spółdzielczych zaś – o 1,61 p.p. do poziomu 4,80%. Poprawa jakości należności w sektorze bankowym związana była ze wzrostem należności ogółem (o 11,04%) i spadkiem należności zagrożonych (o 25,08%), przy czym w sektorze banków spółdzielczych spadek należności zagrożonych był mniejszy i wyniósł 13,71%. Część banków skorzystała z możliwości spisania należności nieściągalnych w ciężar rezerw celowych. Wartość należności spisanych wzrosła w 2004 r. o 75,40% do 5 690 172 tys. zł.

Poprawiła się **jakość zobowiązań pozabilansowych** – wskaźnik jakości wyniósł na koniec 2004 r. 2,79% i poprawił się w porównaniu z 2003 r. o 5,05 p.p. Wartość zobowiązań pozabilansowych udzielonych zagrożonych obniżyła się o 60,42%. Jakość tych zobowiązań w sektorze banków komercyjnych (2,82%) kształtowała się na poziomie gorszym niż w sektorze banków spółdzielczych (0,52%), przy czym banki spółdzielcze miały zaledwie 0,24% udziału w tych zobowiązaniach.

Różnica wartości rezerw i aktualizacji (saldo rezerw) wyniosła na koniec 2004 r. 2 378 700 tys. zł i była niższa w porównaniu z 2003 r. o 42,02%. W sektorze banków spółdzielczych spadek salda rezerw w 2004 r. był mniejszy i wyniósł 29,19%.

Współczynnik wypłacalności na koniec 2004 r. osiągnął wartość 15,46% i wzrósł w porównaniu ze stanem na 31 grudnia 2003 r. o 1,72 p.p. W sektorze banków komercyjnych współczynnik wypłacalności wyniósł 15,56% (wzrost o 1,91 p.p.), natomiast w sektorze banków spółdzielczych – 14,13% (spadek o 0,03 p.p.). Na poprawę wartości współczynnika wypłacalności w sektorze bankowym wpływ miał zarówno spadek całkowitego wymogu kapitałowego (o 5,20%), jak i wzrost funduszy własnych (o 5,43%).

Na koniec grudnia 2004 r. 90 banków miało fundusze własne niższe niż 500 tys. euro (według kursu z końca grudnia 2004 r.), w tym 6 – poniżej 300 tys. euro. Gdyby banki te przeznaczyły w całości wypracowane zyski na zwiększenie funduszy własnych, liczba ta zmniejszyłaby się do 45, ale w 2 bankach fundusze nadal kształtowałyby się poniżej 300 tys. euro. Do końca 2005 r. banki spółdzielcze zobowiązane są osiągnąć tzw. II próg kapitałowy (500 tys. euro).

Reasumując, w 2004 r. sektor bankowy poprawił swoją kondycję, szczególnie w sferze wyników finansowych i jakości należności. Poza ogólną poprawą sytuacji gospodarczej, przyczyniły się do tego zdarzenia o charakterze jednorazowym, jak możliwość „skokowego” rozwiązania rezerw w związku z liberalizacją zasad ich tworzenia, skokowy przyrost zysku netto w związku z dobrymi wynikami spółek podporządkowanych wycenianych metodą praw własności oraz niższe obciążenie podatkowe. Prognozowane utrzymanie dobrej koniunktury gospodarczej oraz obniżenie nominalnego poziomu stóp procentowych powinny wpływać korzystnie na wyniki finansowe banków w przyszłości.

Dla celów określenia bezpieczeństwa bazy depozytowej zdefiniowano **indeks zagrożenia**, przy wykorzystaniu punktacji przypisanej poszczególnym bankom, nadawanej w ramach skwantyfikowanego systemu oceny. Indeks zagrożenia jest badany dla całego sektora bankowego, sektora banków komercyjnych i spółdzielczych.

Konstrukcja indeksu zagrożenia jest następująca:

$$I_{\text{sektor}} = \sum_{i=1}^n p_i \frac{d_i}{d_{\text{sektor}}},$$

gdzie:

sektor – sektor banków komercyjnych krajowych lub sektor banków spółdzielczych lub sektor bankowy krajowy,

n – liczba banków,

p – punktacja przypisana bankowi krajowemu w ramach części sprawozdawczej systemu monitorowania,

d – depozyty sektora niefinansowego i instytucji samorządowych.

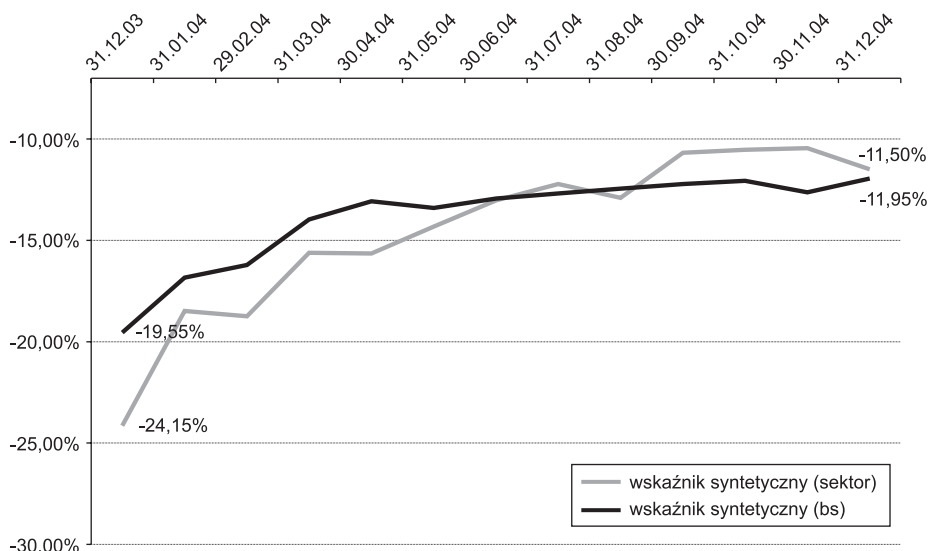
Indeks zagrożenia jest zdefiniowany jako suma punktacji poszczególnych banków ważonych udziałem w depozytach sektora niefinansowego i instytucji samorządowych sektora bankowego. Do tworzenia indeksu zagrożenia wykorzystano punktację przypisaną bankom w ramach mierzalnej części systemu monitorowania mieszczącej się w przedziale od -100 (najgorsza) do 0 (najlepsza). Ze względu na definicję indeksu zagrożenia w największym stopniu na jego poziom wpływają banki o wysokim udziale w depozytach sektora niefinansowego i instytucji samorządowych. Indeks zagrożenia przyjmuje wartości ujemne (ze względu na wyrażenie punktacji nadanej poszczególnym bankom w liczbach ujemnych). Wartości graniczne dla indeksu nie są wyznaczane. Zmiany w poziomie indeksu zagrożenia pozwalają wnioskować o zmianie bezpieczeństwa depozytów zgromadzonych w bankach, co stanowi kluczową kwestię z perspektywy Funduszu.

W 2004 r. wartość **indeksu zagrożenia** poprawiła się istotnie (o 12,46 punktu), na co w największym stopniu wpłynęły zmiany zaistniałe w sektorze banków komercyjnych, gdzie indeks zagrożenia poprawił się w 2004 r. o 13,04 punktu do -11,46 punktu. W przypadku banków spółdzielczych poprawa indeksu zagrożenia w analizowanym okresie wyniosła 7,60 punktu do -11,95 punktu.

Punktacja, przypisana bankom w ramach skwantyfikowanego systemu oceny, stanowi sumę ocen cząstkowych 4 grup wskaźników charakteryzujących 4 obszary

---

Wykres 1. Indeks zagrożenia w sektorze bankowym oraz w sektorze banków spółdzielczych w okresie grudzień 2003 r. – grudzień 2004 r.³⁾

Źródło: Dane BFG, opracowanie własne.

działania banków: efektywność, jakość należności, wypłacalność i jakość zobowiązań pozabilansowych udzielonych. Niższy udział grup wskaźników w indeksie zagrożenia należy oceniać pozytywnie, tj. w kategoriach niższego zagrożenia.

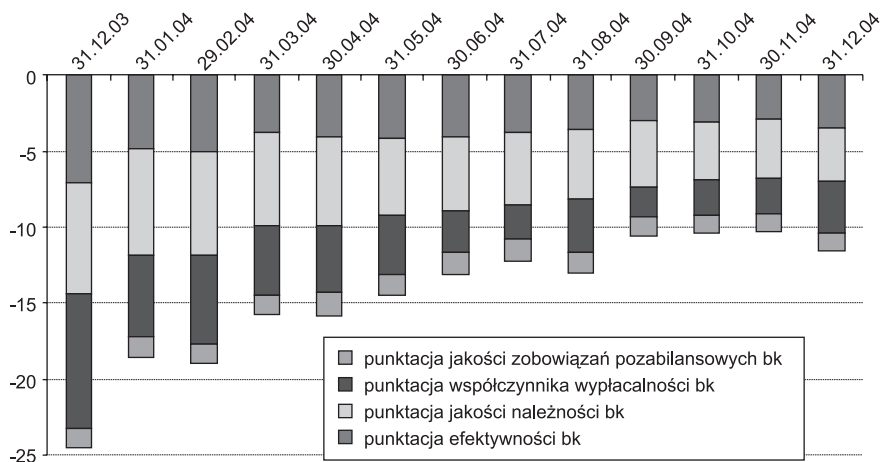
Udział poszczególnych grup wskaźników w indeksie zagrożenia dla sektora banków komercyjnych i spółdzielczych według stanu na koniec grudnia 2004 r. prezentują wykresy (wykres 2 i wykres 3).

W 2004 r., zarówno w sektorze banków komercyjnych, jak i w sektorze banków spółdzielczych, poprawa indeksu zagrożenia była możliwa na skutek poprawy punktacji wszystkich grup wskaźników. W sektorze banków komercyjnych największy wpływ na poprawę indeksu miała poprawa punktacji wypłacalności oraz, w drugiej kolejności – jakości należności. W sektorze banków spółdzielczych o poprawie indeksu zagrożenia zdecydowała przede wszystkim poprawa punktacji efektywności.

³⁾ Ze względu na to, że sektor banków komercyjnych posiada ponad 90% udziału w depozytach sektora niefinansowego i instytucji samorządowych, poziom indeksu dla sektora bankowego jest niemal identyczny jak dla sektora banków komercyjnych. Z tego powodu na wykresie nie zamieszczono oddzielnie banków komercyjnych. Indeks zagrożenia banków komercyjnych poprawił się w badanym okresie z -24,50 punktu (grudzień 2003 r.) do -11,46 punktu (grudzień 2004 r.), tj. o 13,04 punktu.

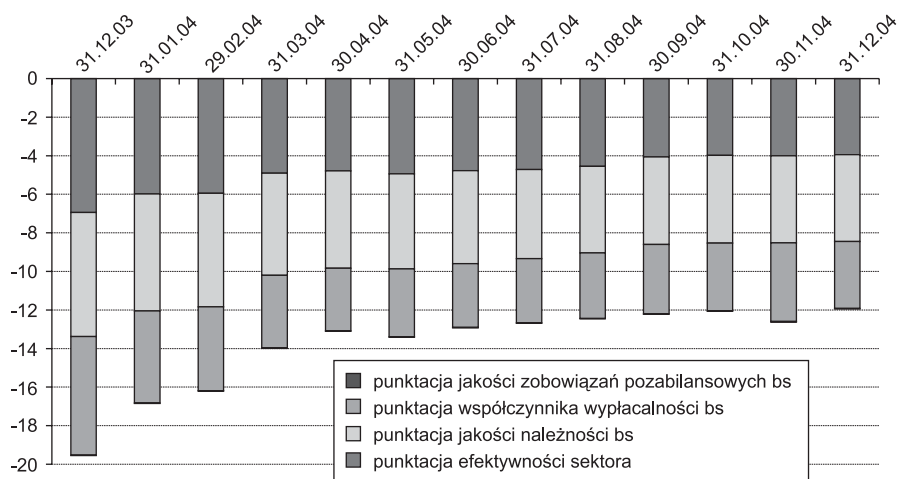
Z działalności BFG

Wykres 2. Udział grup wskaźników w indeksie zagrożenia banków komercyjnych w okresie od 31.12.2003 r. do 31.12.2004 r.

Źródło: Dane BFG, opracowanie własne.

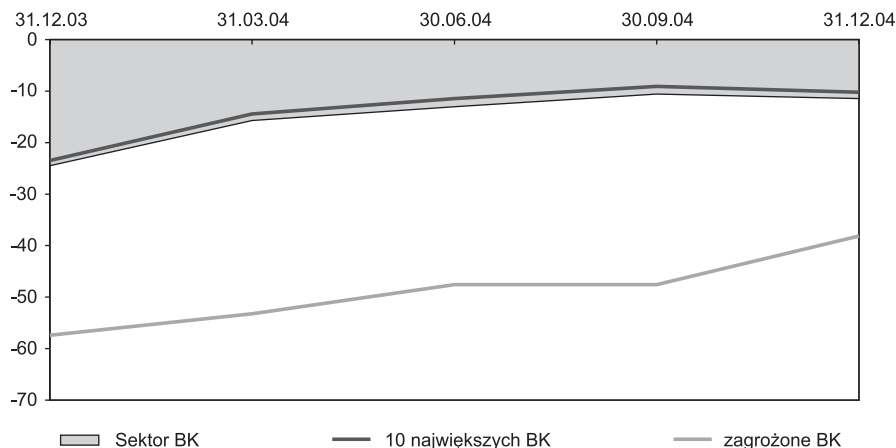
Wykres 3. Udział grup wskaźników w indeksie zagrożenia banków spółdzielczych w okresie od 31.12.2003 r. do 31.12.2004 r.

Źródło: Dane BFG, opracowanie własne.

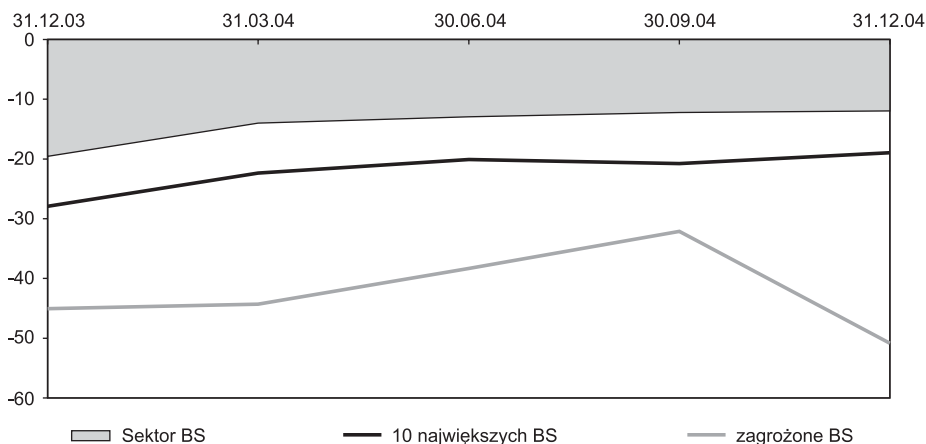

Wykres 4. Indeks zagrożenia dla sektora banków komercyjnych, 10 największych banków*¹⁾ i banków o bardzo wysokim i wysokim zagrożeniu w okresie grudzień 2003 r.–grudzień 2004 r.

Źródło: Dane BFG, opracowanie własne.

Wykres 5. Indeks zagrożenia dla sektora banków spółdzielczych, 10 największych banków*¹⁾ i banków o bardzo wysokim i wysokim zagrożeniu w okresie grudzień 2003 r.–grudzień 2004 r.

Źródło: Dane BFG, opracowanie własne.

*¹⁾ W przypadku banków komercyjnych – w wykresie uwzględniono banki, których udział w depozytach sektora banków komercyjnych przekraczał 2%. Na koniec poszczególnych kwartałów ich liczba wahała się między 10 a 11. W przypadku banków spółdzielczych – uwzględniono w nim banki, których udział w depozytach sektora spółdzielczego przekraczał 0,75%. Na koniec poszczególnych kwartałów ich liczba wahała się między 8 a 10.

Wykres 4 prezentuje kształtowanie się indeksów zagrożenia dla sektora banków komercyjnych, 10 największych banków komercyjnych oraz banków komercyjnych zagrożonych. Wykres 5 prezentuje analogiczne dane dla banków spółdzielczych.

Na koniec 2004 r. sytuacja ekonomiczno-finansowa **największych banków komercyjnych** (ok. 87% udział w depozytach sektora niefinansowego i instytucji samorządowych), kształtujących bezpieczeństwo systemowe, była lepsza niż przeciętnie w sektorze banków komercyjnych. Na koniec grudnia 2004 r. indeks zagrożenia dla tych banków wyniósł -10,22 punktu i w porównaniu z końcem 2003 r. poprawił się o 13,27 punktu.

Sytuacja ekonomiczno-finansowa **największych banków spółdzielczych** (na koniec grudnia 2004 r. 9,78% udział w depozytach sektora niefinansowego i instytucji samorządowych sektora banków spółdzielczych) była gorsza niż w sektorze banków spółdzielczych. W okresie grudzień 2003 r. – grudzień 2004 r. indeks zagrożenia wyliczany dla największych banków spółdzielczych był średnio o 8,00 punktu gorszy od indeksu zagrożenia dla sektora banków spółdzielczych. Na koniec grudnia 2004 r. indeks zagrożenia dla tych banków wyniósł -18,87 punktu i w porównaniu z końcem 2003 r. poprawił się o 8,96 punktu.

W oparciu o stosowany w BFG **system monitorowania**, który jest jednym ze składników analizy jako skwantyfikowany system oceny, dokonano oceny sytuacji banków. Celem systemu jest ocena bezpieczeństwa banków w oparciu o dane sprawozdawcze i informacje pozasprawozdawcze. Każdemu bankowi nadano rating dwuczłonowy, składający się z litery i cyfry, gdzie litera określa kondycję finansową banku ustaloną na podstawie skwantyfikowanego systemu oceny, a cyfra określa ocenę banku na podstawie czynników pozasprawozdawczych (głównie jakościowych, np. ocena inwestora strategicznego, wyniki inspekcji GINB i kontroli BFG, informacje o korektach w sprawozdawczości). W ocenie czynników niemierzalnych uwzględnia się zdarzenia, które nastąpiły po 31 grudnia 2004 r. Ze względu na inny zakres informacji pozasprawozdawczych w sektorze banków komercyjnych i sektorze banków spółdzielczych odmiennie ocenia się czynniki pozasprawozdawcze⁴.

Na podstawie ratingów zbudowano macierz zagrożeń i zaklasyfikowano banki do jednej z pięciu grup: o bardzo wysokim, wysokim, średnim, niskim lub bardzo niskim zagrożeniu⁵. Pogłębionej analizie podlegają banki o bardzo wysokim, wysokim i o średnim zagrożeniu. Należy podkreślić, że macierz zagrożeń prezentuje pozycjonowanie banków wg indywidualnych ratingów i nie uwzględnia ryzyka systemowego związanego z ich działalnością.

Na rysunku 1 przedstawiono kształt macierzy zagrożeń.

Według stanu na 31 grudnia 2004 r. monitorowaniem objętych było 596 banków spółdzielczych i 53 banki komercyjne na 58 działających. Zgodnie z zasadą przyjętą w systemie monitorowania ocenie są poddawane banki działające nie krócej niż

---

⁴ Podstawowa różnica dotyczy możliwości oceny właścicieli banków – w sektorze banków spółdzielczych taka ocena ze względu na znaczne rozdrobnienie struktury właścicielskiej jest niemożliwa, dla większości zaś banków komercyjnych dysponujemy oceną większościowego akcjonariusza nadaną przez renomowaną agencję ratingową.

⁵ W celu zwiększenia dywersyfikacji ocen w grupie o wysokim i niskim zagrożeniu wyodrębniono odpowiednio kategorię o bardzo wysokim i o bardzo niskim zagrożeniu.

Bezpieczny Bank

Rysunek 1. Kształt macierzy zagrożeń banków

A-I	A-II	A-III	A-IV
B-I	B-II	B-III	B-IV
C-I	C-II	C-III	C-IV
D-I	D-II	D-III	D-IV

	– banki o bardzo niskim zagrożeniu
	– banki o niskim zagrożeniu
	– banki o średnim zagrożeniu
	– banki o wysokim zagrożeniu
	– banki o bardzo wysokim zagrożeniu

Interpretacja oceny czynników mierzalnych dla banków jest następująca:

Ocena	A	B	C	D
Interpretacja	dobra kondycja finansowa	satysfakcjonująca kondycja finansowa	wątpliwa kondycja finansowa	zła kondycja finansowa
Wartość wskaźnika syntetycznego – bk	<0, -15)	<-15, -30)	<-30, -50)	<-50, -100>
Wartość wskaźnika syntetycznego – bs	<0, -15)	<-15, -30)	<-30, -45)	<-45, -100>

Interpretacja oceny czynników pozasprawozdawczych dla banków jest następująca:

Ocena	I	II	III	IV
Interpretacja – bk	dobra jakość czynników pozasprawozdawczych	satysfakcjonująca jakość czynników pozasprawozdawczych	wątpliwa jakość czynników pozasprawozdawczych	zła jakość czynników pozasprawozdawczych
Interpretacja – bs	neutralna jakość czynników pozasprawozdawczych	brak informacji na temat czynników pozasprawozdawczych	wątpliwa jakość czynników pozasprawozdawczych	zła jakość czynników pozasprawozdawczych

2 lata. Banki prowadzące działalność krócej niż 2 lata nie są objęte oceną w tym systemie, lecz podlegają odrębnej ocenie, uwzględniającej specyfikę początkowego etapu działalności. W sektorze banków spółdzielczych natomiast systemem monitorowania objęto wszystkie banki spółdzielcze.

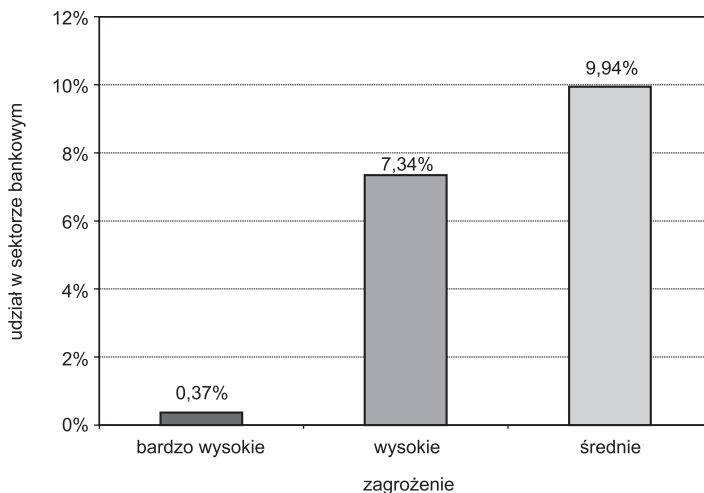
Udział banków komercyjnych zakwalifikowanych jako banki o bardzo wysokim zagrożeniu i wysokim zagrożeniu wyniósł łącznie w sumie bilansowej netto sektora bankowego 7,67%, zaś w depozytach sektora niefinansowego i instytucji samorządowych kształtował się na poziomie niższym – 5,59%.

Z działalności BFG

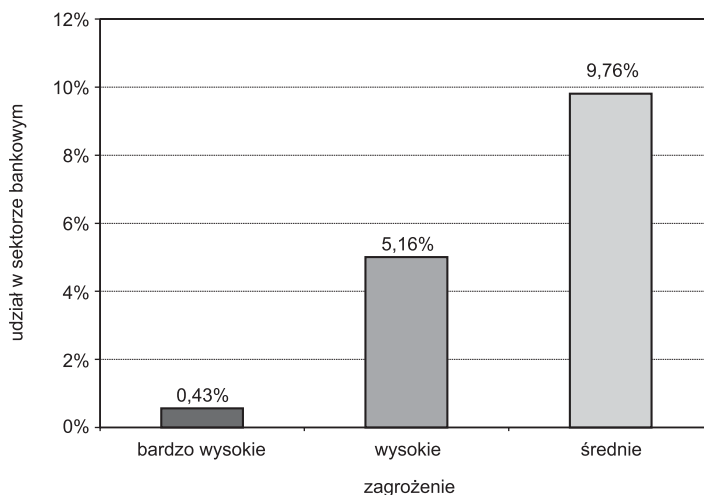

Wykres 6. Udział banków o bardzo wysokim, wysokim i średnim zagrożeniu w sumie bilansowej netto sektora bankowego według stanu na 31.12.2004 r.

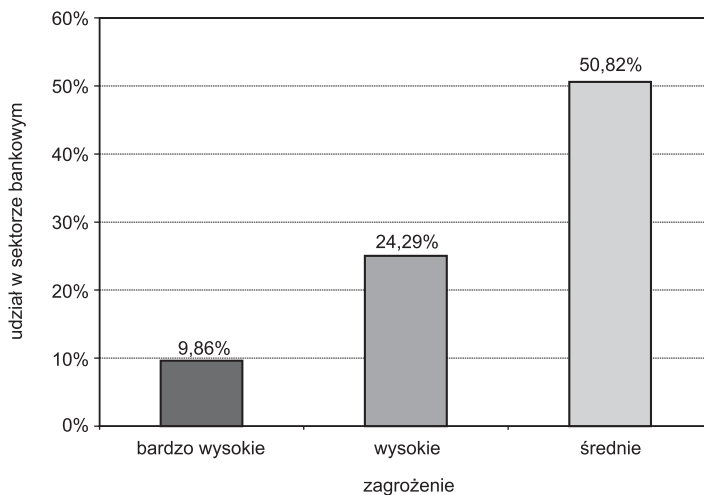
Źródło: Dane BFG, opracowanie własne.

Wykres 7. Udział banków o bardzo wysokim, wysokim i średnim zagrożeniu w depozytach sektora niefinansowego i instytucji samorządowych sektora bankowego według stanu na 31.12.2004 r.

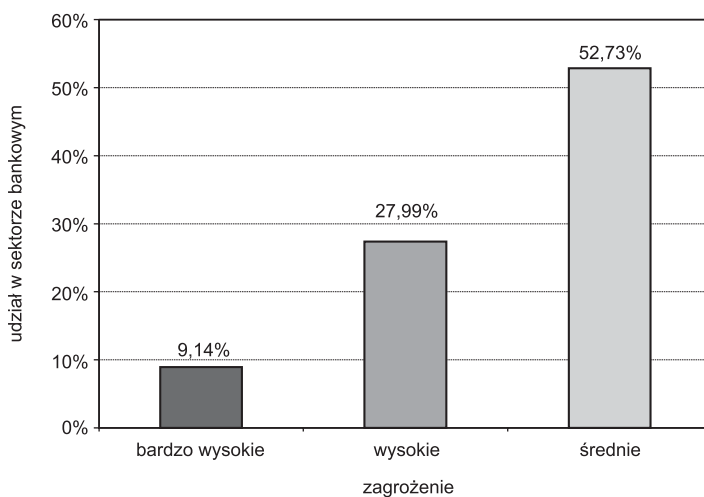
Źródło: Dane BFG, opracowanie własne.

Wykres 8. Udział straty skumulowanej brutto banków o bardzo wysokim, wysokim i średnim zagrożeniu w sektorze bankowym według stanu na 31.12.2004 r.

Źródło: Dane BFG, opracowanie własne.

Wykres 9. Udział straty skumulowanej netto banków o bardzo wysokim, wysokim i średnim zagrożeniu w sektorze bankowym według stanu na 31.12.2004 r.

Źródło: Dane BFG, opracowanie własne.

Z działalności BFG

Strata skumulowana brutto banków o bardzo wysokim i wysokim zagrożeniu stanowiła 31,15% straty skumulowanej brutto sektora bankowego, a w przypadku straty skumulowanej netto – 37,13%.

Na podstawie klasyfikacji banków za okres analizowany przygotowano **macierz migracji**, która obrazuje syntetycznie częstość utrzymywania i zmian ocen banków. Punktem wyjścia do opracowania macierzy migracji była klasyfikacja banków do poszczególnych klas zagrożenia według stanu na 31 grudnia 2003 r. Następnie wyliczono dla okresu od końca grudnia 2003 r. do końca grudnia 2004 r. częstość pozostawania w danej klasie zagrożenia (przekątna macierzy zaznaczona wytłuszczoną czcionką) oraz częstość pogorszenia (liczby po lewej stronie przekątnej) i poprawy (liczby po prawej stronie przekątnej) klasyfikacji. Przesunięcia banków prezentowane w macierzach migracji ilustrują zmianę sytuacji w sektorze.

Tabela 2. Konstrukcja macierzy migracji za okres od 31.12.2003 r. do 31.12.2004 r.

Zagrożenie – stan na 31.12.2003	Zmiany zagrożenia od 31.12.2003 do 31.12.2004 na:				
	bardzo wysokie	wysokie	średnie	niskie	bardzo niskie
bardzo wysokie					
wysokie					
średnie					
niskie					
bardzo niskie					

Źródło: Dane BFG, opracowanie własne.

W 2004 r. w porównaniu z 2003 r. 54,72% wszystkich banków komercyjnych nie zmieniło klasyfikacji do grup zagrożenia.

Tabela 3. Macierz migracji dla banków komercyjnych za okres od 31.12.2003 r. do 31.12.2004 r.

Zagrożenie – stan na 31.12.2003	Zmiany zagrożenia od 31.12.2003 do 31.12.2004 na:				
	bardzo wysokie	wysokie	średnie	niskie	bardzo niskie
bardzo wysokie	40,00%	40,00%	0,00%	20,00%	0,00%
wysokie	0,00%	66,67%	33,33%	0,00%	0,00%
średnie	0,00%	0,00%	42,86%	42,86%	14,29%
niskie	0,00%	0,00%	0,00%	27,78%	72,22%
bardzo niskie	0,00%	0,00%	11,76%	0,00%	88,24%

Źródło: Dane BFG, opracowanie własne.

Do niższych grup zagrożenia przekwalifikowano 41,51% banków komercyjnych objętych systemem monitorowania, przy czym pozytywnie należy odebrać fakt

przekwalifikowania 60% banków o bardzo wysokim zagrożeniu do grup o niższym zagrożeniu – 40% banków przeklasyfikowano do grupy o wysokim zagrożeniu, a 20% – do grupy o niskim zagrożeniu. Największy odsetek banków (72,22%) został przekwalifikowany z grupy niskiego zagrożenia do grupy bardzo niskiego zagrożenia. Do grup o wyższym zagrożeniu przeklasyfikowano jedynie 3,77% ogółu monitorowanych banków komercyjnych. Zmiany dotyczyły wyłącznie 11,76% banków klasyfikowanych jako banki o bardzo niskim zagrożeniu, które na koniec 2004 r. znajdowały się w grupie o średnim zagrożeniu.

Tabela 4. Macierz migracji dla banków spółdzielczych za okres od 31.12.2003 r. do 31.12.2004 r.

Zagrożenie – stan na 31.12.2003	Zmiany zagrożenia od 31.12.2003 do 31.12.2004 na:				
	bardzo wysokie	wysokie	średnie	niskie	bardzo niskie
bardzo wysokie	0,00%	0,00%	28,57%	57,14%	14,29%
wysokie	0,00%	0,00%	100,00%	0,00%	0,00%
średnie	0,00%	4,65%	18,60%	46,51%	30,23%
niskie	0,00%	0,00%	3,39%	17,80%	77,97%
bardzo niskie	0,00%	0,00%	0,32%	3,56%	96,12%

Źródło: Dane BFG, opracowanie własne.

W 2004 r. 58,22% wszystkich banków spółdzielczych nie zmieniło klasyfikacji do grup zagrożenia. Do niższych grup zagrożenia przekwalifikowano 37,75% ogółu banków spółdzielczych, przy czym pozytywnie należy odebrać fakt przekwalifikowania 100% banków o bardzo wysokim zagrożeniu do grup o niższym zagrożeniu (średnim, niskim i bardzo niskim). Do grup o wyższym zagrożeniu przeklasyfikowano jedynie 4,03% ogółu banków spółdzielczych. Powyższe miało niewielki wpływ na ogólną ocenę sytuacji sektora.

CZĘŚĆ I. OTOCZENIE SEKTORA BANKOWEGO

1. Sytuacja w gospodarce

Gospodarka w 2004 roku

W 2004 r.:

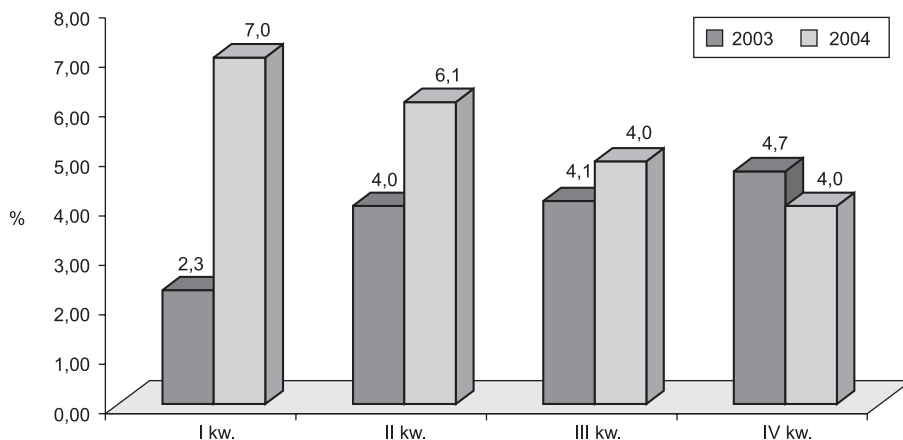
- ❖ gospodarka rozwijała się w tempie najwyższym od siedmiu lat;
- ❖ głównym czynnikiem wzrostu gospodarczego był eksport;
- ❖ wzrosło tempo popytu krajowego przy zwiększeniu nakładów inwestycyjnych;
- ❖ nastąpiło przyspieszenie produkcji przemysłowej;
- ❖ poprawiła się sytuacja finansowa przedsiębiorstw;
- ❖ zmniejszył się deficyt na rachunku obrotów bieżących;
- ❖ znacznie wzrosło tempo inflacji;
- ❖ utrzymała się trudna sytuacja na rynku pracy.

Z działalności BFG

W 2004 r. **przyrost realny produktu krajowego brutto (PKB)** był znacznie wyższy niż w poprzednich kilku latach i wyniósł **5,4%** (rok wcześniej 3,8%). W pierwszym półroczu gospodarka rozwijała się szybciej niż w drugim – tempo wzrostu zmniejszyło się z 7,0% w pierwszym kwartale do 4,0% w czwartym.

Produkt krajowy brutto

Wykres 10. Zmiany PKB w latach 2003–2004

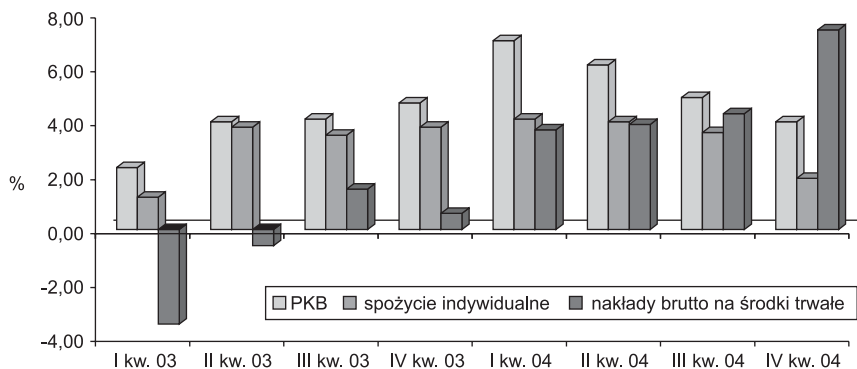

Źródło: Dane GUS, opracowanie własne.

Tempo wzrostu **popytu krajowego** w 2004 r. wyniosło **5,0%** wobec **2,6%** rok wcześniej. W kolejnych kwartałach roku popyt krajowy zwiększał się o 6,0%, 5,8%, 5,2% i 3,3% (w ujęciu rok do roku).

Popyt krajowy

Wykres 11. Zmiany PKB, spożycia indywidualnego i nakładów brutto na środki trwałe w latach 2003–2004

Źródło: Dane GUS, opracowanie własne.

Popyt konsumpcyjny

W 2004 r. **spożycie ogółem** wzrosło, w porównaniu z rokiem poprzednim, o **2,8%**, w tym **spożycie indywidualne** rosło szybciej (**3,4%**). Dynamika spożycia indywidualnego zmniejszała się jednak z kwartału na kwartał osiągając poziom: w pierwszym kwartale 4,1%, w drugim 4,0%, w trzecim 3,6% i w czwartym 1,9%.

Popyt inwestycyjny

Po raz pierwszy od 2001 r. w gospodarce wzrosły nakłady brutto na środki trwałe. Ich przyrost był najwyższy w trzech ostatnich miesiącach roku i wyniósł 7,4% w stosunku do tego samego okresu roku poprzedniego (w pierwszym kwartale wynosił on 3,7%, w drugim – 3,9%, w trzecim – 4,3%). W całym 2004 r. – w stosunku do roku poprzedniego – **nakłady brutto na środki trwałe zwiększyły się o 5,3%** (w 2003 r. miał miejsce spadek o 0,2 %).

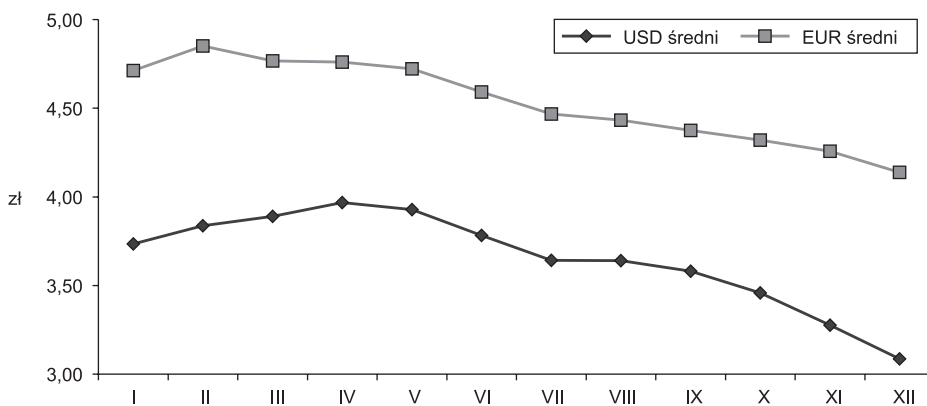
Handel zagraniczny

W 2004 r. wartość polskiego **eksportu** zwiększyła się o **18,2%**, a **importu** o **17,3%** w ujęciu rok do roku. Wzrost polskiego eksportu do krajów Unii Europejskiej był najwyższy od 2000 r., a szczególnie szybko rósł eksport artykułów rolnych, czemu sprzyjało zniesienie na nie ceł po wejściu Polski do Unii Europejskiej. Dobre wyniki odnotowano również w wymianie handlowej z Rosją. W wyniku aprecjacji złotego stopniowo obniżyła się jednak konkurencyjność polskich eksporterów na rynkach europejskich.

Saldo obrotów bieżących

Wyższa dynamika eksportu nad importem wpłynęła na zmniejszenie deficytu na rachunku obrotów bieżących bilansu płatniczego z 4,1 mld EUR w 2003 r. do 3,0 mld EUR. Relacja **deficytu obrotów bieżących do PKB** poprawiła się w 2004 r. do **1,5%** wobec 2,2% w roku poprzednim.

Wykres 12. Średni miesięczny kurs dolara amerykańskiego i euro w 2004 r.

Źródło: Dane publikowane w „Rzeczpospolitej”, opracowanie własne.

Z działalności BFG

Po pierwszym kwartale 2004 r. **kurs złotego wobec euro i dolara** zaczął się **umacniać**. Od stycznia do grudnia wartość złotego wobec euro wzrosła o 12,1%. Na 31 grudnia 2004 r. **kurs złotego względem euro** wyniósł **4,1383**.

W 2004 r. wartość złotego względem dolara amerykańskiego wzrosła o 17,4%. Na 31 grudnia 2004 r. **kurs złotego wobec dolara** osiągnął poziom **3,0863**.

W 2004 r. **deficyt budżetu państwa**, po raz pierwszy liczony według unijnej metodologii ESA 95⁶⁾, wyniósł **4,8% PKB** (wobec 4,1% w roku 2003). Relacja długu publicznego do PKB zmniejszyła się z 45,4% w 2003 roku do 43,6%, głównie dzięki umocnieniu złotego.

Wysoka dynamika eksportu oraz wzrost zamówień inwestycyjnych w gospodarce wpłynęły na ożywienie w przemyśle. **Produkcja sprzedana przemysłu** zwiększyła się o **11,7%** w stosunku do roku poprzedniego (8,3% w 2003 r.). Największą dynamikę odnotowały działy przemysłu produkujące głównie na eksport oraz wytwarzające dobra inwestycyjne (o ok. 35%). W przetwórczych gałęziach przemysłu sprzedaż wzrosła o 13,6%. Poziom produkcji poprawił się w 21 (spośród 29) działach przemysłu. W przedsiębiorstwach przemysłowych **wydajność pracy**⁷⁾ wzrosła o **13,0%** (w ujęciu rocznym) przy jednoczesnym spadku zatrudnienia o 0,4%.

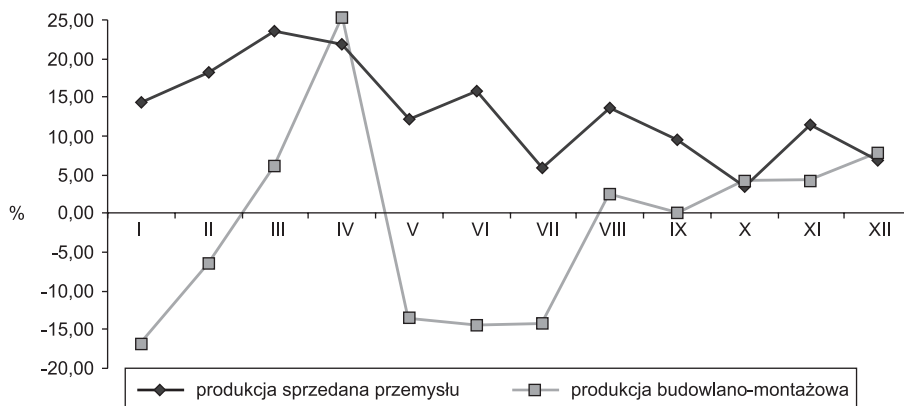
Ceny produkcji sprzedanej przemysłu wzrosły w całym 2004 r. o 7,0% (wobec 2,6% w 2003 r.).

*Kurs złotego
względem
euro i dolara*

*Deficyt
budżetu
państwa*

*Produkcja
przemysłowa*

Wykres 13. Zmiany produkcji sprzedanej przemysłu i produkcji budowlano-montażowej w 2004 r.

Źródło: Dane GUS, opracowanie własne.

⁶⁾ Metodologia rachunków narodowych ESA 95 uwzględnia dochody i wydatki państwa, samorządów, specjalnych funduszy budżetowych, a także systemu ubezpieczeń społecznych.

⁷⁾ Mierzona produkcją sprzedaną na jednego zatrudnionego.

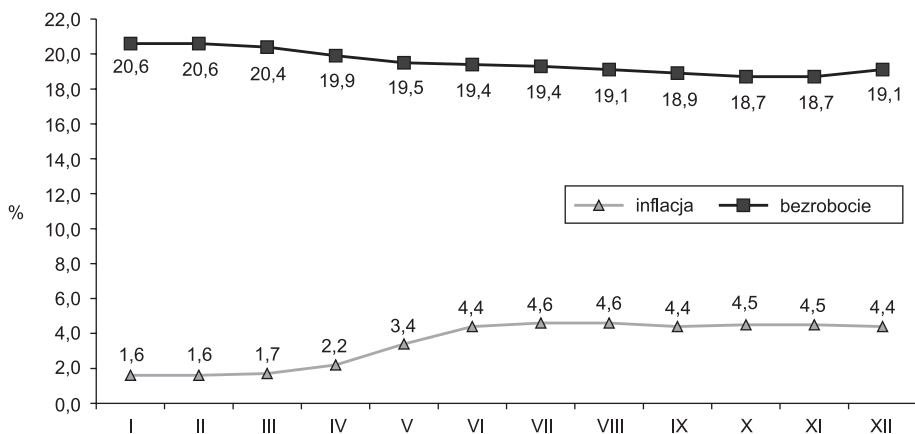
Produkcja budowlano-montażowa W 2004 r. **produkcja budowlano-montażowa** obniżyła się w stosunku do roku poprzedniego o **0,5%** (rok wcześniej wzrosła o 1,6%). W styczniu 2004 r. spadek produkcji budowlano-montażowej wyniósł 16,8%, tuż przed wejściem Polski do Unii Europejskiej jej poziom przejściowo wzrósł o 25,9%, a w grudniu o 7,8% (w ujęciu rok do roku). **Ceny**, po jakich sprzedawane były wyroby **produkcji budowlano-montażowej**, wzrosły o **2,5%** wobec spadku o 1,1% rok wcześniej.

Rolnictwo W 2004 r. po dwóch latach spadku uzyskano bardzo dobre wyniki w produkcji rolniczej. Przy wzroście produkcji roślinnej o 16,8% i spadku produkcji zwierzęcej o 2,7%, **globalna produkcja rolnicza** wzrosła o **7,6%**. Po raz pierwszy od 2001 r. korzystnie dla rolnictwa ukształtowała się relacja cen produktów rolnych sprzedawanych do cen towarów i usług nabywanych; relacja ta wyniosła 102,2%.

Inflacja W 2004 r. ceny towarów i usług konsumpcyjnych rosły znacznie szybciej niż w roku poprzednim, przekraczając – począwszy od czerwca – górny pułap (3,5%) dopuszczalnych odchyień od celu inflacyjnego Rady Polityki Pieniężnej. **Średnioroczny wskaźnik inflacji** wyniósł **3,5%** (w roku poprzednim 0,8%). W ujęciu **grudzień 2004 r. do grudnia 2003 r.** ceny dóbr konsumpcyjnych wzrosły o **4,4%** – rok wcześniej o 1,7%.

Bezrobocie Pomimo ożywienia w gospodarce **bezrobocie** utrzymywało się nadal na wysokim poziomie (**19,0%**). Na rynku pracy wystąpiły jednak symptomy poprawy: stopa bezrobocia w grudniu 2004 r. była o 1,0 p.p. niższa w porównaniu do analogicznego okresu roku poprzedniego. Wyhamowany został również spadek przeciętnego zatrudnienia w sektorze przedsiębiorstw – tempo spadku wyniosło 0,9% (rok wcześniej 3,8%).

Wykres 14. Inflacja i bezrobocie w 2004 r.

Źródło: Dane GUS, opracowanie własne.

Z działalności BFG

W 2004 r. przeciętne miesięczne wynagrodzenie nominalne brutto w gospodarce wyniosło 2 289,57 zł i było o 4,8% wyższe niż rok wcześniej. Siła nabywcza wynagrodzenia brutto w gospodarce rosła ponad dwukrotnie wolniej niż rok wcześniej – o 1,5% wobec 3,4%. Tempo wzrostu przeciętnej emerytury i renty brutto było niższe – zarówno w ujęciu nominalnym (4,4%), jak i realnym (0,6%) – niż wynagrodzenia, a także wolniejsze niż w roku 2003.

Wynagrodzenia, emerytury i renty

Tabela 5. Zmiany wynagrodzenia oraz emerytury i renty (rok do roku) w latach 2003–2004

Wyszczególnienie	Jedn.	2003	2004
Wskaźnik cen towarów i usług konsumpcyjnych (rok do roku)	%	0,80	3,50
Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w całej gospodarce	zł	2185,02	2289,57
Przyrost nominalny	%	4,20	4,80
Przyrost realny		3,40	1,50
Przeciętne miesięczne wynagrodzenie w sektorze przedsiębiorstw	zł	2341,53	2438,57
Przyrost nominalny	%	2,80	4,10
Przyrost realny		2,00	0,80
Przeciętne miesięczne emerytura i renta z pozarolniczego systemu ubezpieczenia społecznego	zł	1092,43	1140,92
Przyrost nominalny	%	5,10	4,40
Przyrost realny		4,10	0,60

Źródło: Dane GUS, opracowanie własne.

Tabela 6. Wskaźniki efektywności przedsiębiorstw w latach 2003–2004

Wskaźnik [%]	2003	2004			
		I-III	I-VI	I-IX	I-XII
Wskaźnik poziomu kosztów (koszty do przychodów)	97,2	94,3	93,7	93,8	94,3
Rentowność obrotu brutto (wynik finansowy brutto do przychodów)	2,8	5,9	6,5	6,4	6,0
Rentowność obrotu netto (wynik finansowy netto do przychodów)	1,7	4,7	5,2	5,1	4,8
Relacja straty netto do zysku netto	52,6	19,7	11,3	10,0	12,2

Źródło: Dane GUS, opracowanie własne.

Wyniki finansowe przedsiębiorstw

Ogólnie dobra koniunktura w gospodarce przełożyła się na **poprawę** wszystkich podstawowych **wskaźników ekonomiczno-finansowych przedsiębiorstw**. **Rentowność obrotu brutto** w 2004 r. wyniosła **6,0%** i była ponad dwukrotnie wyższa niż w roku poprzednim (2,8%). **Rentowność obrotu netto** osiągnęła poziom **4,8%** (w 2003 r. wyniosła 1,7%). Znacznie poprawiła się również **relacja straty netto do zysku netto** – z 52,6% w 2003 r. do 12,2%.

Do ogólnej poprawy wyników finansowych przedsiębiorstw przyczyniło się zwiększenie ich przychodów, efektywności produkcji oraz zmniejszenie obciążeń podatkowych wynikające z obniżenia w 2004 r. stawki CIT z 27% do 19%.

2. Stopy procentowe i polityka pieniężna

Stopy procentowe NBP

W 2004 r. Rada Polityki Pieniężnej trzykrotnie podnosiła **podstawowe stopy procentowe** – wszystkie zmiany miały miejsce w drugim półroczu 2004 r. Skala podwyżek wyniosła łącznie 1,25 p.p.

Tabela 7. Stopy rezerwy obowiązkowej i stopy procentowe NBP w 2004 r.

Stopa [%]	do 30.06.04	1.07.04- -28.07.04	29.07.04- -25.08.04	od 26.08.04	zmiana (p.p.)
– redyskonta weksli	5,75	6,25	6,50	7,00	
– kredytu lombardowego	6,75	7,25	7,50	8,00	
– referencyjna	5,25	5,75	6,00	6,50	1,25
– depozytowa	3,75	4,25	4,50	5,00	
– rezerwy obowiązkowej	3,50				0,00

Źródło: Dzienniki Urzędowe NBP.

Stopa rezerwy obowiązkowej banków

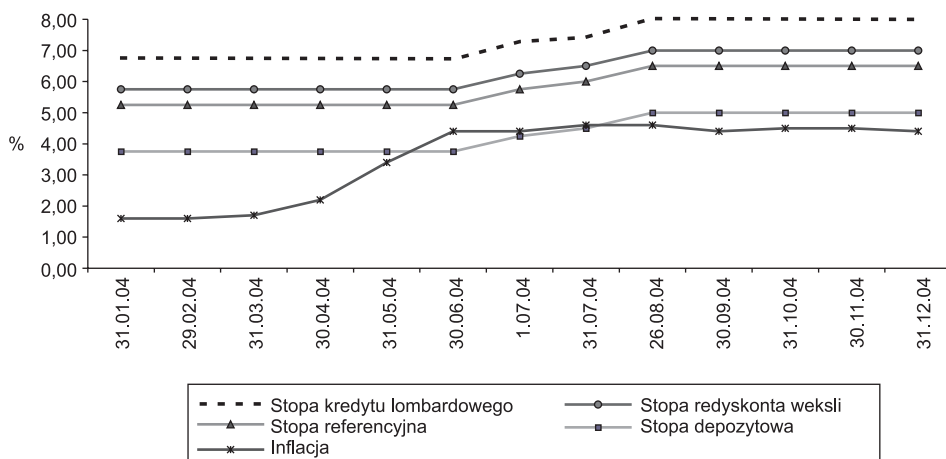
W kwietniu 2004 r. Rada Polityki Pieniężnej zmieniła **nastawienie w polityce pieniężnej z neutralnego na restrykcyjne** i utrzymała je do końca roku.

Stopa rezerwy obowiązkowej banków pozostała na niezmiennym poziomie **3,5%**. Od 1 maja 2004 r. wprowadzone zostało **oprocentowanie** środków rezerwy obowiązkowej w wysokości **0,9 stopy redyskonta weksli⁸⁾**.

⁸⁾ Od 1.05.2004 r. zostało wprowadzone oprocentowanie środków rezerwy obowiązkowej w wysokości 0,9 stopy redyskonta weksli, przy czym w 2004 r. 80% korzyści z tego tytułu było przekazywane na Fundusz Poręczeń Unijnych.

Z działalności BFG

Wykres 15. Oficjalne stopy procentowe NBP i stopa inflacji w 2004 r.

Źródło: Dane GUS, opracowanie własne.

Tabela 8. Podstawowe rynkowe stopy procentowe w 2004 r.

%	I 2004	III 2004	VI 2004	IX 2004	XII 2004
Średni WIBOR 3-miesięczny	5,46	5,49	5,91	7,10	6,72
Średnia stopa procentowa kredytów na cele gosp. w 20 bankach	10,78	11,34	10,98	9,76	10,64
Średnia stopa procentowa 12-mies. lokat terminowych w 20 bankach	3,47	3,52	3,47	4,00	4,47
Średnia rentowność 52-tyg. bonów skarbowych	5,78	5,89	6,83	7,42	6,46

Źródło: Obliczenia własne na podstawie danych publikowanych w „Rzeczpospolitej”.

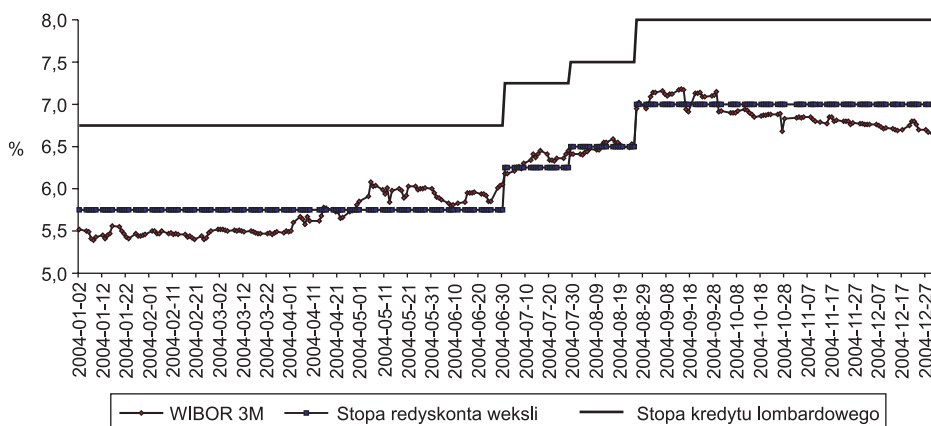
W 2004 r. **średnie oprocentowanie kredytów na cele gospodarcze** w 20 największych bankach **spadło o 0,14 p.p.** **Średnie oprocentowanie 12-miesięcznych lokat terminowych zwiększyło się o 1,00 p.p.** **Wzrosła również średnia rentowność 52-tygodniowych bonów skarbowych** – w grudniu była o 0,68 p.p. wyższa niż w styczniu.

W trzech pierwszych kwartałach 2004 r. **3-miesięczny WIBOR** wykazywał **trend rosnący**, oscylując wokół poziomu stopy redyskonta weksli – w okresie od stycznia do września jego poziom zwiększył się o 1,63 p.p. W IV kwartale poziom WIBOR-u 3M zaczął spadać poniżej stopy redyskonta weksli i osiągnął na koniec roku wielkość 6,64%.

Rynkowe stopy procentowe

WIBOR 3M

Wykres 16. Poziom WIBOR-u 3M, stopy redyskonta weksli i kredytu lombardowego w 2004 r.

Źródło: Dane prasowe, opracowanie własne.

3. Zmiany struktury oszczędności

Oszczędności gospodarstw domowych

Na koniec 2004 r. gospodarstwa domowe zgromadziły oszczędności⁹⁾ w wysokości 313 254 000 tys. zł, co oznacza 8,5% wzrostu w stosunku do końca 2003 r.

Spośród wymienionych form oszczędności gospodarstw domowych jedynie wierzytelności bankowe, rozumiane jako depozyty bankowe pomniejszone o kredyty, wykazały spadek (o 14,2%). Na odnotowaną zmianę wpłynął spadek depozytów o 1,51% i wzrost kredytów o 14,31%. Największy wzrost osiągnęły lokaty w akcje (82,8%), na co znaczny wpływ miała przeprowadzona w IV kwartale 2004 roku publiczna sprzedaż akcji PKO BP.

Zmiany struktury oszczędności

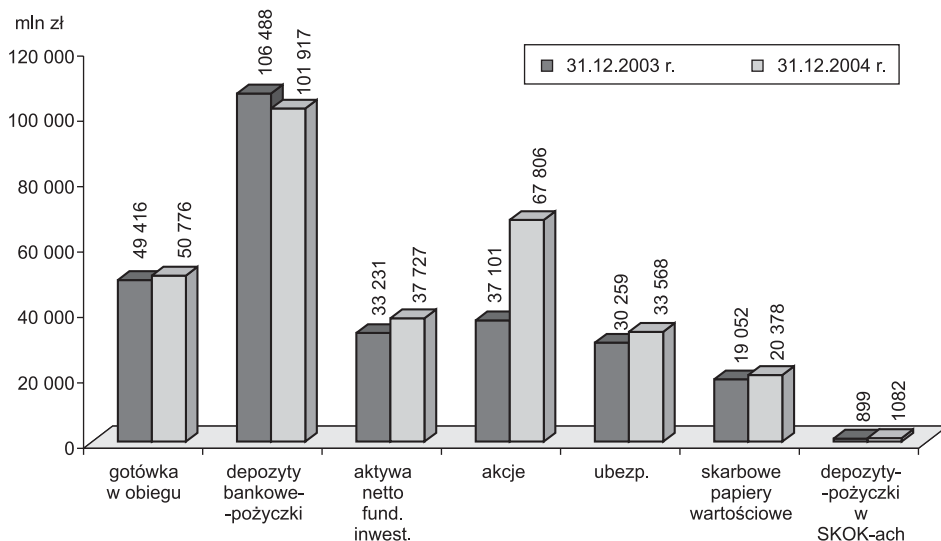
Od 2002 r. obserwuje się zmianę struktury oszczędności polegającą na spadku zainteresowania lokatami bankowymi na rzecz niebankowych form lokowania wolnych środków finansowych, zapoczątkowaną stopniowym spadkiem oprocentowania lokat bankowych oraz wprowadzeniem 20-procentowego podatku od odsetek z tytułu lokat zakładanych po 1 grudnia 2001 r. W analizowanym okresie tendencja ta również się potwierdziła. Udział depozytów bankowych (pomniejszonych o zaciągnięte kredyty) w strukturze oszczędności

⁹⁾ Oszczędności liczone są jako suma gotówki w obiegu, depozytów bankowych pomniejszonych o kredyty, aktywów netto funduszy inwestycyjnych, akcji, polis ubezpieczeniowych na życie, skarbowych papierów wartościowych i depozytów w spółdzielczych kasach oszczędnościowo-kredytowych (SKOK) pomniejszonych o zaciągnięte w nich pożyczki.

Z działalności BFG

Wykres 17. Oszczędności gospodarstw domowych w okresie 31.12.2003 r.–31.12.2004 r.

Źródło: Dane NBP, GUS, MF, KDPW, KNUiFE, GPW za: „Detałczne obligacje skarbowe w strukturze oszczędności finansowych gospodarstw domowych w latach 2000–2004” – Informacja Departamentu Należności i Zobowiązań Finansowych Państwa nr 1/2005 (5) oraz dane BFG; opracowanie własne.

gospodarstw domowych obniżył się o 8,7 p.p. (z 41,2% na koniec 2003 r. do 32,5%), głównie na rzecz lokat w akcje (wzrost udziału o 8,8 p.p. z 12,8% do 21,6%) oraz w jednostki uczestnictwa w funduszach inwestycyjnych (wzrost udziału o 0,5 p.p. z 11,5% do 12,0%).

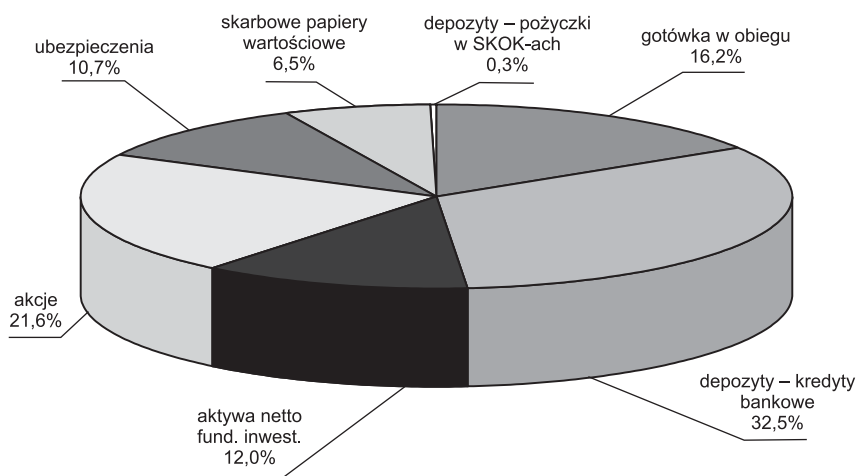
Na koniec 2004 r. wartość **gotówki w obiegu** wyniosła 50 776 000 tys. zł, co oznacza jej **przyrost** od końca 2003 r. o 1 360 000 tys. zł, tj. o 2,8%. Jednakże w 2004 r. z miesiąca na miesiąc roczne tempo wzrostu gotówki w obiegu malało: z 16,6% w styczniu do 2,7% w grudniu. Na tę wyraźną tendencję spadkową wpłynął notowany w tym czasie wzrost inflacji, zmniejszający skłonność gospodarstw domowych do utrzymywania oszczędności w najbardziej płynnej postaci.

Wielkość **depozytów ogółem** na 31 grudnia 2004 r. wyniosła **373 075 093 tys. zł**, co oznacza wzrost o 5,3% w stosunku do analogicznego okresu roku poprzedniego. Depozyty podmiotów gospodarczych (84 015 608 tys. zł) i gospodarstw domowych (211 359 400 tys. zł) charakteryzowały się zarówno odmiennym kierunkiem zmian, jak i różnym ich tempem. Poprawa wyników finansowych przedsiębiorstw przyczyniła się do wzrostu depozytów podmiotów gospo-

**Gotówka
w obiegu**

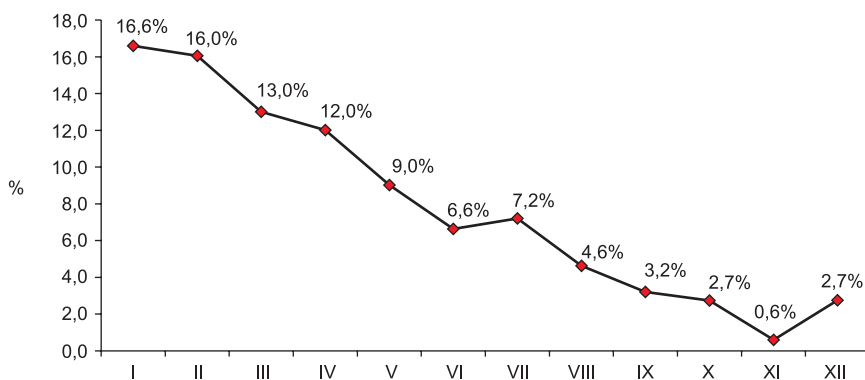
**Depozyty
gospodarstw
domowych
i podmiotów
gospodarczych**

Wykres 18. Struktura oszczędności gospodarstw domowych według stanu na 31.12.2004 r.

Źródło: Dane NBP, GUS, MF, KDPW, KNUiFE, GPW za: „Detałiczne obligacje skarbowe w strukturze oszczędności finansowych gospodarstw domowych w latach 2000–2004 r.” – Informacja Departamentu Należności i Zobowiązań Finansowych Państwa nr 1/2005 (5) oraz dane BFG; opracowanie własne.

Wykres 19. Tempo zmian gotówki w obiegu w 2004 r. (w stosunku do analogicznego okresu roku poprzedniego)

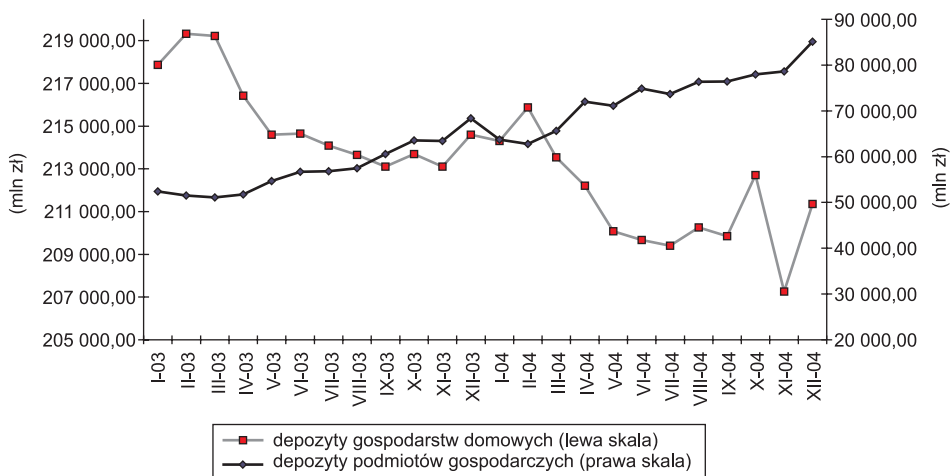

Źródło: Dane NBP; opracowanie własne.

darczych o 22,9%. Depozyty gospodarstw domowych wykazały natomiast spadek o 1,5%, na co wpływ miał dalszy rozwój innych form oszczędzania. Rok 2004 był trzecim z kolei, w którym wystąpiło zjawisko obniżenia się poziomu depozytów gospodarstw domowych.

Z działalności BFG

Wykres 20. Depozyty gospodarstw domowych i podmiotów gospodarczych w latach 2003–2004

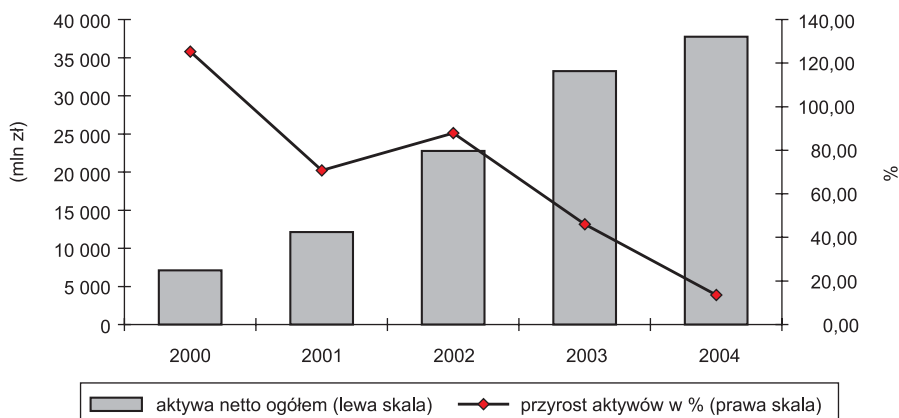

Źródło: Dane BFG.

W 2004 r. rozwój towarzystw funduszy inwestycyjnych nie był tak dynamiczny, jak w roku poprzednim. **Aktywa netto towarzystw funduszy inwestycyjnych** rosły ponad 3-krotnie wolniej niż w 2003 r. (13,5% wobec 46,2%). W omawianym okresie zwiększyły się one o 4 496 000 tys. zł do poziomu 37 727 000 tys. zł.

Fundusze inwestycyjne

Wykres 21. Aktywa netto funduszy inwestycyjnych w latach 2000–2004

Źródło: Dane Stowarzyszenia Towarzystw Funduszy Inwestycyjnych w Polsce; opracowanie własne.

Ze względu na wzrost cen akcji i obligacji zainteresowanie zakupem jednostek funduszy inwestycyjnych nasiliło się szczególnie w drugiej połowie 2004 r.

Skarbowe papiery wartościowe

Alternatywną formą lokowania oszczędności gospodarstw domowych były również **skarbowe papiery wartościowe**. Na koniec 2004 r. wartość **skarbowych papierów wartościowych** będących w posiadaniu gospodarstw domowych wyniosła **20 378 000 tys. zł**, co oznacza **wzrost** w 2004 r. o **1 326 000 tys. zł** (o **7,0%**).

Akcje

Wielkość ulokowanych w **akcjach** oszczędności gospodarstw domowych w 2004 r. wyniosła **67 806 000 tys. zł**. W porównaniu z 2003 r. oznacza to przyrost w wysokości **30 716 000 tys. zł** (tj. o **82,8%**). Wzrostowi wartości akcji w portfelach gospodarstw domowych sprzyjał wzrost cen akcji na giełdzie. Średni indeks WIG zwiększył się z poziomu 17 065,16 w 2003 r. do 23 996,67 w 2004 r.

Ubezpieczenie na życie

Mniejszym zainteresowaniem w badanym okresie cieszyły się lokaty w **polisach ubezpieczeniowych na życie**. Na koniec 2004 r. gospodarstwa domowe miały ulokowane w nich **33 568 000 tys. zł**. W stosunku do 2003 r. oznacza to **przyrost o 3 428 000 tys. zł**, czyli o **11,4%**.

SKOK-i

W 2004 r. spółdzielcze kasy oszczędnościowo-kredytowe (SKOK) dysponowały siecią ponad 1 400 punktów (kasy i oddziały) i skupiały 1169 tys. członków. Szybki rozwój sieci placówek i oferty produktowej skierowanej głównie do klientów mniej zamożnych sprawił, że stały się one konkurencyjne wobec banków. Na koniec 2004 r. **wartość depozytów w sieci SKOK** wyniosła **3 937 924 tys. zł**, co oznacza **wzrost** w stosunku do 2003 r. o **26,6%**.

4. Zmiany w regulacjach ostrożnościowych i z zakresu rachunkowości oraz ich znaczenie dla działalności sektora bankowego

Zakres zmian

W 2004 r. sektor bankowy odczuwał pozytywne skutki zmian w regulacjach prawnych uchwalonych w 2003 r.¹⁰⁾ Zmiany te dotyczyły takich obszarów jak: tworzenie rezerw na ryzyko związane z działalnością banków, wyznaczenie współczynnika wypłacalności (głównie w zakresie kapitału krótkoterminowego) oraz zasady rachunkowości w zakresie uwzględniania w przychodach odsetek do ekspozycji kredytowych zaliczonych do kategorii pod obserwacją. W 2004 r. wprowadzono także zmiany, które będą kształtowały środowisko regulacyjne w kolejnych latach. Za znaczące zmiany należy uznać te wynikające z nowelizacji ustawy Prawo bankowe, a odno-

---

¹⁰⁾ Zmiany te zostały szerzej opisane w „Ocenie sytuacji finansowej sektora bankowego w 2003 r. (na podstawie danych audytowanych) w świetle analizy BFG”, Bezpieczny Bank nr 3/4 (24/25)/2004.

szące się do zasad koncentracji zaangażowań, funduszy własnych¹¹⁾ oraz wyznaczania współczynnika wypłacalności¹²⁾. Jako odrębną grupę zmian należy uznać wprowadzenie dla wszystkich banków obowiązku sporządzania sprawozdań skonsolidowanych według standardów międzynarodowych (MSR i MSSF) począwszy od sprawozdań za 2005 r.¹³⁾ Ponadto od 1 stycznia 2005 r. zgodnie z polskimi standardami rachunkowości banki są zobowiązane do prowadzenia wyceny kredytów według zamortyzowanego kosztu z uwzględnieniem efektywnej stopy procentowej (ESP).

Najistotniejszą zmianą, mającą wpływ zarówno krótkookresowy, jak i długookresowy, była liberalizacja zasad tworzenia rezerw na ryzyko związane z działalnością banków. Podstawowe zmiany polegały na wydłużeniu okresów opóźnienia w spłacie dla celów zaliczania ekspozycji kredytowych do poszczególnych kategorii jakości. Dodatkowym, istotnym elementem było uzależnienie klasyfikacji ekspozycji kredytowych do kategorii wątpliwe jedynie w przypadku istotnego naruszenia kapitałów własnych przez straty (poprzednio każde naruszenie kapitałów wiązało się z przekwalifikowaniem ekspozycji do kategorii wątpliwe, jeżeli kryterium terminowości spłaty nie wskazywało na konieczność zakwalifikowania do kategorii o wyższym ryzyku).

Zgodnie ze zmianami w zakresie rachunkowości, banki uzyskały możliwość odpisywania ekspozycji kredytowej w ciężar rezerwy celowej i przenoszenia jej do ewidencji pozabilansowej, bez konieczności umorzenia.

Poprawa jakości portfela kredytowego banków wynikała nie tylko ze zmian regulacyjnych, ale także z poprawy koniunktury gospodarczej. W oparciu o posiadane dane nie można jednoznacznie ocenić stopnia wpływu zmian regulacyjnych i zmian koniunktury na poprawę jakości portfela kredytowego. Analizy takiej dokonano z wykorzystaniem zależności pomiędzy wskaźnikiem syntetycznym stosowanym w systemie analitycznym BFG a zmianami PKB.

Na tej podstawie stwierdzono, że poprawa jakości portfela kredytowego w 2004 r. wynikała – biorąc pod uwagę tendencje krótkoterminowe – w ok. 40% z poprawy koniunktury gospodarczej i w ok. 60% była wynikiem działania innych czynników, w tym regulacyjnych.

Wśród zmian, które będą miały wpływ na sytuację sektora bankowego po 2004 r., należy wskazać przede wszystkim:

- ❖ zmiany w prawie bankowym dotyczące koncentracji zaangażowań, funduszy własnych oraz zasad wyliczania adekwatności kapitałowej;

Zmiany regulacji mające wpływ na sytuację banków po 2004 r.

---

¹¹⁾ Także przepis wykonawczy w postaci uchwały KNB nr 6/2004 z dnia 8 września 2004 r.

¹²⁾ Także przepis wykonawczy w postaci uchwały KNB nr 4/2004 z dnia 8 września 2004 r.

¹³⁾ W przypadku banków giełdowych według standardów międzynarodowych powinno być już sporządzone sprawozdanie za I kwartał 2005 r.

**Nowelizacja
Prawa
bankowego**

❖ zmiany w ustawie o rachunkowości umożliwiające wdrożenie – zgodnie z Dyrektywą UE – międzynarodowych standardów rachunkowości i sprawozdawczości finansowej (MSR i MSSF).

W nowelizacji Prawa bankowego przyjęto – zbieżną z dyrektywą UE – definicję zaangażowań (exposure), ujmując w niej – poza dotychczasowym zaangażowaniem kredytowym – także zaangażowanie kapitałowe. Nie zmieniono przy tym poziomu limitów, utrzymując je w wysokości 20% dla podmiotów powiązanych z bankiem i 25% dla podmiotów niepowiązanych z bankiem. Rozszerzenie zakresu pozycji ujętych w limitach sprawia, że stały się one bardziej restrykcyjne z perspektywy banków, ale z drugiej strony w lepszy sposób ujmują ryzyko.

W odniesieniu do funduszy własnych banku za najważniejsze zmiany należy uznać:

- ❖ możliwość włączania tzw. zysków przejściowych (w trakcie zatwierdzenia i roku bieżącego) do funduszy własnych,
- ❖ pomniejszanie ich wartości o zaangażowanie kapitałowe w zakłady ubezpieczeń i instytucje kredytowe.

Powyższe zmiany są zgodne z dyrektywami UE.

Zyski przejściowe mogą być włączane do pozycji dodatkowych funduszy własnych, jeżeli spełniają odpowiednie kryteria, a mianowicie:

- ❖ powinny być obliczone zgodnie z obowiązującymi zasadami rachunkowości,
- ❖ powinny być pomniejszone o wszelkie przewidywane obciążenia i dywidendy,
- ❖ nie powinny przekraczać kwot zysku zweryfikowanych przez biegłych rewidentów.

W pomniejszeniach sumy funduszy – obok uwzględnianych dotychczas pomniejszeń o zaangażowania kapitałowe w bankach i instytucjach finansowych – są od 1 stycznia 2005 r. uwzględniane zaangażowania kapitałowe w postaci:

- ❖ akcji bądź udziałów,
- ❖ kwot zakwalifikowanych jako zobowiązania podporządkowane,
- ❖ innego zaangażowania kapitałowego w składniki zaliczane do funduszy własnych lub kapitałów tych podmiotów, wobec zakładów ubezpieczeń i instytucji kredytowych.

Wprowadzenie takiego rozwiązania przyczyni się do zwiększenia kwoty pomniejszeń, a tym samym obniżenia poziomu funduszy własnych.

MSR i MSSF

Wprowadzenie zgodnych z dyrektywami UE rozwiązań w zakresie międzynarodowych standardów rachunkowości i sprawozdawczości finansowej (MSR i MSFF) stwarza pewien dualizm dotyczący m.in. zasad tworzenia rezerw na ekspozycje kredytowe. Oprócz ban-

ków dopuszczonych do publicznego obrotu, także pozostałe banki są zobowiązane do sporządzania sprawozdań skonsolidowanych z zastosowaniem standardów międzynarodowych. Dodatkowo bank może podjąć decyzję (wymagana akceptacja WZA) o stosowaniu tych standardów do sprawozdań jednostkowych. Spowoduje to, że banki w różny sposób będą oceniać ryzyko kredytowe dla celów tworzenia rezerw, co zaburzy porównywalność.

Zgodnie z MSR 39 utrata wartości aktywów (impairment), której rezultatem powinno być utworzenie rezerw, następuje, gdy istnieją obiektywne dowody utraty wartości wynikające z jednego lub więcej zdarzeń mających miejsce po początkowym ujęciu składnika aktywów (tzw. zdarzenie powodujące stratę). Zdarzenie to powinno mieć wpływ na oczekiwane przyszłe przepływy pieniężne z danego składnika aktywów finansowych bądź ich grupy, których wiarygodne oszacowanie jest możliwe. Wśród obiektywnych dowodów utraty wartości wyróżniono m.in.:

- znaczące trudności finansowe emitenta lub dłużnika,
- niedotrzymanie warunków umowy, np. niespłacenie albo zaleganie ze spłacaniem odsetek lub nominału,
- wysokie prawdopodobieństwo upadłości bądź innej reorganizacji finansowej pożyczkobiorcy.

Utrata wartości powinna być szacowana z zastosowaniem procedur statystycznych, jednakże przewidziano także opcję odnoszącą się do sytuacji, gdy posiadane dane są niewystarczające lub nie w pełni odpowiednie. W takim przypadku jednostka, kierując się własnym osądem, dokonuje oszacowania kwoty z tytułu utraty wartości.

CZEŚĆ II. ANALIZA OGÓLNA SYTUACJI W SEKTORZE BANKOWYM¹⁴⁾

1. Polski sektor bankowy na tle innych krajów europejskich

Na koniec 2004 r. aktywa polskiego sektora bankowego (131 904 mln euro) stanowiły 31,12% aktywów krajów nowo przyjętych do Unii Europejskiej (UE-10). Ich udział w aktywach wszystkich krajów Unii (UE-25) wyniósł jedynie 0,45%.

Średnio w krajach UE-25 relacja aktywów sektora bankowego do PKB kształtowała się na poziomie 280,03%, co było efektem wysokiego poziomu średniej dla krajów UE-15 (289,22%). Relacja aktywów do PKB kształtowała się bowiem dla krajów UE-10 na znacz-

Aktywa polskiego sektora bankowego

Relacja aktywów do PKB

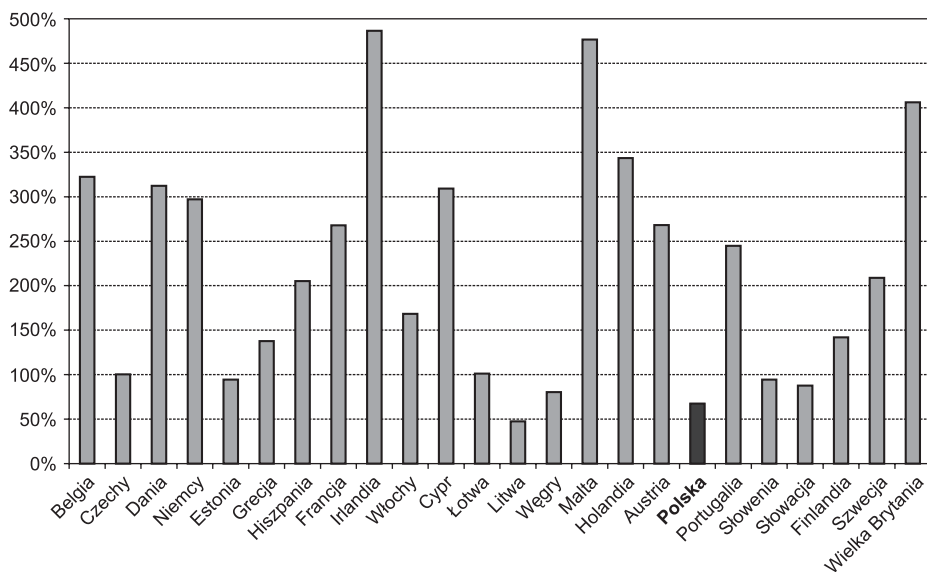
---

¹⁴⁾ W niniejszym opracowaniu na wykresach są prezentowane wielkości finansowe za okres od grudnia 2003 r. do grudnia 2004 r., co umożliwia ustalenie trendu.

nie niższym poziomie 89,05%. Według stanu na koniec 2004 r. w Polsce relacja wynosiła 67,57%, co plasuje Polskę na przedostatnim miejscu (przed Litwą) wśród krajów UE-10. Duża różnica w znaczeniu sektora bankowego pomiędzy wysoko rozwiniętymi krajami UE-15 a polskim sektorem bankowym wskazuje na jego możliwości rozwojowe.

Wykres 22. Relacja aktywów sektora bankowego do PKB w krajach Unii Europejskiej (według stanu na 31.12.2004 r.)¹⁵⁾

Źródło: www.ecb.int.

Koncentracja działalności

W 2004 r. wskaźniki koncentracji w polskim sektorze bankowym uległy obniżeniu, przy czym nadal koncentrację można ocenić jako średnią. Badano ją przy zastosowaniu dwóch parametrów: C-5¹⁶⁾ dla aktywów, funduszy własnych i depozytów sektora niefinansowego oraz indeksu Herfindahla-Hirschmana (HHI)¹⁷⁾.

¹⁵⁾ Na wykresie pominięto Luksemburg, w którym relacja aktywów do PKB kształtowała się na znacznie wyższym poziomie (2708,47%).

¹⁶⁾ Indeks C-5 informuje o udziale największych 5 banków w sektorze bankowym.

¹⁷⁾ Indeks Herfindahla-Hirschmana (HHI) jest to miara koncentracji rynku liczona jako suma kwadratów udziałów w rynku poszczególnych jego uczestników. Udział w rynku mierzono udziałem banków w aktywach sektora banków komercyjnych. Wysoka koncentracja rynku występuje, jeśli HHI ukształtuje się na poziomie powyżej 1.800 pkt (max wynosi 10.000 pkt.).

Z działalności BFG

Tabela 9. Indeksy koncentracji w polskim sektorze bankowym w latach 2003–2004

Indeks koncentracji	31.12.03	31.03.04	30.06.04	30.09.04	31.12.04
HHI	839,01	926,79	824,00	814,00	814,04
C-5 suma bilansowa netto	55,14%	54,74%	54,45%	54,57%	52,99%
C-5 fundusze własne	56,01%	55,72%	54,52%	54,17%	53,49%
C-5 depozyty sektora niefinansowego	63,29%	63,18%	62,78%	62,69%	61,97%

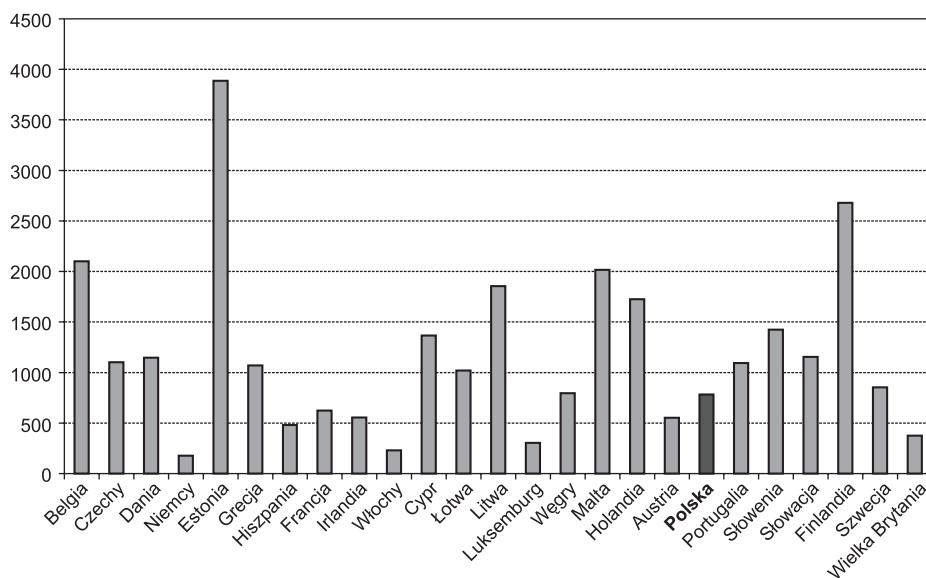
Źródło: Dane NBP, opracowanie własne.

We wszystkich krajach UE-10, poza Węgrami, koncentracja mierzona wskaźnikiem HHI, była wyższa. Wysoka koncentracja (najwyższa w UE-25) wystąpiła w przypadku Estonii.

W UE-15 koncentracja mierzona wskaźnikiem HHI jest dosyć zróżnicowana w poszczególnych krajach. W krajach najbardziej rozwiniętych, poza Finlandią, koncentrację można określić jako niską.

*Indeks
Herfindahla-
Hirschmana*

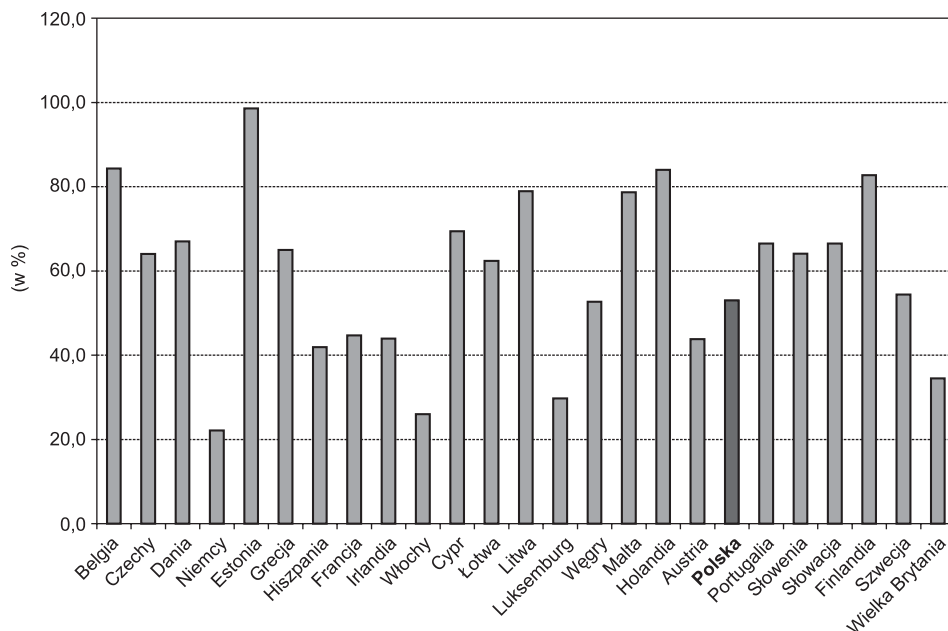
Wykres 23. Indeks Herfindahla-Hirschmana w krajach Unii Europejskiej (według stanu na 31.12.2004 r.)

Źródło: www.ecb.int; dane NBP, opracowanie własne.

C-5 (według sumy bilansowej netto) Podobne – jak w przypadku wskaźnika HHI – wnioski co do koncentracji sektora bankowego w Unii Europejskiej można wyciągnąć, analizując kształtowanie się wskaźnika C-5. Na koniec 2004 r. w grupie EU-10 Polska zajmowała pod względem wysokości tego wskaźnika przedostatnie miejsce (przed Węgrami).

Wykres 24. Wskaźnik C-5 (według sumy bilansowej netto) w krajach Unii Europejskiej (według stanu na 31.12.2004 r.)

Źródło: www.ecb.int.

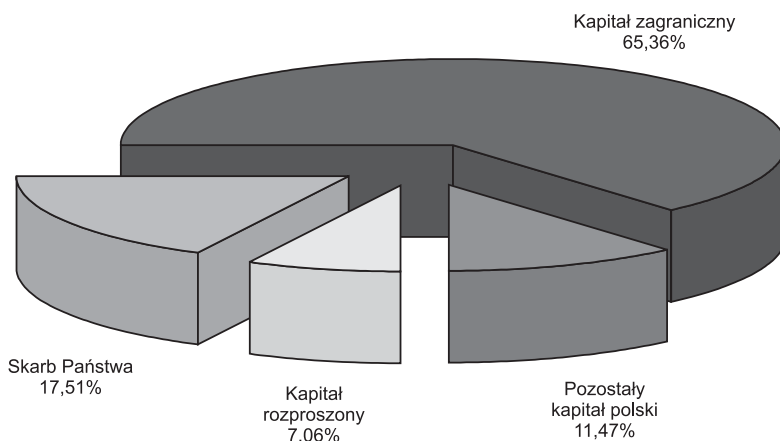
2. Struktura własnościowa w sektorze banków komercyjnych ze szczególnym uwzględnieniem kapitału zagranicznego¹⁸⁾

Struktura kapitału zakładowego

Według stanu na koniec 2004 r. udział **kapitału zagranicznego** w kapitale zakładowym wyniósł 65,36% i wzrósł w 2004 r. o 1,78 p.p. Zwiększył się także o 1,61 p.p. udział pozostałego kapitału polskiego (tj. innego niż Skarbu Państwa). Prywatyzacja Banku PKO BP SA przyczyniła się do zmniejszenia udziału Skarbu Państwa (bezpośredniego i pośredniego) o 2,93 p.p. Wykres 25 przedstawia strukturę kapitałową w sektorze banków komercyjnych.

¹⁸⁾ Ze względu na 100% udział kapitału polskiego w sektorze banków spółdzielczych analiza objęto wyłącznie sektor banków komercyjnych.

Wykres 25. Struktura kapitału zakładowego w sektorze banków komercyjnych według stanu na 31.12.2004 r.

Źródło: Dane NBP, opracowanie własne.

Ze względu na wysoki udział kapitału zagranicznego w kapitale zakładowym zbadano jego znaczenie, uwzględniając strukturę własnościową w poszczególnych bankach. W tym celu dokonano umownego podziału kapitału na zagraniczny¹⁹⁾ i polski, wprowadzając podział banków komercyjnych działających w Polsce na następujące grupy:

- ❖ spółki-córki banków zagranicznych (powyżej 95% udziału kapitału zagranicznego w kapitale zakładowym) – 30 banków,
- ❖ spółki zależne (powyżej 50% do 95% udziału kapitału zagranicznego w kapitale zakładowym) – 11 banków,
- ❖ spółki stowarzyszone (powyżej 20% do 50% udziału kapitału zagranicznego w kapitale zakładowym) – 5 banków,
- ❖ pozostałe banki (powyżej 5% do 20% udziału kapitału zagranicznego w kapitale zakładowym) – 2 banki,
- ❖ banki z przewagą kapitału polskiego (z udziałem kapitału zagranicznego poniżej 5%) – 10 banków, w tym 1 bank będący w 100% własnością Skarbu Państwa.

Grupa spółek-córek obejmuje głównie banki będące 100% własnością inwestorów zagranicznych. Spółki zależne (11 banków) to większość dużych banków. W grupie banków pozostałych znalazły

Podział banków według udziału kapitału zagranicznego

¹⁹⁾ Z uwzględnieniem udziału bezpośredniego i pośredniego kapitału zagranicznego, tj. jeżeli bank/firma działająca w Polsce wykazuje udział kapitału zagranicznego, to posiadanie przez ten bank/firmę akcji innego banku działającego w Polsce jest traktowane jako pośredni udział kapitału zagranicznego.

Bezpieczny Bank

się 2 banki, w tym 1 duży bank z 8,5% udziałem kapitału zagranicznego.

W porównaniu z 2003 r., w związku z wejściem kapitałowym akcjonariuszy zagranicznych do dużego banku komercyjnego, zmniejszył się udział grupy banków z przewagą kapitału polskiego w podstawowych wielkościach finansowych sektora banków komercyjnych na rzecz pozostałych banków z kapitałem zagranicznym.

Największy udział w sumie bilansowej netto sektora banków komercyjnych posiadały banki zależne (56,52%), na drugim miejscu zaś (z udziałem 17,49%) były pozostałe banki z kapitałem zagranicznym. Najniższy udział dotyczył banków z przewagą kapitału polskiego (6,10%).

W przypadku depozytów sektora niefinansowego i instytucji samorządowych największy udział miały także banki zależne (58,13%) oraz banki pozostałe z kapitałem zagranicznym (23,74%), najniższy zaś – banki z przewagą kapitału polskiego (3,47%).

Tabela 10. Udział poszczególnych grup banków w wybranych wielkościach finansowych sektora banków komercyjnych według stanu na 31.12.2004 r.

Wyszczególnienie	Spółki – córki	Spółki zależne	Spółki stowarzyszone	Pozostałe z kapitałem zagranicznym	Spółki z przewagą kapitału polskiego, w tym:	Banki o 100% udziale Skarbu Państwa	Sektor banków komercyjnych
Udział w sumie bilansowej netto	13,47%	56,52%	6,43%	17,49%	6,10%	2,19%	100,00%
Udział w funduszach własnych	16,14%	59,35%	6,00%	13,81%	4,71%	1,72%	100,00%
Udział w należnościach od sektora niefinansowego	17,87%	52,31%	7,09%	16,52%	6,22%	2,49%	100,00%
Udział w depozytach sektora niefinansowego i instytucji samorządowych	7,34%	58,13%	7,33%	23,74%	3,47%	0,79%	100,00%
Udział w wyniku finansowym brutto	16,65%	48,94%	1,64%	24,91%	7,85%	1,41%	100,00%
Udział w wyniku finansowym netto	14,68%	54,22%	1,41%	22,76%	6,93%	1,49%	100,00%
Współczynnik wypłacalności	15,42%	15,49%	14,56%	16,74%	15,06%	16,84%	15,56%
ROA brutto	1,77%	1,24%	0,37%	2,04%	1,84%	0,92%	1,43%
Jakość należności od sektora niefinansowego	9,92%	17,97%	22,42%	10,87%	12,59%	9,21%	15,44%
Liczba banków	30	11	5	2	10	1	58

Źródło: Dane NBP, opracowanie własne.

Najwyższy współczynnik wypłacalności występował w bankach pozostałych z kapitałem zagranicznym (16,74%), najniższy – w spółkach stowarzyszonych (14,56%).

Najwyższa rentowność aktywów wystąpiła w bankach pozostałych z kapitałem zagranicznym (2,04%). Najniższa rentowność aktywów charakteryzowała banki stowarzyszone (0,37%).

Najlepsza jakość należności wystąpiła w spółkach-córkach (9,92%), najgorsza zaś – w spółkach stowarzyszonych (22,42%).

Podobnie jak w 2003 r., ok. **70% aktywów sektora bankowego działającego w Polsce znajduje się pod kontrolą kapitału zagranicznego** (spółki-córki oraz spółki zależne). Ok. 65% depozytów sektora niefinansowego oraz instytucji rządowych i samorządowych zostało ulokowane w tych bankach.

Potencjalne „przekształcenie” spółek-córek w oddział instytucji kredytowej może dotyczyć głównie banków będących w 100% własnością inwestora zagranicznego (na koniec 2004 r. 27 banków komercyjnych). Ich udział w sumie bilansowej netto wyniósł 10,93%, a w depozytach sektora niefinansowego i instytucji samorządowych 5,40%.

W IV kwartale 2004 r. działalność rozpoczęły 2 oddziały instytucji kredytowych, w tym do jednego przeniesiono działalność banku polskiego. Na koniec 2004 r. w organizacji były 2 kolejne oddziały instytucji kredytowych.

3. Podstawowe informacje o sektorze bankowym

3.1. Liczba banków

Na koniec grudnia 2004 r. **działalność prowadziły 654 banki** – 58 komercyjnych i 596 spółdzielczych. W 2004 r. **liczba banków** działających w krajowym sektorze bankowym **zmniejszyła się o 6.**

*Banki
komercyjne*

W wyniku następujących zmian łączna liczba krajowych banków komercyjnych **zmniejszyła się o 2:**

- ❖ zostały utworzone i podjęły działalność operacyjną 2 nowe banki komercyjne: Cetelem Bank Polska SA i RCI Bank Polska SA,
- ❖ 2 banki zostały przejęte:
  1. GE Bank Mieszkaniowy SA w Warszawie przez GE Money Bank SA,
  2. Bank Przemysłowy SA przez Getin Bank S.A.;
- ❖ z bazy danych zostały wyłączone 2 banki:
  1. Bankgesellschaft Berlin (Polska) SA, który od dnia 1 marca 2004 r. znajdował się w stanie likwidacji²⁰⁾,

---

²⁰⁾ Bank zakończył likwidację w dniu 30.06.2005 r. Sporządził sprawozdanie finansowe oraz rachunek z przeprowadzonej likwidacji. KNB zatwierdziła likwidację Banku w dniu 26.09.2005 r., a WZA w dniu 10.10.2005 r.

Bezpieczny Bank

Banki spółdzielcze

2. Oddział Societe Generale, który z dniem 1 maja 2004 r. zmienił status na oddział instytucji kredytowej i przestał być członkiem polskiego systemu gwarantowania depozytów.

W następstwie przejęć i połączeń liczba banków w sektorze spółdzielczym **zmniejszyła się o 4:**

- ❖ SBR Samopomoc Chłopska w Warszawie został przejęty przez głównego udziałowca BPH PBK SA (obecnie Bank BPH SA),
- ❖ BS w Gródku nad Dunajcem połączył się z BS w Nowym Sączu;
- ❖ Bałtycki BS w Darłowie połączył się z BS w Trzebiatowie;
- ❖ BS w Kostomłotach połączył się z BS w Oleśnicy.

Tabela 11. Podstawowe informacje o sektorze bankowym według stanu na 31.12.2004 r.*)

Wyszczególnienie	Jedn.	RAZEM	BK	BS	Porównanie wyników dla sektora bankowego (szt. lub etat)	
					31.12.2004-31.12.2003	31.12.2004-30.06.2004
					31.12.2004	
Liczba banków działających	szt.	654	58	596	-6	-2
Liczba placówek ogółem (w kraju i za granicą)	szt.	11 110	8314	2796	-570	-237
<i>Liczba placówek w kraju, w tym:</i>	szt.	11 101	8305	2796	-569	-236
liczba oddziałów	szt.	5002	3704	1298	608	630
<i>Liczba placówek za granicą**)</i>	szt.	9	9	0	-1	-1
Liczba zatrudnionych (w kraju i za granicą)	etat	149 467	121 867	27 600	-1908	-506
<i>Zatrudnienie w kraju (centrala i placówki krajowe), w tym:</i>	etat	149 430	121 830	27 600	-1834	-435
w centrali	etat	46 038	32 150	13 888	2618	1222
<i>Zatrudnienie w placówkach zagranicznych</i>	etat	37	37	0	-74	-71

Źródło: Dane NBP, opracowanie własne.

*) W tabeli użyto następujących oznaczeń: bk – banki komercyjne, bs – banki spółdzielcze.

***) W tym 6 placówek sprzedanych, ale do 31.12.2004 r. nie wyrejestrowanych z rejestru sądowego.

Z działalności BFG

Według stanu na koniec 2004 r. funkcjonowały 3 banki zrzeszające:

- ❖ Bank Polskiej Spółdzielczości SA,
- ❖ Gospodarczy Bank Wielkopolski SA,
- ❖ Mazowiecki Bank Regionalny SA.

*Zrzeszenia
banków
spółdzielczych*

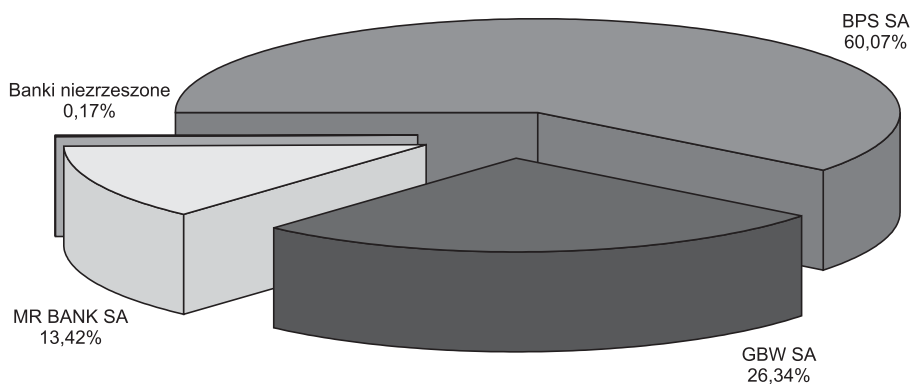
Tabela 12. Liczba banków spółdzielczych w poszczególnych zrzeszeniach

Zrzeszenie	Liczba banków			Zmiana	
	31.12.2003	30.06.2004	31.12.2004	31.12.2004- 31.12.2003	31.12.2004- 30.06.2004
BPS SA	363	360	358	-5	-2
GBW SA	157	157	157	0	0
MR BANK SA	78	79	80	2	1
Banki niezrzeszone	2	1	1	-1	0
Razem	600	597	596	-4	-1

Źródło: Dane NBP, opracowanie własne.

Krakowski Bank Spółdzielczy jako jedyny funkcjonował poza strukturą zrzeszeń.

Wykres 26. Banki spółdzielcze w poszczególnych zrzeszeniach według stanu na 31.12.2004 r.

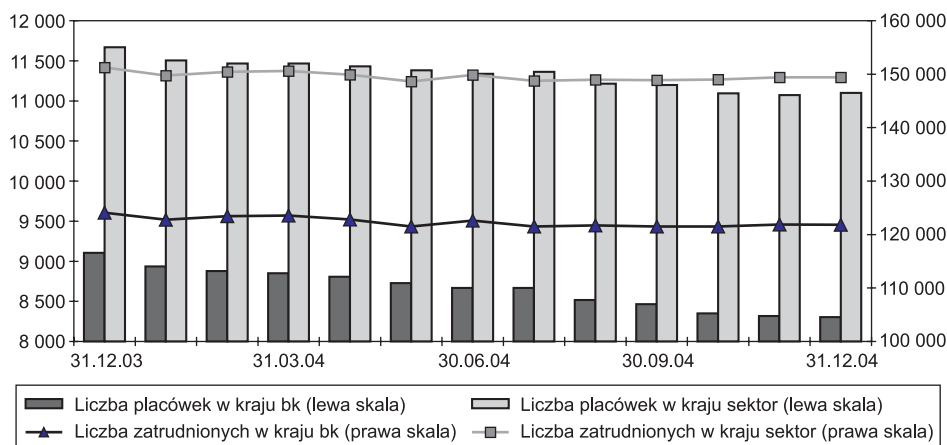

Źródło: Dane NBP, opracowanie własne.

3.2. Placówki i zatrudnienie

Na koniec grudnia 2004 r. banki prowadziły działalność w kraju poprzez sieć **11 101 placówek**²¹⁾, w których było zatrudnionych **149 430 osób** (Tabela 9). W 2004 r. liczba placówek zmniejszyła się o **569**, a zatrudnienie w sektorze – o **1 834 osoby**. Równocześnie o 2 618 osób wzrosło zatrudnienie w centralach banków. Przeciętne zatrudnienie w placówce bankowej nie zmieniło się i wyniosło 13 osób.

Wykres 27. Liczba placówek i zatrudnionych w sektorze bankowym (w kraju)*)

Źródło: Dane NBP, opracowanie własne.

*) Na wykresie skrót bk oznacza banki komercyjne.

Banki komercyjne

Według stanu na 31 grudnia 2004 r. **banki komercyjne** prowadziły działalność w kraju poprzez sieć **8305 placówek** (w tym 3704 oddziałów). W 2004 r. liczba tych placówek zmniejszyła się o 800. Na koniec analizowanego okresu banki komercyjne posiadały **9 placówek zagranicznych**, w których pracowało **37 osób**, tj. o 74 mniej niż na koniec 2003 r.²²⁾ W **placówkach krajowych** banków komercyjnych zatrudnionych było **121 830 osób**, o **1834 mniej** niż na koniec 2003 r. Na koniec grudnia 2004 r. przeciętne zatrud-

²¹⁾ Pojęcie placówka odnosi się do oddziału, przedstawicielstwa, filii, ekspozytury lub innych placówek obsługi klienta.

²²⁾ Zwolnienia pracowników nastąpiły w sprzedanych przez jeden z banków, ale jeszcze nie wyrejestrowanych z rejestru sądowego, placówkach.

nienie w placówce banku komercyjnego w porównaniu z końcem 2003 r. nie zmieniło się i wyniosło 14 osób.

Na koniec 2004 r. w **bankach spółdzielczych** zatrudnionych było **27 600 osób** (18,47% liczby zatrudnionych w sektorze bankowym), tj. o **439 więcej** niż na koniec 2003 r. W analizowanym okresie banki spółdzielcze rozwijały działalność, zwiększając sieć placówek o 231 (w tym o 23 oddziały). Na koniec grudnia 2004 r. prowadziły ją poprzez **sieć 2 796 placówek** (25,17% placówek w sektorze bankowym), w tym 1 298 oddziałów (25,95% oddziałów w sektorze bankowym). Przeciętne zatrudnienie w placówce banku spółdzielczego nie zmieniło się – w stosunku do 2003 r. – i wyniosło 10 osób.

*Banki
spółdzielcze*

4. Dynamika i struktura bilansu sektora bankowego

Poniżej dokonano analizy dynamiki i struktury bilansu sektora bankowego, którą poszerzono o analizę zmian zachodzących w sektorze banków komercyjnych i spółdzielczych.

4.1. Aktywa

Według stanu na 31 grudnia 2004 r. wartość pozycji **kasa i operacje z bankiem centralnym** – z udziałem w sumie bilansowej netto sektora na poziomie 3,71% – zwiększyła się w stosunku do końca grudnia 2003 r. o 3,31% do poziomu 19 837 843 tys. zł.

*Kasa i operacje
z bankiem
centralnym*

W 2004 r. **należności od sektora finansowego** zwiększyły się o 36,73%. Ich udział w sumie bilansowej netto w porównaniu z 2003 r. wzrósł o 3,97 p.p. do 19,68%. Było to spowodowane przede wszystkim wzrostem (o 29 717 645 tys. zł) **należności od banków** – głównej pozycji należności od podmiotów finansowych. Ich udział w należnościach od sektora finansowego zwiększył się w analizowanym okresie o 5,62 p.p. (z 84,10% do 89,72%).

*Należności
od sektora
finansowego*

Udział **banków komercyjnych w należnościach od sektora finansowego** zwiększył się w porównaniu z 2003 r. o 0,99 p.p. – z 91,75% do 92,74%.

Należności od sektora niefinansowego wzrosły w 2004 r. o 3,88%, przy czym ich wzrost w sektorze banków spółdzielczych był prawie czterokrotnie wyższy (12,78%) niż w bankach komercyjnych (3,24%). Pomimo wzrostu należności od sektora niefinansowego, ich udział w sumie bilansowej netto zmniejszył się w porównaniu z 2003 r. o 2,26 p.p., tj. z 44,38% do 42,12%. Na koniec 2004 r. największy udział w strukturze tych należności miały: **należności od podmiotów gospodarczych** – 48,62% (spadek udziału o 4,07 p.p.) oraz **należności od gospodarstw domowych** – 46,02%

*Należności
od sektora
niefinansowego*

Tabela 13. Aktywa sektora bankowego według stanu na 31.12.2004 r.

Aktywa [tys. zł]	RAZEM	BK	BS	Zmiana wyników dla sektora bankowego [%]		Udział w pozycji bilansowej [%]		STRUKTURA (% sumy bilansowej netto) [%]		
				31.12. 2004/ 31.12. 2003	31.12. 2004/ 30.06. 2004	BK	BS	BK	BS	RAZEM
				31.12.2004		31.12.2004				
Kasa i operacje z bankiem centralnym	19 837 843	19 117 075	720 768	3,31	34,38	96,37	3,63	3,77	2,51	3,71
Należności od sektora finansowego	105 322 923	97 678 152	7 644 771	36,73	10,67	92,74	7,26	19,28	26,62	19,68
Należności od sektora niefinansowego	225 446 935	208 799 078	16 647 857	3,88	1,36	92,62	7,38	41,22	57,97	42,12
Należności od sektora instytucji rządowych i samorządowych	20 724 826	19 881 400	843 426	5,39	6,43	95,93	4,07	3,93	2,94	3,87
Należności z tytułu za- kupu papierów warto- ściowych z otrzymanym przyczeczeniem odkupu	746 900	746 900	0	69,02	100,59	100,00	0,00	0,15	0,00	0,14
Papiery wartościowe	115 316 395	114 092 446	1 223 949	1,53	-0,53	98,94	1,06	22,52	4,26	21,54
Aktywa trwałe	21 616 794	20 136 464	1 480 330	-2,43	-0,03	93,15	6,85	3,98	5,15	4,04
Inne aktywa	26 227 039	26 071 311	155 728	-31,42	14,76	99,41	0,59	5,15	0,54	4,90
Suma bilansowa netto	535 239 655	506 522 826	28 716 829	9,45	4,42	94,63	5,37	100,00	100,00	100,00

Źródło: Dane NBP, opracowanie własne.

Z działalności BFG

(wzrost udziału o 4,21 p.p.). Udział pozostałych pozycji wyniósł 5,36%.

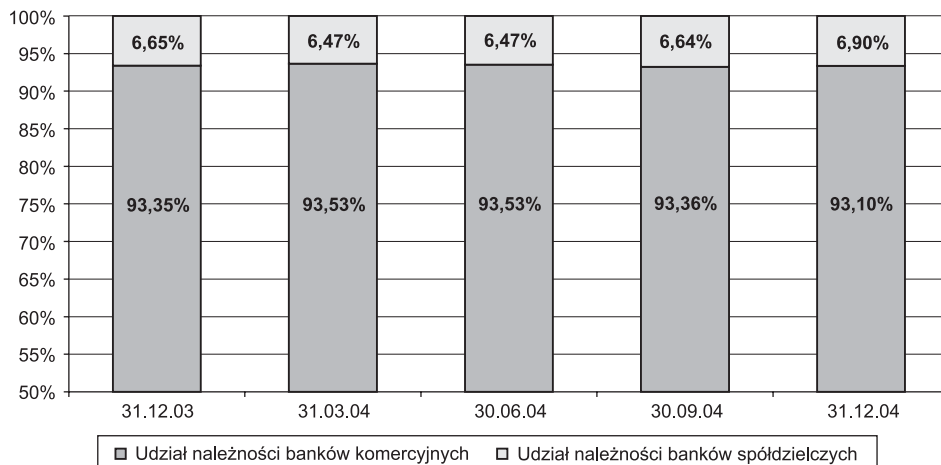
Udział **banków komercyjnych w należnościach od sektora niefinansowego** wyniósł 92,62%, co w porównaniu z 2003 r. oznacza spadek o 0,58 p.p.

Udział **należności od sektora instytucji rządowych i samorządowych** w sumie bilansowej netto sektora bankowego wyniósł 3,87%. W porównaniu z 2003 r. wartość tej pozycji wzrosła o 5,39%. Największą grupę w tych należnościach – 53,13% – stanowiły **należności od instytucji samorządowych**, 23,18% – **należności od funduszy ubezpieczeń społecznych**, 22,17% – **należności od instytucji rządowych szczebla centralnego**, a 1,52% przypadało na konta rozliczeniowe i odsetki.

Udział **banków komercyjnych w należnościach od sektora instytucji rządowych i samorządowych** wyniósł 95,93%. Według stanu na koniec 2004 r. prawie 3/4 kwoty należności od tego sektora przypadało na 5 dużych banków.

*Należności
od sektora
instytucji
rządowych i sa-
morządowych*

Wykres 28. Udział należności banków komercyjnych i spółdzielczych w należnościach ogółem brutto sektora bankowego

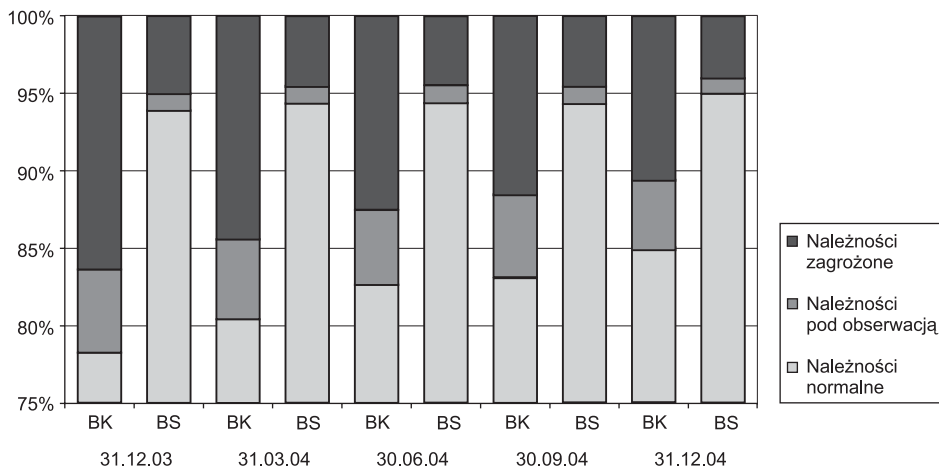
Źródło: Dane NBP, opracowanie własne.

W 2004 r. wartość **należności ogółem netto**²³⁾ sektora bankowego zwiększyła się o 12,04% do poziomu 351 494 684 tys. zł, na co największy wpływ miało zwiększenie należności od sektora finan-

²³⁾ Do należności ogółem netto zaliczane są należności od sektora finansowego, niefinansowego oraz instytucji rządowych i samorządowych, natomiast wyłączone są należności z tytułu zakupu papierów wartościowych z otrzymanym przyrzeczeniem odkupu.

sowego (o 36,73%). Udział należności ogółem netto w sumie bilansowej netto sektora wzrósł o 1,60 p.p. – z 64,10% do 65,70%.

Wykres 29. Struktura jakościowa należności ogółem w sektorze bankowym

Źródło: Dane NBP, opracowanie własne.

W analizowanym okresie **jakość należności** (z odsetkami) w sektorze bankowym poprawiła się o 5,63 p.p. w porównaniu z 2003 r. **Jakość należności ogółem banków komercyjnych** była o 7,39 p.p. gorsza niż **spółdzielczych** (Tabela 14).

W 2004 r. udział należności zagrożonych (bez odsetek) w należnościach ogółem zmalał o 5,67 p.p. do 10,04%. W największym stopniu poprawiła się jakość należności od sektora niefinansowego – o 6,46 p.p.

Udział należności straconych (bez odsetek) w należnościach zagrożonych zwiększył się – o 13,90 p.p. do poziomu 66,01%. Największy wzrost udziału wykazały należności stracone od sektora finansowego (o 18,92 p.p. do 77,50%) oraz od sektora niefinansowego (o 13,79 p.p. do 65,83%).

Należności z tytułu zakupu papierów wartościowych z otrzymanym przyrzeczeniem odkupu
Papiery wartościowe

Należności z tytułu zakupu papierów wartościowych z otrzymanym przyrzeczeniem odkupu stanowiły na koniec 2004 r. 0,14% sumy bilansowej netto. W porównaniu z 2003 r. ich wartość wzrosła o 69,02%. Na koniec 2004 r. pozycję tę wykazało 6 dużych banków komercyjnych.

Wartość **papierów wartościowych**, mających udział w sumie bilansowej netto na poziomie 21,54%, wzrosła w porównaniu z 2003 r. o 1,53%. Na koniec analizowanego okresu największy udział w tej pozycji miały **dłużne papiery wartościowe** (99,01%).

Z działalności BFG

Tabela 14. Wybrane wskaźniki jakości należności w sektorze bankowym według stanu na 31.12.2004 r.

Wyszczególnienie [%]	RAZEM	BK	BS	Zmiana wyników dla sektora bankowego [p.p.]	
				31.12.2004-31.12.2003	31.12.2004-30.06.2004
Udział należności zagrożonych (z odsetkami) w należnościach:					
<i>Ogółem</i>	11,68%	12,19%	4,80%	-5,63 p.p.	-2,03 p.p.
<i>Od sektora finansowego</i>	1,53%	1,64%	0,20%	-1,84 p.p.	-0,44 p.p.
<i>Od sektora niefinansowego</i>	16,93%	17,67%	7,08%	-6,20 p.p.	-2,38 p.p.
<i>Od sektora instytucji rządowych i samorządowych</i>	1,77%	1,83%	0,21%	-0,85 p.p.	-0,45 p.p.
Udział należności zagrożonych (bez odsetek) w należnościach:					
<i>Ogółem</i>	10,04%	10,52%	3,75%	-5,67 p.p.	-2,03 p.p.
<i>Od sektora finansowego</i>	1,28%	1,37%	0,15%	-1,75 p.p.	-0,39 p.p.
<i>Od sektora niefinansowego</i>	14,72%	15,44%	5,54%	-6,46 p.p.	-2,47 p.p.
<i>Od sektora instytucji rządowych i samorządowych</i>	1,59%	1,64%	0,23%	-0,84 p.p.	-0,41 p.p.
Udział należności straconych (bez odsetek) w należnościach zagrożonych:					
<i>Ogółem</i>	66,01%	65,95%	68,29%	13,90 p.p.	4,55 p.p.
<i>Od sektora finansowego</i>	77,50%	77,33%	96,96%	18,92 p.p.	-0,69 p.p.
<i>Od sektora niefinansowego</i>	65,83%	65,77%	68,02%	13,79 p.p.	4,81 p.p.
<i>Od sektora instytucji rządowych i samorządowych</i>	37,02%	37,13%	17,47%	9,73 p.p.	-0,43 p.p.
Wskaźniki dla wybranych wielkości:					
Udział należności od sektora niefinansowego w należnościach ogółem	65,04%	64,91%	66,71%	-5,04 p.p.	-1,83 p.p.
Udział należności zagrożonych od sektora niefinansowego w należnościach zagrożonych ogółem	95,37%	95,28%	98,57%	0,91 p.p.	0,12 p.p.

Źródło: Dane NBP, opracowanie własne.

Na koniec 2004 r. **papiery wartościowe** posiadane przez **banki komercyjne** stanowiły 98,94% papierów wartościowych sektora bankowego, a ich struktura przedstawiała się następująco: **papiery dostępne do sprzedaży** – 63,20% (wzrost udziału w 2004 r.

o 10,76 p.p.), **papiery utrzymywane do terminu zapadalności** – 18,84% (spadek udziału o 6,52 p.p.) oraz **papiery przeznaczone do obrotu** – 17,96% (spadek udziału o 4,24 p.p.). **Obligacje re-strukturyzacyjne** (kwalifikowane jako papiery wartościowe utrzymywane do terminu zapadalności) miały 4,02% udziału w papierach wartościowych (spadek w 2004 r. o 0,89 p.p.), natomiast udział **papierów wartościowych wyodrębnionych na pokrycie funduszu ochrony środków gwarantowanych** wyniósł 0,86%, tj. o 0,34 p.p. mniej niż w 2003 r.

Papiery wartościowe posiadane przez **banki spółdzielcze** stanowiły 4,26% ich sumy bilansowej netto i ich wartość zmniejszyła się w 2004 r. o 38,29%. Aż 98,53% tej pozycji stanowiły **dłużne papiery wartościowe**. Udział **papierów wartościowych z prawem do kapitału** wynosił 1,26%, natomiast **udział jednostek uczestnictwa w funduszach inwestycyjnych** – 0,18%. W strukturze papierów wartościowych banków spółdzielczych przeważały **papiery utrzymywane do terminu zapadalności** – 87,04% (wzrost udziału w 2004 r. o 11,18 p.p.).

Aktywa trwałe

Na koniec 2004 r. wartość **aktywów trwałych** obniżyła się w porównaniu z 2003 r. o 2,43%, a ich udział w sumie bilansowej netto zmniejszył się o 0,49 p.p. do 4,04%. **Aktywa trwałe rzeczowe** stanowiły 46,54% aktywów trwałych, **wartości niematerialne i prawne** zaś – 16,94%. Udział **akcji i udziałów w jednostkach zależnych** wynosił 23,92%, natomiast udział **akcji i udziałów w jednostkach współzależnych, stowarzyszonych i udziałów mniejszościowych** – 4,76%. Pozostałe pozycje aktywów trwałych stanowiły 7,84% tej pozycji w bilansie.

Na koniec 2004 r. **aktywa trwałe banków komercyjnych** stanowiły 93,15% aktywów trwałych sektora bankowego.

Inne aktywa

Inne aktywa (pozycja o charakterze rozliczeniowym), z udziałem w sumie bilansowej netto na poziomie 4,90%, zwiększyły się w 2004 r. o 31,42%. Inne aktywa banków komercyjnych stanowiły 99,41% tej pozycji w sektorze bankowym.

4.2. Pasywa

Operacje z bankiem centralnym

Operacje z bankiem centralnym, z udziałem w pasywach na koniec 2004 r. na poziomie 0,40%, zmniejszyły się w porównaniu z 2003 r. o 9,37%. W operacjach z bankiem centralnym dominowały kredyty refinansowe na inwestycje centralne (98,41%). Operacje z bankiem centralnym wykazało tylko 11 banków komercyjnych.

Zobowiązania wobec sektora finansowego

Zobowiązania wobec sektora finansowego, stanowiące 14,50% pasywów, zwiększyły się w porównaniu z 2003 r. o 7,38. Dominującą pozycją w tej grupie były zobowiązania wobec banków (66,32%).

Z działalności BFG

Tabela 15. Pasywa sektora bankowego według stanu na 31.12.2004 r.

PASYWA [tys. zł]	RAZEM	BK	BS	Zmiana wyników dla sektora bankowego [%]			Udział w pozycji bilansowej [%]		STRUKTURA (% sumy bilansowej netto) [%]		
				31.12.2003	31.12.2004	31.12.2004/2003	BK	BS	BK	BS	RAZEM
				31.12.2004			100,00	0,00	0,43	0,00	0,00
Operacje z bankiem centralnym	2 157 014	2 157 002	12	-9,37	-3,96	100,00	0,00	0,43	0,00	0,40	
Zobowiązania wobec sektora finansowego	77 598 662	77 161 944	436 718	7,38	0,98	99,44	0,56	15,23	1,52	14,50	
Zobowiązania wobec sektora niefinansowego	309 137 921	287 720 092	21 417 829	4,44	3,90	93,07	6,93	56,80	74,58	57,76	
Zobowiązania wobec sektora instytucji rządowych i samorządowych	25 095 826	22 503 311	2 592 515	24,25	-1,84	89,67	10,33	4,44	9,03	4,69	
Zobowiązania z tytułu sprzedanych papierów wartościowych z udzielonym przyrzeczeniem odkupu	7 662 470	7 662 470	0	1077,02	127,47	100,00	0,00	1,51	0,00	1,43	
Zobowiązania z tytułu emisji własnych papierów wartościowych	6 516 914	6 516 914	0	24,44	11,06	100,00	0,00	1,29	0,00	1,22	
Inne pasywa	44 654 817	43 824 611	830 206	18,83	2,46	98,14	1,86	8,65	2,89	8,34	
Rezerwy celowe na zobowiązania pozabilansowe	248 894	247 452	1 442	-37,38	-32,38	99,42	0,58	0,05	0,01	0,05	
Rezerwa na ryzyko ogólne	2 631 959	2 552 355	79 604	1,25	2,89	96,98	3,02	0,50	0,28	0,49	
Kapitały (fundusze), zobowiązania podporządkowane oraz rezerwa na ryzyko i wydatki nie związane z podstawową działalnością banku sprawozdającego	52 456 440	49 575 727	2 880 713	5,88	2,94	94,51	5,49	9,79	10,03	9,80	
Wynik w trakcie zatwierdzenia	285	0	285	100,21	104,23	0,00	100,00	0,00	0,00	0,00	
Wynik roku bieżącego (netto)	7 078 453	6 600 948	477 505	201,62	90,50	93,25	6,75	1,30	1,66	1,32	
Suma bilansowa netto	535 239 655	506 522 826	28 716 829	9,45	4,42	94,63	5,37	100,00	100,00	100,00	

Źródło: Dane NBP, opracowanie własne.

Zobowiązania
wobec
sektora nie-
finansowego

Zobowiązania banków komercyjnych wobec sektora finansowego stanowiły 99,44% tej pozycji w sektorze bankowym.

Zobowiązania wobec sektora niefinansowego – największa pozycja pasywów z udziałem 57,76% w sumie bilansowej netto – zwiększyły się w porównaniu z 2003 r. o 4,44%. W analizowanym okresie zobowiązania wobec podmiotów gospodarczych wzrosły o 22,08%, a wobec gospodarstw domowych obniżyły się o 1,42%. Na koniec 2004 r. **zobowiązania wobec gospodarstw domowych** – o wartości 212 433 479 tys. zł – stanowiły 68,72% zobowiązań wobec sektora niefinansowego, natomiast udział **zobowiązań wobec podmiotów gospodarczych** – o wartości 86 456 378 tys. zł – wyniósł 27,97%. Udział pozostałych pozycji wyniósł 3,31%.

W sektorze banków komercyjnych udział **zobowiązań wobec sektora niefinansowego** w sumie bilansowej netto wyniósł 56,80%, a w sektorze banków spółdzielczych 74,58%.

Zobowiązania
wobec sektora
instytucji
rządowych
i samorządowych

W 2004 r. zobowiązania wobec sektora instytucji rządowych i samorządowych, z udziałem 4,69% w pasywach, zwiększyły się o 24,25%. Udział **zobowiązań wobec instytucji rządowych szczebla centralnego** był dominujący i wyniósł na koniec 2004 r. 48,31%, co oznacza wzrost w 2004 r. o 4,37 p.p. **Zobowiązania wobec instytucji samorządowych** stanowiły 45,21% tej pozycji pasywów; w porównaniu z 2003 r. wzrosły one o 28,56%. Udział **zobowiązań wobec funduszy ubezpieczeń społecznych** stanowił na koniec 2004 r. 6,42% analizowanej kategorii zobowiązań, a ich wzrost w 2004 r. wyniósł 124,15%. Pozostałe zobowiązania miały marginalny udział (0,06%).

Udział **banków komercyjnych w zobowiązaniach wobec sektora instytucji rządowych i samorządowych** sektora bankowego zwiększył się o 0,81 p.p. i na koniec grudnia 2004 r. wyniósł 89,67%. Udział **zobowiązań wobec sektora instytucji rządowych i samorządowych** w sumie bilansowej banków komercyjnych wyniósł na koniec 2004 r. 4,44%, co oznacza wzrost o 0,57 p.p. w porównaniu z 2003 r. W strukturze omawianej pozycji bilansowej dominowały zobowiązania wobec instytucji rządowych szczebla centralnego (53,65%). Na koniec 2004 r. ponad 3/4 wszystkich zobowiązań wobec sektora instytucji rządowych i samorządowych banków komercyjnych było zgromadzonych w 7 dużych bankach.

W sektorze banków spółdzielczych **zobowiązania wobec sektora instytucji rządowych i samorządowych banków spółdzielczych** stanowiły 9,03% ich sumy bilansowej netto – o 0,27 p.p. więcej niż na koniec 2003 r. W strukturze tej pozycji, inaczej niż w sektorze banków komercyjnych – dominowały **zobowiązania wobec instytucji samorządowych** – w 2004 r. ich udział wzrósł o 1,37 p.p. i wyniósł 97,54%.

Z działalności BFG

W 2004 r. **depozyty ogółem**²⁴⁾ sektora bankowego zwiększyły się o 5,34% i na koniec roku wyniosły **373 075 093 tys. zł**.

Depozyty ogółem

Według stanu na 31 grudnia 2004 r. udział **depozytów podmiotów finansowych** w depozytach ogółem wyniósł 12,41%, co

Tabela 16. Depozyty sektora bankowego według stanu na 31.12.2004.

WYSZCZEGÓLNIENIE [tys. zł]	RAZEM	BK	BS	Zmiana wyników dla sektora bankowego [%]		Udział w pozycji bilansowej [%]	
				31.12. 2004/ 31.12. 2003	31.12. 2004/ 30.06. 2004	BK	BS
				31.12.2004		31.12.2004	
Depozyty sektora finansowego, w tym:	46 288 561	46 138 486	150 075	7,26	-1,52	99,68	0,32
depozyty banków	35 208 134	35 075 412	132 722	3,89	-9,51	99,62	0,38
depozyty instytucji ubezpieczeniowych i funduszy emerytalnych	4 660 172	4 656 742	3 430	20,98	51,56	99,93	0,07
Depozyty sektora niefinansowego, w tym:	304 614 276	283 239 861	21 374 415	4,39	3,42	92,98	7,02
depozyty podmiotów gospodarczych	84 015 608	82 337 480	1 678 128	22,90	11,38	98,00	2,00
depozyty gospodarstw domowych	211 359 400	192 338 760	19 020 640	-1,51	0,72	91,00	9,00
depozyty innych podmiotów	9 239 268	8 563 621	675 647	4,53	-0,23	92,69	7,31
Depozyty sektora instytucji rządowych i samorządowych, w tym:	22 172 256	19 633 831	2 538 425	15,39	-7,81	88,55	11,45
instytucji rządowych szczebla centralnego	10 840 370	10 791 804	48 566	12,05	3,13	99,55	0,45
instytucji samorządowych	10 953 138	8 463 349	2 489 789	24,16	-15,04	77,27	22,73
funduszy ubezpieczeń społecznych	378 748	378 678	70	-47,34	-41,39	99,98	0,02
DEPOZYTY OGÓŁEM	373 075 093	349 012 178	24 062 915	5,34	2,05	93,55	6,45

Źródło: Dane NBP, opracowanie własne.

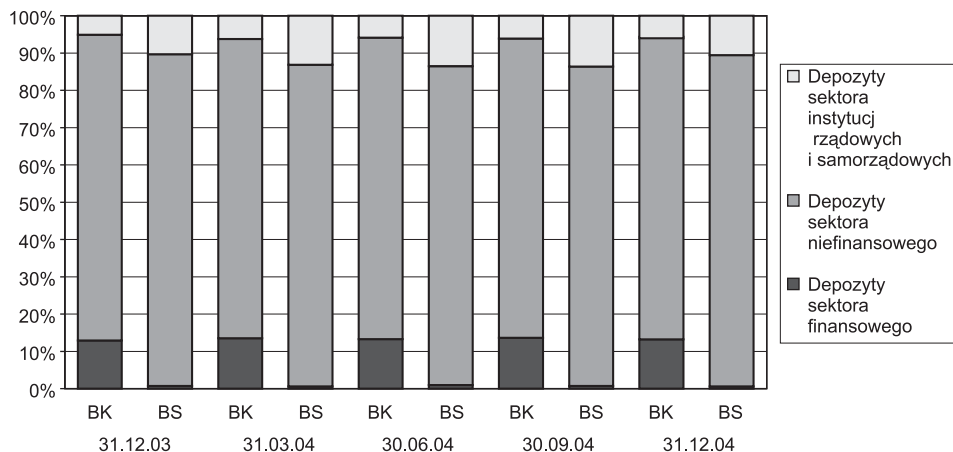
²⁴⁾ Szczegółowe omówienie struktury i wartości depozytów banków komercyjnych znajduje się w załączniku nr 2, natomiast banków spółdzielczych w załączniku nr 3.

oznacza nieznaczny wzrost w porównaniu z 2003 r. (o 0,04 p.p.). W 2004 r. wartość tej pozycji zwiększyła się o 7,26%. Na koniec 2004 r. **udział banków komercyjnych** w depozytach ogółem sektora bankowego wyniósł 93,55%, a w depozytach podmiotów finansowych 99,68%.

Depozyty podmiotów niefinansowych, stanowiące największą pozycję depozytów ogółem sektora bankowego, osiągnęły na koniec 2004 r. 81,65% udziału (o 0,74 p.p mniej niż w 2003 r.). W 2004 r. wartość tej pozycji zwiększyła się o 4,39%. Na koniec grudnia **udział banków komercyjnych** w depozytach podmiotów niefinansowych sektora bankowego wyniósł 92,98%.

W 2004 r. największą dynamikę wykazały **depozyty sektora instytucji rządowych i samorządowych** – ich wzrost wyniósł 15,39%. Przy wzroście depozytów ogółem o 5,34%, udział depozytów sektora instytucji rządowych i samorządowych zwiększył się o 0,51 p.p. – z 5,43% (grudzień 2003 r.) do 5,94% (grudzień 2004 r.). Na koniec 2004 r. **udział banków komercyjnych** w wartości tej pozycji wyniósł 88,55%.

Wykres 30. Depozyty sektora finansowego, niefinansowego, instytucji rządowych i samorządowych w sektorze bankowym

Źródło: Dane NBP, opracowanie własne.

Zobowiązania z tytułu sprzedanych papierów wartościowych z udzielonym przy-

zobowiązania z tytułu sprzedanych papierów wartościowych z udzielonym przyrzeczeniem odkupu stanowiły 1,43% pasywów i zwiększyły się w odniesieniu do 2003 r. o 1077,02%. Główną przyczyną tak dużej zmiany wartości omawianej pozycji był jej istotny wzrost w 3 dużych bankach komercyjnych, mających blisko 70% udziału w zobowiązaniach tego rodzaju całego sektora ban-

Z działalności BFG

kowego. Na koniec 2004 r. omawiane zobowiązania wykazało łącznie 9 banków komercyjnych.

Zobowiązania z tytułu emisji własnych papierów wartościowych, z udziałem w pasywach na poziomie 1,22%, wzrosły w 2004 r. o 24,44%. Na koniec 2004 r. tego typu zobowiązania wykazały 23 banki komercyjne. Blisko 3/4 przypadało na 5 dużych banków.

Kapitały i zobowiązania podporządkowane miały na koniec grudnia 2004 r. 9,80% udziału w pasywach. W 2004 r. udział tej pozycji w sumie bilansowej netto obniżył się o 0,33 p.p., przy wzroście poziomu kapitału o 5,88%. Kapitały i zobowiązania podporządkowane banków komercyjnych stanowiły 94,51% tej grupy pasywów.

Pozycja o charakterze rozliczeniowym – **inne pasywa** – z udziałem 8,34%, zwiększyła się w 2004 r. o 18,83%. **Inne pasywa banków komercyjnych** stanowiły 98,14% tej pozycji bilansowej.

Pozostałe pozycje pasywów (rezerwy celowe na zobowiązania pozabilansowe, rezerwa na ryzyko ogólne, wynik w trakcie zatwierdzania oraz wynik roku bieżącego) stanowiły łącznie na koniec 2004 r. 1,86% pasywów.

*rzeczeniem odkupu
Zobowiązania z tytułu emisji własnych papierów wartościowych*

Kapitały i zobowiązania podporządkowane

Inne pasywa

Pozostałe pozycje pasywów

5. Dynamika i struktura pozycji pozabilansowych

W 2004 r. **zobowiązania pozabilansowe ogółem netto** zwiększyły się o 4,15%. Ich wzrost był wolniejszy niż wzrost funduszy

Dynamika

Tabela 17. Zobowiązania pozabilansowe netto w porównaniu z aktywami i funduszami zasadniczymi w sektorze bankowym wg stanu na 31.12.2004 r.

Wyszczególnienie [tys. zł lub %]	Jedn.	RAZEM	BK	BS	Udział w sektorze bankowym [%]		Zmiana wyników dla sektora bankowego [% lub p.p.]	
					BK	BS	31.12.2004/ 31.12.003	31.12.2004/ 30.06.2004
					31.12.2004			
Suma bilansowa netto	tys. zł	535 239 655	506 522 826	28 716 829	94,63	5,37	9,45%	4,42%
Fundusze zasadnicze	tys. zł	41 962 112	39 363 867	2 598 245	93,81	6,19	4,62%	0,88%
Zobowiązania pozabilansowe netto	tys. zł	1 709 638 528	1 705 456 152	4 182 376	99,76	0,24	4,15%	0,68%
Relacja zobowiązań pozabilansowych do sumy bilansowej netto	%	319,42%	336,70%	14,56%	X	X	-16,24 p.p.	-11,84 p.p.
Relacja zobowiązań pozabilansowych do funduszy zasadniczych	%	4074,24%	4332,54%	160,97%	X	X	-18,37 p.p.	-7,76 p.p.

Źródło: Dane NBP, opracowanie własne.

pozabilansowych i aktywów sektora bankowego. Na koniec 2004 r. **pozycje pozabilansowe** stanowiły w relacji do sumy bilansowej netto 319,42% oraz ponad 40-krotnie przewyższały fundusze zasadnicze sektora bankowego.

Struktura

Wśród **zobowiązań pozabilansowych ogółem netto** wzrost wykazały tylko 2 pozycje: **zobowiązania warunkowe udzielone** (o 11,53%) i **operacje instrumentami finansowymi** (o 8,59%). W przypadku ostatniej z wymienionych pozycji odnotowano największy wzrost udziału (o 2,53 p.p. do poziomu 61,89%).

Banki komercyjne

Na koniec 2004 r. **zobowiązania pozabilansowe ogółem netto banków komercyjnych** stanowiły 99,76% zobowiązań pozabilansowych netto sektora bankowego.

6. Dynamika i struktura rachunku zysków i strat

Dynamika

W 2004 r. sektor bankowy wygenerował **przychody ogółem** w kwocie **353 219 374 tys. zł**, ponosząc **koszty ogółem** w wysokości **345 382 109 tys. zł**. W porównaniu z 2003 r. przychody ogółem sektora bankowego zmniejszyły się o 17,48%, natomiast spadek **kosztów ogółem** był o 0,97 p.p. silniejszy i wyniósł 18,45%. Sektor banków komercyjnych wypracował 99,01% przychodów oraz 99,16% kosztów sektora bankowego.

Struktura przychodów

W 2004 r. zmniejszyło się znaczenie przychodów z operacji wymiany walutowej, wzrósł natomiast udział pozostałych pozycji przychodów. Nadal jednak główną pozycją przychodów były **przychody z operacji wymiany walutowej** – ich udział w przychodach ogółem wyniósł 78,61%, co oznacza spadek w 2004 r. o 4,03 p.p. **Udział przychodów odsetkowych** kształtował się na znacznie niższym poziomie (8,55%), ale w porównaniu z 2003 r. wzrósł o 2,06 p.p. **Udział przychodów z tytułu prowizji** zwiększył się o 0,74 p.p. do poziomu 2,87%. **Przychody z operacji finansowych** stanowiły 5,93% przychodów ogółem, a ich udział wzrósł o 0,94 p.p. **Przychody z rozwiązania rezerw i aktualizacji wartości** stanowiły 3,46% przychodów ogółem – o 0,13 p.p. więcej niż na koniec 2003 r. **Udział pozostałych pozycji przychodów** wyniósł 0,58%.

Ze względu na znaczny udział banków komercyjnych we wszystkich pozycjach przychodów sektora bankowego, struktura przychodów liczona dla banków komercyjnych jest zbliżona do struktury całego sektora. W przypadku 2 pozycji przychodów: z operacji finansowych i operacji wymiany walutowej, udział banków komercyjnych wynosił prawie 100%.

Inaczej niż w sektorze banków komercyjnych kształtowała się struktura przychodów w sektorze banków spółdzielczych. Największą pozycję stanowiły przychody odsetkowe – ich udział wzrósł o 1,92 p.p. do poziomu 63,47%. **Udział przychodów prowizyjnych**

Z działalności BFG

Tabela 18. Przychody i koszty w sektorze bankowym (stan na 31.12.2004 r.)

PRZYCHODY I KOSZTY [tys. zł]	RAZEM	BK	BS	Zmiana wyników dla sektora bankowego [%]		Udział w pozycji rachunku zysków i strat [%]	
				31.12. 2004/ 31.12. 2003	31.12. 2004/ 30.06. 2004	BK	BS
				31.12.2004			
Przychody ogółem, w tym:	353 219 374	349 737 814	3 481 560	-17,48	74,19	99,01	0,99
Przychody z tytułu odsetek	30 216 620	28 007 024	2 209 596	8,76	115,04	92,69	7,31
Przychody z tytułu prowizji	10 123 269	9 334 668	788 601	10,94	108,88	92,21	7,79
Przychodu z udziałów lub akcji pozostałych papierów wartościowych i innych instrumentów finansowych o zmiennej kwocie dochodu	351 470	342 608	8 862	-18,77	33,43	97,48	2,52
Przychody z operacji finansowych	20 936 042	20 917 201	18 841	-1,96	104,68	99,91	0,09
Przychody z operacji wymiany walutowej	277 650 361	277 618 813	31 548	-21,50	67,72	99,99	0,01
Pozostałe przychody operacyjne	1 706 222	1 645 324	60 898	24,20	94,65	96,43	3,57
Rozwiązanie rezerw i aktualizacja wartości	12 233 808	11 870 848	362 960	-14,20	75,53	97,03	2,97
Zyski nadzwyczajne	1 582	1 328	254	-38,44	90,37	83,94	16,06
Koszty ogółem, w tym:	345 382 109	342 483 005	2 899 104	-18,45	73,95	99,16	0,84
Koszty odsetek	13 672 945	13 053 212	619 733	7,20	126,32	95,47	4,53
Koszty z tytułu prowizji	1 865 733	1 810 254	55 479	19,84	127,29	97,03	2,97
Koszty z operacji finansowych	20 018 896	20 015 175	3 721	-2,60	102,60	99,98	0,02
Koszty z operacji wymiany walutowej	274 517 320	274 484 261	33 059	-21,70	67,43	99,99	0,01
Pozostałe koszty operacyjne	1 552 633	1 488 915	63 718	28,40	126,27	95,90	4,10
Koszty działania banku	16 458 572	14 910 186	1 548 386	2,34	105,52	90,59	9,41
Amortyzacja środków trwałych oraz wartości niematerialnych i prawnych	2 682 277	2 553 295	128 982	10,21	120,19	95,19	4,81
Odpisy na rezerwy i aktualizację wartości	14 612 508	14 166 689	445 819	-20,41	84,01	96,95	3,05
Straty nadzwyczajne	1 225	1 018	207	34,91	203,97	83,10	16,90

Źródło: Dane NBP, opracowanie własne.

wynosił 22,65% (o 1,28 p.p. mniej niż na grudnia 2003 r.), zaś udział przychodów z rozwiązania rezerw i aktualizacji wartości – 10,43%, co oznacza spadek wartości tej pozycji o 1,88 p.p. Łączny udział pozostałych pozycji wyniósł 3,45%.

Struktura kosztów

Na koniec 2004 r. w strukturze **kosztów ogółem**, podobnie jak w przypadku przychodów, dominowały **koszty z operacji wymiany**. Ich udział w kosztach ogółem (79,48%) zmniejszył się w odniesieniu do grudnia 2003 r. o 3,30 p.p. Udział **kosztów z operacji finansowych** wyniósł 5,80% (wzrost w 2004 r. o 0,95 p.p.), **kosztów odsetkowych** zaś – 3,96% (wzrost o 0,95 p.p.). Udział **kosztów działania** wzrósł o 0,97 p.p. do 4,77%. W 2004 r. w porównaniu do roku poprzedniego koszty działania wzrosły o 2,34%. Na koniec 2004 r. łączny **udział pozostałych pozycji w kosztach ogółem** stanowił 5,99%. Podobnie jak w przypadku przychodów, ze względu na dominujący udział banków komercyjnych w sektorze bankowym, struktura kosztów w sektorze banków komercyjnych pokrywała się ze strukturą kosztów sektora bankowego.

Odmierna sytuacja wystąpiła w sektorze banków spółdzielczych – w strukturze kosztów tego sektora dominowały koszty działania (53,41%, wzrost udziału w porównaniu z 2003 r. o 2,19 p.p.). Koszty odsetkowe stanowiły 21,38% ogółu kosztów, tj. o 0,83 p.p. mniej niż na koniec 2003 r., odpisy na rezerwy i aktualizację zaś – 15,38% (spadek o 2,77 p.p.). Udział pozostałych pozycji kształtował się na poziomie 9,83%.

Wynik finansowy brutto i netto

Wynik finansowy brutto sektora bankowego wyniósł na koniec grudnia 2004 r. **7 837 265 tys. zł**. Był on wyższy w porównaniu z wynikiem na koniec 2003 r. o 73,99%, co było spowodowane głównie wzrostem wyniku finansowego brutto banków komercyjnych o 76,84%. Wynik finansowy brutto banków spółdzielczych zwiększył się w tym okresie o 44,89%. Wzrost wyniku finansowego brutto był efektem zmniejszenia salda rezerw o 42,02% oraz wzrostu wyniku działalności bankowej o 8,33%. Sektor banków komercyjnych wygenerował 92,57% wyniku sektora.

W 2004 r. **wynik finansowy netto** sektora bankowego (7 078 453 tys. zł) wzrósł o 201,62%. Znacznie wyższa dynamika wyniku finansowego netto niż brutto była efektem wzrostu o 402,35% (o 1 097 265 tys. zł) udziału banków w wynikach jednostek podporządkowanych wycenianych metodą praw własności oraz zmniejszenia obciążeń z tytułu podatku dochodowego o 15,19% (o 285 453 tys. zł) w związku z obniżeniem stawki podatku CIT z 27% do 19%.

Wynik finansowy netto banków komercyjnych wzrósł w porównaniu z 2003 r. o 219,56%, a banków spółdzielczych – o 69,79%. Tabela 19 przedstawia strukturę wyniku finansowego w 2004 r.

Z działalności BFG

Tabela 19. Struktura wyniku finansowego w sektorze bankowym według stanu na 31.12.2004 r.

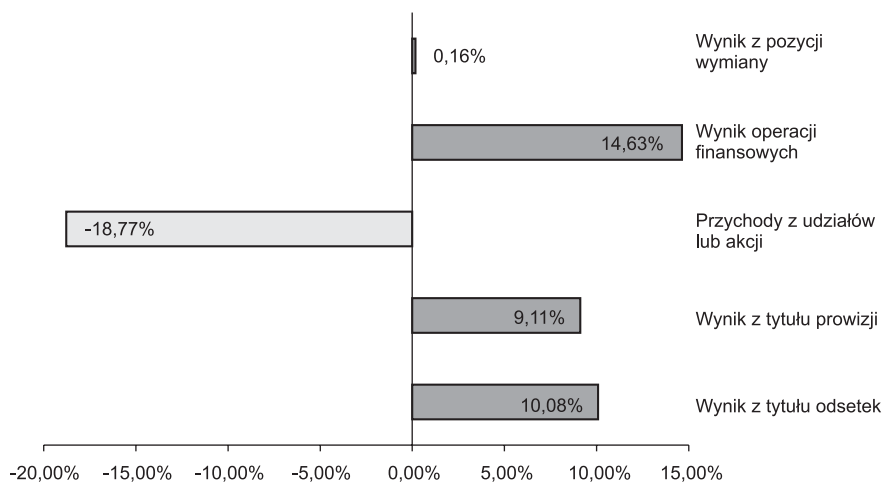
WYNIKI NARASTAJĄCO [tys. zł]	RAZEM	BK	BS	Zmiana wyników dla sektora bankowego [%]		Udział w pozycji rachunku wyników [%]	
				31.12. 2004/ 31.12. 2003	31.12. 2004/ 30.06. 2004	BK	BS
				31.12.2004			
Wyniki:							
Wynik z tytułu odsetek	16 543 675	14 953 812	1 589 863	10,08	106,52	90,39	9,61
Wynik z tytułu prowizji	8 257 536	7 524 414	733 122	9,11	105,13	91,12	8,88
Przychodu z udziałów lub akcji pozostałych papierów wartościowych i innych instrumentów finansowych o zmiennej kwocie dochodu	351 470	342 608	8 862	-18,77	33,43	97,48	2,52
Wynik operacji finansowych	917 146	902 026	15 120	14,63	163,98	98,35	1,65
Wynik z pozycji wymiany	3 133 041	3 134 552	-1 511	0,16	97,27	100,05	-0,05
Wynik działalności bankowej	29 202 868	26 857 412	2 345 456	8,33	105,15	91,97	8,03
Różnica wartości rezerw i aktualizacji	2 378 700	2 295 841	82 859	-42,02	144,76	96,52	3,48
Wynik z działalności operacyjnej	7 836 908	7 254 499	582 409	74,04	85,39	92,57	7,43
Wynik na operacjach nadzwyczajnych	357	310	47	-78,52	-16,59	86,83	13,17
Zysk (strata) brutto	7 837 265	7 245 809	582 456	73,99	85,38	92,57	7,43
Obowiązkowe zmniejszenie zysku (zwiększenie straty), w tym:							
<i>podatek dochodowy</i>	1 593 889	1 489 481	104 408	-15,19	112,49	93,45	6,55
Udział w zyskach (stratach) jednostek podporządkowanych wycenianych metodą praw własności	824 554	824 554	0	402,35	276,27	100,00	0,00
Zysk (strata) netto	7 078 453	6 600 948	477 505	201,62	90,50	93,25	6,75

Źródło: Dane NBP, opracowanie własne.

Wynik działalności bankowej

Na koniec 2004 r. **wynik działalności bankowej** (29 202 868 tys. zł) był o 8,33% wyższy niż w 2003 r., przy czym sektor banków spółdzielczych poprawił ten wynik w większym stopniu (11,44%) niż sektor banków komercyjnych (8,07%). Wzrost wyniku działalności bankowej uzyskany został przede wszystkim dzięki zwiększeniu wyniku z tytułu odsetek oraz wyniku z tytułu prowizji. Wyższy wynik odsetkowy (o 1 515 237 tys. zł, tj. o 10,08%) był skutkiem szybszego wzrostu przychodów niż kosztów odsetkowych. Do zwiększenia wyniku finansowego z tytułu prowizji (o 117 051 tys. zł, tj. o 14,63%) przyczynił się wzrost akcji kredytowej i podnoszenie przez część banków pobieranych prowizji i opłat. Wynik operacji finansowych poprawił się o 117 051 tys. zł (o 14,63%), a wynik z pozycji wymiany o 0,16%.

Wykres 31. Zmiany wyniku działalności bankowej w sektorze bankowym według stanu na 31.12.2004 r. w porównaniu z 31.12.2003 r.

Źródło: Dane NBP, opracowanie własne.

W strukturze wyniku działalności bankowej największe znaczenie miał wynik z tytułu odsetek i prowizji. Udział wyniku z tytułu odsetek w wyniku działalności bankowej wyniósł na koniec 2004 r. 56,65% i zwiększył się w porównaniu z 2003 r. o 0,90 p.p. Udział wyniku z tytułu prowizji kształtował się na poziomie 28,28% i zwiększył się o 0,20 p.p. Udział wyniku z operacji wymiany wyniósł 10,73% (spadek o 0,87 p.p.), a udział wyniku z operacji finansowych stanowił 3,14% i zwiększył się o 0,17 p.p.

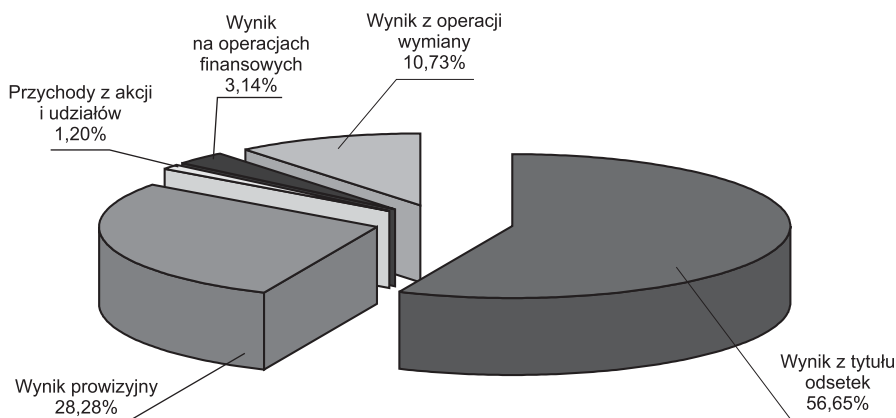

Z działalności BFG

Sektor banków komercyjnych wypracował 90,39% wyniku z tytułu odsetek i 91,12% wyniku z tytułu prowizji całego sektora. W przypadku wyniku z operacji finansowych udział banków komercyjnych był bliski 100%, a w przypadku operacji wymiany wynik banków spółdzielczych był ujemny.

Wykres 32. Struktura wyniku działalności bankowej w sektorze bankowym według stanu na 31.12.2004 r.

Źródło: Dane NBP, opracowanie własne.

7. Podsumowanie

W 2004 r. sektor bankowy osiągnął dobre wyniki finansowe, czemu sprzyjały:

- ❖ zmiany regulacyjne zmniejszające obciążenie banków kosztami tworzonych rezerw celowych;
- ❖ obniżenie stawki podatku dochodowego od osób prawnych (CIT);
- ❖ zmiany w zakresie rezerwy obowiązkowej;
- ❖ poprawa sytuacji finansowej klientów korporacyjnych banków.

Suma bilansowa sektora bankowego wzrosła w 2004 r. o 9,45% (w ujęciu realnym o 6,68%). Sektor banków spółdzielczych rozwijał się szybciej niż banków komercyjnych (wzrost sumy bilansowej odpowiednio o 11,86% i 9,31%). Na wzrost sumy bilansowej największy wpływ miało zwiększenie zaangażowania na rynku międzybankowym, o czym świadczą także zmiany w strukturze aktywów, gdzie udział należności od sektora finansowego wzrósł o 3,97 p.p. W zakresie źródeł finansowania (pasywa) nastąpił **wzrost** zarówno **depozytów sektora niefinansowego** (o 4,39%), jak i **finansowego**

(o 7,26%). Po raz trzeci z kolei – w ujęciu rok do roku – zmniejszyły się depozyty gospodarstw domowych (o 1,51%).

Zobowiązania pozabilansowe ogółem netto rosły wolniej niż fundusze zasadnicze sektora bankowego oraz suma bilansowa netto. Ich wartość zwiększyła się o 4,15%.

W 2004 r. sektor bankowy wypracował **wynik działalności bankowej wyższy** niż w roku poprzednim, co było efektem przede wszystkim wzrostu wyniku z tytułu odsetek i z prowizji. Czynnikiem decydującym o osiągnięciu w tym okresie **wyższego zysku brutto** (o 73,99%) było zmniejszenie wartości salda rezerw i aktualizacji (o 42,02%). Duża zmiana salda rezerw była możliwa dzięki korzystnym dla banków zmianom regulacyjnym wprowadzonym w 2004 r. oraz dzięki poprawie kondycji ich klientów korporacyjnych wynikającej z ogólnej koniunktury w gospodarce.

Wzrost zysku netto był znacznie wyższy niż zysku brutto i wyniósł 201,62%. Na tak dobry wynik wpłynęło obniżenie w 2004 r. podatku dochodowego CIT z 27% do 19%. Drugim istotnym czynnikiem decydującym o wzroście zysku netto sektora bankowego był dodatni wynik jednostek podporządkowanych wycenianych metodą praw własności (w 2003 r. jednostki te wykazały stratę).

CZĘŚĆ III. ANALIZA POGŁĘBIONA SYTUACJI W SEKTORZE BANKÓW KOMERCYJNYCH

1. Analiza efektywności

Wskaźniki rentowności

W 2004 r. **wskaźniki efektywności ROA, ROE oraz rentowności obrotu**, liczone dla wyniku finansowego brutto oraz netto, poprawiły się. Wzrost efektywności sektora był efektem znacznego zwiększenia wyników finansowych.

Największy wzrost wymienionych wskaźników wystąpił w I kwartale 2004 r. (znacznym wpływ miała tutaj zmiana przepisów w zakresie tworzenia rezerw), natomiast w pozostałych kwartałach ich wartość kształtowała się na względnie stałym poziomie z nieznaczną tendencją niżkową w IV kwartale.

Najwięcej banków komercyjnych – 32,76% populacji – wykazało wskaźnik rentowności na poziomie co najmniej 1,5%. W stosunku do końca 2003 r. grupa ta zwiększyła się o 7 do 19 banków. Pomimo poprawy rentowności w sektorze, 10 banków charakteryzowało się ujemnymi wartościami wskaźników rentowności (grupa ta zmniejszyła się o 3 banki).

Marża odsetkowa

Marża odsetkowa wypracowana przez sektor banków komercyjnych na koniec 2004 r. wyniosła 2,95% i nie zmieniła się w stosunku do 2003 r. Najwyższą (kwartalnie) wartość wskaźnik osiągnął

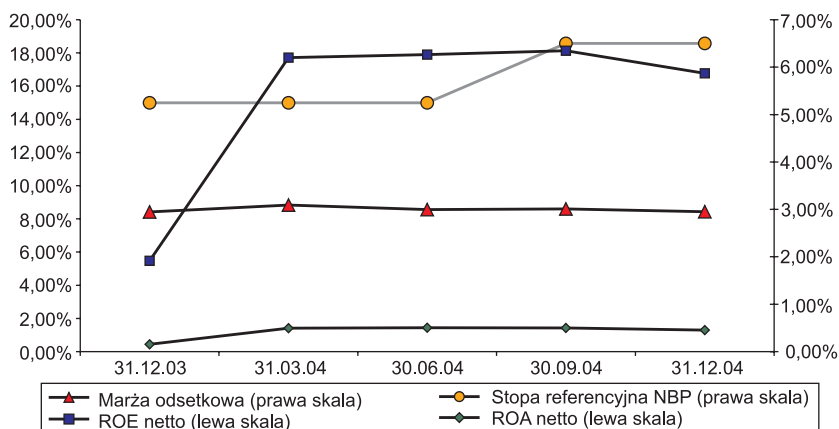
Z działalności BFG

Tabela 20. Wybrane wskaźniki efektywności brutto i netto dla sektora banków komercyjnych

WYSZCZEGÓLNIENIE [tys. zł lub %]	31.12.2003	30.06.2004	31.12.2004	Porównanie wyników [% lub p.p.]	
				31.12.2004/ 31.12.2003	31.12.2004/ 30.06.2004
Wyniki finansowe:					
Zysk (strata) brutto	4 102 474	3 948 234	7 254 809	76,84%	83,75%
Zysk (strata) netto	2 065 610	3 491 166	6 600 948	219,56%	89,08%
Brakująca kwota rezerw celowych	1 032	29 555	57	-94,48%	-99,81%
Zysk (strata) brutto skorygowana o brakującą kwotę rezerw celowych	4 101 442	3 918 679	7 254 752	76,88%	85,13%
Wskaźniki rentowności brutto:					
ROA	0,89%	1,63%	1,43%	0,55 p.p.	-0,19 p.p.
ROE	10,87%	20,24%	18,43%	7,56 p.p.	-1,80 p.p.
Rentowność obrotu	0,97%	1,96%	2,07%	1,11 p.p.	0,11 p.p.
Wskaźniki rentowności netto:					
ROA	0,45%	1,44%	1,30%	0,86 p.p.	-0,13 p.p.
ROE	5,47%	17,90%	16,77%	11,30 p.p.	-1,13 p.p.
Rentowność obrotu	0,49%	1,74%	1,89%	1,40 p.p.	-0,15 p.p.

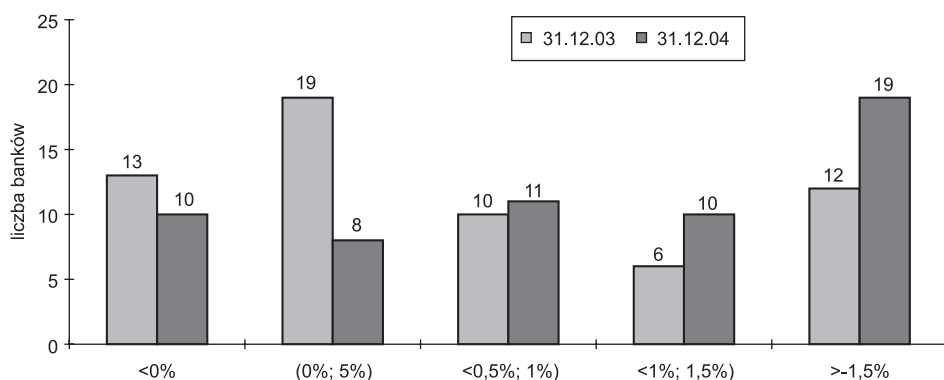
Źródło: Dane NBP, opracowanie własne.

Wykres 33. ROA, ROE oraz marża odsetkowa

Źródło: Dane NBP, opracowanie własne.

Wykres 34. Rozkład banków komercyjnych pod względem poziomu ROA netto

Źródło: Dane NBP, opracowanie własne.

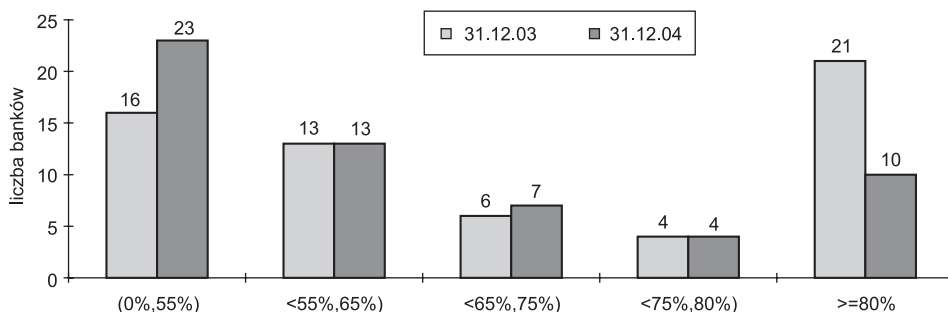
w marcu 2004 r. (3,09%), kiedy po raz pierwszy uwidoczniły się efekty złagodzenia przepisów w zakresie tworzenia rezerw celowych oraz w zakresie możliwości przekwalifikowania odsetek od należności pod obserwacją z przychodów zastrzeżonych bilansu do przychodów odsetkowych.

**Obciążenie
wyniku
działalności
bankowej**

W 2004 r. o 3,32 p.p. zmniejszyło się **obciążenia wyniku działalności bankowej kosztami działania** i było równe 55,52%.

23 banki (40,35% populacji) wykazywały na koniec 2004 r. **relację kosztów działania do wyniku działalności bankowej** w naj-

Wykres 35. Rozkład banków komercyjnych pod względem obciążenia wyniku działalności bankowej kosztami działania^{*)}

Źródło: Dane NBP, opracowanie własne.

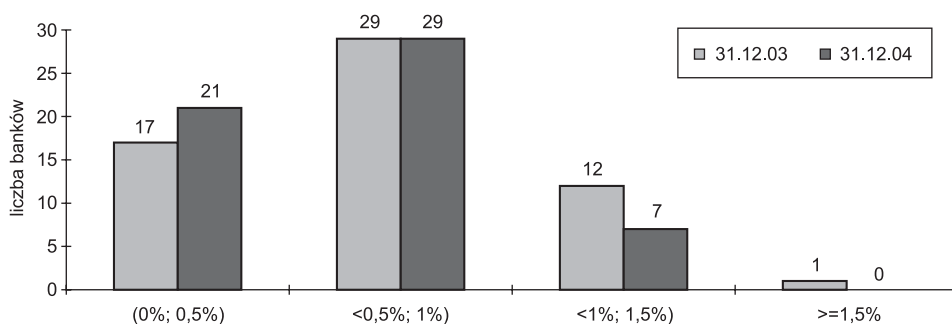
^{*)} Dla danych za 2004 r. dla 57 banków. 1 bank komercyjny, który rozpoczął działalność operacyjną w grudniu 2004 r., nie wykazał kosztów działania.

nizszym przedziale. W porównaniu z 2003 r. ich liczba wzrosła o 7. Większy spadek – o 10 banków – odnotowano w grupie banków o kosztach działania przekraczających 80% wyniku działalności bankowej.

Analizie poddana została **relacja obowiązkowej opłaty rocznej**²⁵⁾ za 2004 r. do kosztów działania, przychodów operacyjnych²⁶⁾ oraz wyniku działalności bankowej. Na koniec 2004 r. zwiększyła się w porównaniu z rokiem poprzednim liczba banków w najniższym przedziale analizowanych wskaźników.

Obowiązkowa opłata roczna za 2004 r.

Wykres 36. Rozkład banków komercyjnych pod względem relacji obowiązkowej opłaty rocznej do kosztów działania

Źródło: Dane NBP, opracowanie własne.

W przypadku **relacji obowiązkowej opłaty rocznej do kosztów działania** średni poziom wskaźnika wyniósł w sektorze banków komercyjnych 0,58%, a największa liczba banków (tj. 29) wykazała omawiany wskaźnik w przedziale od 0,5% do 1%.

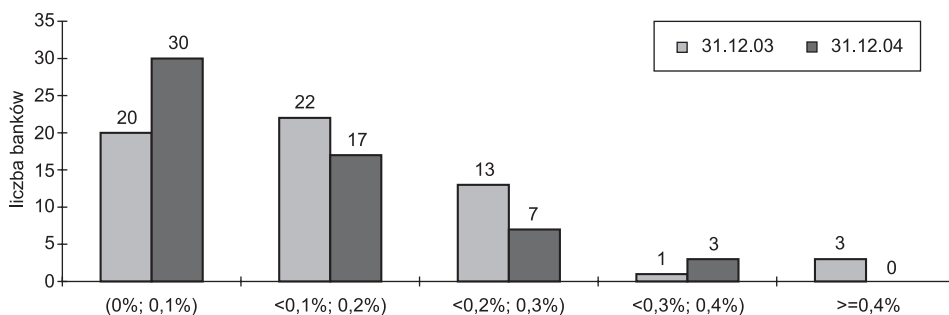
Relacja opłaty rocznej do przychodów operacyjnych wyniosła średnio 0,03%²⁷⁾, przy czym 30 banków wykazało poziom wskaźnika w przedziale od 0% do 0,1%, a 17 banków w przedziale od 0,1% do 0,2%.

²⁵⁾ Populacja banków, które wniosły obowiązkową opłatę roczną na 2004 r. (57), różni się od populacji banków prowadzących działalność operacyjną według stanu na koniec 2004 r. i objętych polskim systemem gwarantowania depozytów (58) i obejmuje Societe Generale SA Oddział w Warszawie, ale nie uwzględnia 2 banków, które rozpoczęły działalność operacyjną w IV kwartale 2004 r. Z 60 banków krajowych, działających na koniec 2003 r., obowiązkowej opłaty rocznej nie wnosił 1.

²⁶⁾ Przychody operacyjne zdefiniowane jako przychody ogółem pomniejszone o przychody z rozwiązania rezerw i aktualizacji wyceny oraz o zyski nadzwyczajne.

²⁷⁾ Na niską wartość wskaźnika w sektorze znaczący wpływ wywarło ukształtowanie się relacji opłaty rocznej do przychodów operacyjnych na niskim poziomie w największych bankach komercyjnych.

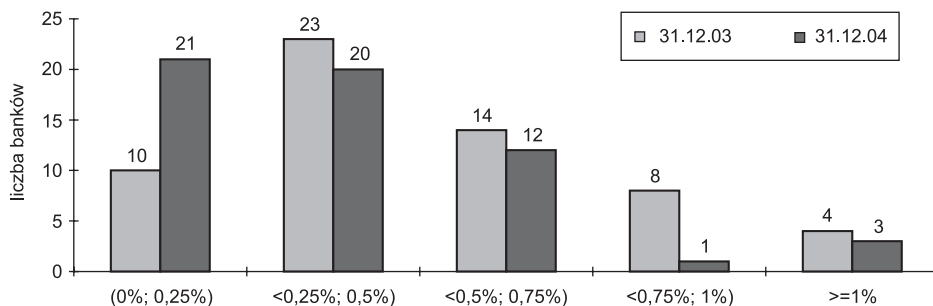
Wykres 37. Rozkład banków komercyjnych pod względem relacji obowiązkowej opłaty rocznej do przychodów operacyjnych

Źródło: Dane NBP, opracowanie własne.

Stosunek obowiązkowej opłaty rocznej do wyniku działalności bankowej wyniósł w sektorze banków komercyjnych 0,32%. 41 banków komercyjnych osiągnęło omawiany wskaźnik na poziomie niższym niż 0,5%. Wartość wskaźnika równą bądź wyższą od 1% uzyskały 3 banki.

Wykres 38. Rozkład banków komercyjnych pod względem relacji obowiązkowej opłaty rocznej do wyniku działalności bankowej

Źródło: Dane NBP, opracowanie własne.

2. Analiza jakości należności i zobowiązań pozabilansowych

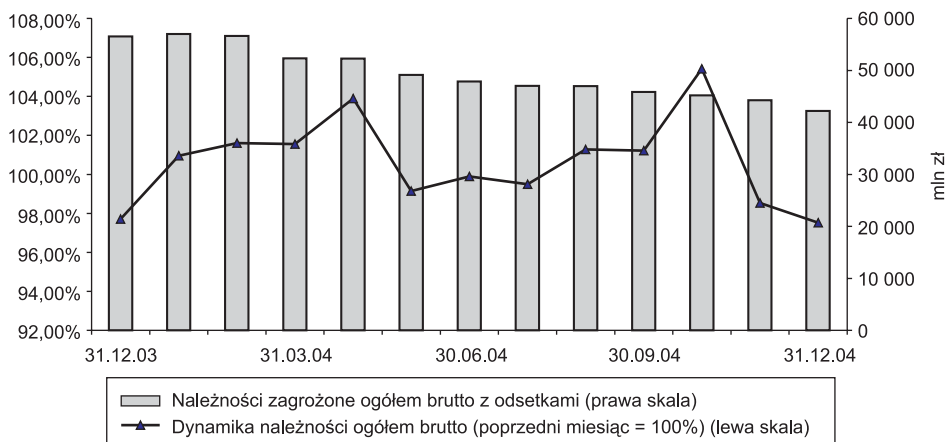
Jakość należności

Udział należności zagrożonych w należnościach ogółem (z odsetkami) wyniósł na koniec 2004 r. 12,19%, co oznacza poprawę w porównaniu z końcem 2003 r. o 5,90 p.p. Spadek wskaźnika wynikał z korzystnej relacji dynamiki należności ogółem (których poziom wzrastał) oraz należności zagrożonych (których poziom w 2004 r. obniżył się).

Z działalności BFG

Wykres 39. Należności zagrożone ogółem brutto oraz dynamika należności ogółem sektora banków komercyjnych

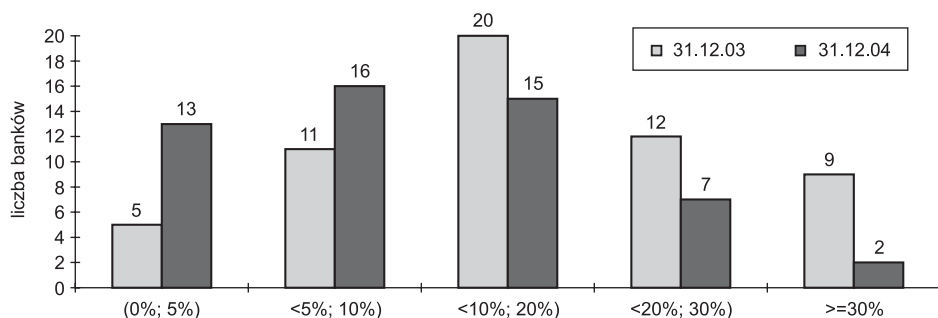

Źródło: Dane NBP, opracowanie własne.

Należności ogółem (z odsetkami) wzrosły w 2004 r. o 9 144 832 tys. zł, tj. o 10,84%, i wyniosły 333 866 788 tys. zł, natomiast należności zagrożone (z odsetkami) obniżyły się o 5 820 671 tys. zł, tj. o 29,29% do poziomu 35 106 931 tys. zł. Najbardziej dynamiczny wzrost należności ogółem z odsetkami miał miejsce w kwietniu i październiku, kiedy miesięczne tempo wzrostu wyniosło odpowiednio 3,90% i 5,41%.

W 2004 r. obniżyła się wartość wszystkich należności w kategoriach zagrożonych, przy czym w największym stopniu zmniejszyły

Wykres 40. Rozkład banków komercyjnych pod względem udziału należności zagrożonych w należnościach ogółem^{*)}

Źródło: Dane NBP, opracowanie własne.

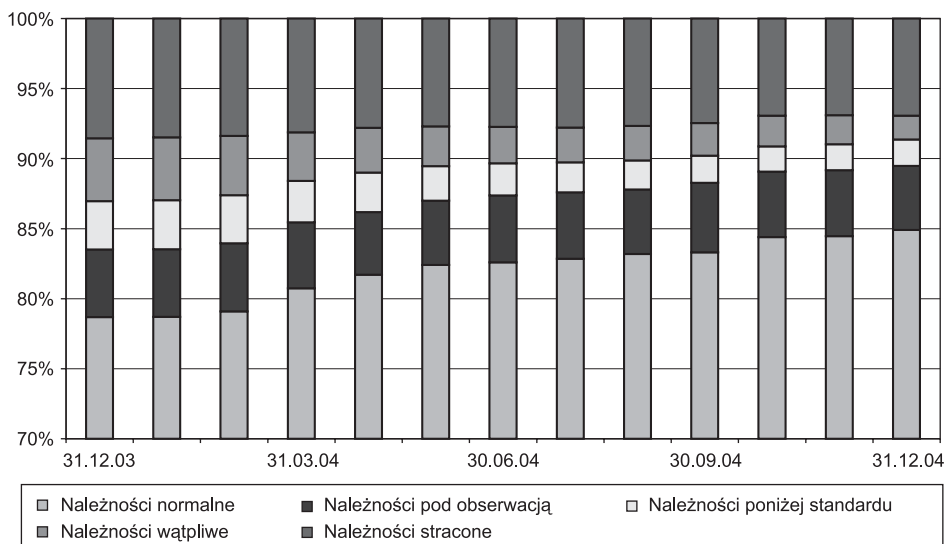
^{*)} Dla banków wykazujących należności zagrożone.

się należności wątpliwe – o 57,86%. Należności poniżej standardu zmalały o 39,70%, natomiast należności stracone – o 10,11%.

Na koniec 2004 r. 5 banków komercyjnych nie wykazywało należności zagrożonych. W porównaniu z 2003 r. zwiększyła się liczba banków o najniższych wartościach wskaźnika.

W strukturze należności ogółem (bez odsetek) udział należności normalnych wzrósł o 6,21 p.p. do 84,91%, za sprawą spadku udziału należności zagrożonych, a zwłaszcza udziału należności wątpliwych o 2,78 p.p. i straconych o 1,62 p.p. do poziomów odpowiednio 1,70% i 6,93%.

Wykres 41. Struktura należności ogółem^{*)} (normalne, pod obserwacją, poniżej standardu, wątpliwe i stracone) sektora banków komercyjnych

Źródło: Dane NBP, opracowanie własne.

^{*)} W celu bardziej czytelniejszego przedstawienia struktury skalę na osi rzędnych rozpoczęto od 70%. Tę samą konwencję zastosowano również do innych wykresów pokazujących strukturę.

Największy udział zarówno w należnościach ogółem, jak i zagrożonych miały należności od sektora niefinansowego – ich udział w należnościach ogółem wyniósł na koniec grudnia 2004 r. 64,91%, co stanowiło spadek o 5,28 p.p. w stosunku do końca 2003 r. Należności zagrożone od sektora niefinansowego stanowiły 95,28% należności zagrożonych ogółem. Wskaźnik jakości należności od tego sektora wyniósł na koniec grudnia 2004 r. 17,67% i poprawił się w porównaniu z końcem 2003 r. o 6,43 p.p.

Z działalności BFG

Pokrycie należności zagrożonych rezerwami (bez uwzględniania pomniejszeń) kształtowało się na koniec 2004 r. na poziomie 70,07%, co oznacza wzrost w porównaniu z 2003 r. o 11,69 p.p.

Relacja rezerw celowych do należności zagrożonych

Tabela 21. Relacje rezerw celowych do należności zagrożonych w sektorze banków komercyjnych

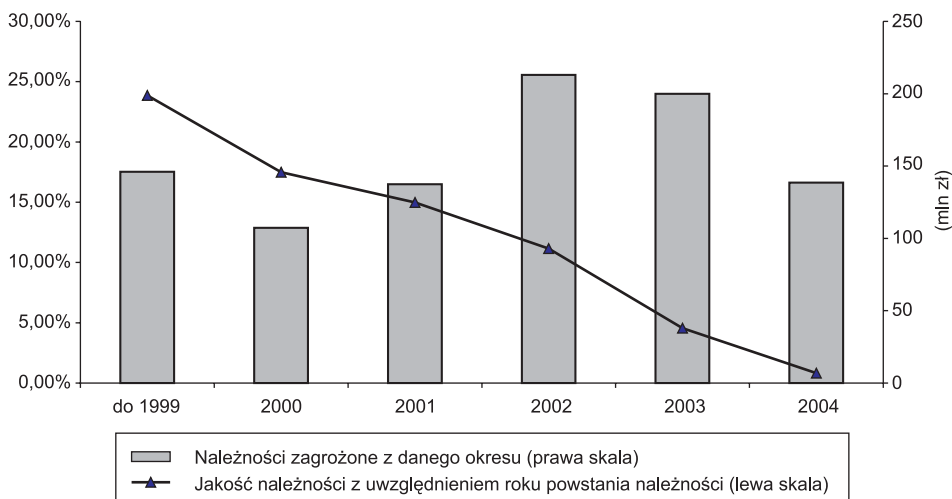
Wyszczególnienie	Stan na			Zmiana	
	31.12.2003	30.06.2004	31.12.2004	31.12.2004-31.12.2003	31.12.2004-30.06.2004
Pokrycie należności zagrożonych, pomniejszonych o odsetki skapitalizowane, rezerwami celowymi, dla należności:					
Zagrożonych ogółem	53,38%	64,41%	70,07%	11,69 p.p.	5,66 p.p.
Poniżej standardu	7,78%	8,02%	7,74%	-0,04 p.p.	-0,28 p.p.
Wątpliwych	12,84%	17,56%	20,39%	7,55 p.p.	2,83 p.p.
Straconych	73,03%	76,43%	79,02%	5,99 p.p.	2,59 p.p.

Źródło: Dane NBP, opracowanie własne.

Analizie została poddana również jakość należności ogółem, z uwzględnieniem roku powstania należności. Najwyższy udział należności zagrożonych występował wśród należności do 1999 r.

Jakość należności ogółem z uwzględnienie-

Wykres 42. Jakość należności ogółem z uwzględnieniem roku powstania należności w sektorze banków komercyjnych

Źródło: Dane NBP; opracowanie własne.

niem roku ich powstania (23,85%). W odniesieniu do jakości należności powstałych w 2004 r. wskaźnik ten kształtował się na poziomie 0,83%.

Brakująca kwota rezerw celowych Na koniec 2004 r. kwota brakujących rezerw celowych wyniosła 57 tys. zł (wykazały ją 3 banki). Utworzenie rezerw w pełnej wymaganej wysokości nie wpłynęłoby istotnie na obniżenie wyniku finansowego tych banków.

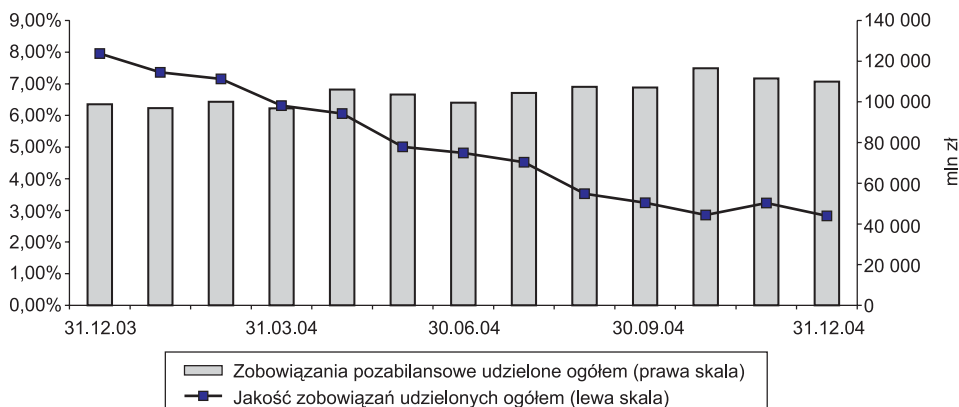
Należności nieobsługiwane i spisane w ciężar rezerw Na koniec 2004 r. kwota należności zagrożonych nieobsługiwanych od sektora niefinansowego wyniosła 20 975 861 tys. zł, stanowiąc 62,71% należności zagrożonych. W stosunku do końca 2003 r. kwota ww. należności zmniejszyła się o 1 914 295 tys. zł, natomiast jej udział – na skutek większego spadku należności zagrożonych – zwiększył się o 13,86 p.p.

Kwota należności spisanych w ciężar rezerw bez umorzenia wyniosła 5 594 799 tys. zł, co stanowiło 15,94% w relacji do należności zagrożonych ogółem (kwota należności spisanych w ciężar rezerw wzrosła w 2004 r. o 2 362 493 tys. zł, tj. o 73,09%).

Jakość zobowiązań pozabilansowych udzielonych W 2004 r. **zobowiązania pozabilansowe udzielone zagrożone ogółem** w sektorze banków komercyjnych obniżyły się o 60,50% do kwoty 3 104 807 tys. zł. W przypadku zobowiązań pozabilansowych udzielonych zagrożonych od sektora niefinansowego spadek ten wyniósł 59,62%, a ich poziom 3 026 063 tys. zł.

Wskaźnik jakości zobowiązań pozabilansowych udzielonych wyniósł na koniec 2004 r. 2,82% i w porównaniu do końca 2003 r. obniżył się o 5,13 p.p. W przypadku jakości zobowiązań pozabilansowych udzielonych sektorowi niefinansowemu analogiczny wskaźnik wyniósł na koniec grudnia 2004 r. 3,61%, co oznacza poprawę w porównaniu z końcem 2003 r. o 6,27 p.p.

Wykres 43. Wartość i jakość zobowiązań pozabilansowych udzielonych w sektorze banków komercyjnych

Źródło: Dane NBP, opracowanie własne.

Z działalności BFG

W strukturze zobowiązań pozabilansowych ogółem udzielonych zagrożonych dominowały zobowiązania wątpliwe z udziałem 54,57% (spadek udziału w porównaniu z końcem 2003 r. o 5,11 p.p.). Wraz ze spadkiem zobowiązań pozabilansowych udzielonych zagrożonych poziom utworzonych na nie bilansowych rezerw celowych zmniejszył się w 2004 r. o 31,65% do kwoty 248 631 tys. zł.

Udział zobowiązań pozabilansowych udzielonych **pod obserwacją** w zobowiązaniach pozabilansowych udzielonych ogółem wyniósł na koniec 2004 r. 5,26% i w porównaniu z końcem 2003 r. zmniejszył się o 0,12 p.p.

Tabela 22. Saldo rezerw w sektorze banków komercyjnych

Wyszczególnienie [tys. zł]	31.12.2003	31.06.2004	31.12.2004	Porównanie wyników [%]	
				31.12. 2004/ 31.12. 2003	31.12. 2004/ 30.06. 2004
Saldo rezerw i aktualizacji, w tym saldo rezerw:	3 985 772	956 891	2 295 841	-42,40	139,93
na należności zagrożone, w tym na należności:	3 694 989	1 007 263	2 232 202	-39,59	-110,61
<i>poniżej standardu</i>	115 007	-34 747	-73 064	-163,53	-110,27
<i>wątpliwe</i>	393 345	-14 954	77 507	-80,30	618,30
<i>stracone</i>	3 186 637	1 056 964	2 227 759	-30,09	110,77
na należności normalne i pod obserwacją, w tym:	-82	92 338	42 003	51323,27	-54,51
<i>na należności normalne</i>	-6 540	40 053	46 493	810,90	16,08
<i>na należności pod obserwacją</i>	6 458	52 285	-4 490	-169,53	-108,59
z tytułu trwałej utraty wartości papierów wartościowych	49 597	12 485	58 251	17,45	366,57
z tytułu trwałej utraty wartości akcji i udziałów w jednostkach zależnych, współzależnych i stowarzyszonych oraz udziałów mniejszościowych	6 408	-9 649	180 659	2719,27	1972,41
na zobowiązania pozabilansowe	-37 179	-74 732	-162 873	-338,08	-117,94
na deprecjacje środków trwałych, inwestycji oraz wartości niematerialnych i prawnych	0	0	0	-	-
z tytułu tworzonych funduszy (tylko koszty)	0	66	0	-	-100,00
inne	-131 895	-21 594	-52 403	60,27	-142,67
na ryzyko ogólne	403 884	-49 286	-1 998	-100,49	95,95

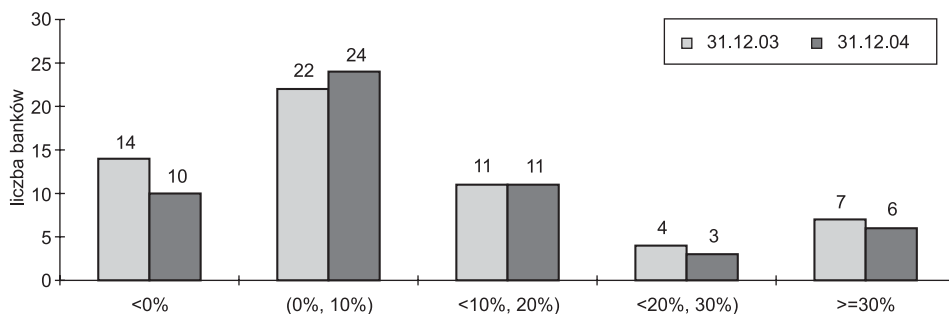
Źródło: Dane NBP, opracowanie własne.

Saldo rezerw

Na koniec analizowanego okresu **relacja salda rezerw do wyniku działalności bankowej** wyniosła 8,55%, co w porównaniu do 2003 r. stanowiło spadek o 7,49 p.p.

Na koniec grudnia 2004 r. **saldo rezerw ogółem** – stanowiące 42,40% salda z końca 2003 r. – wyniosło 2 295 841 tys. zł. Saldo

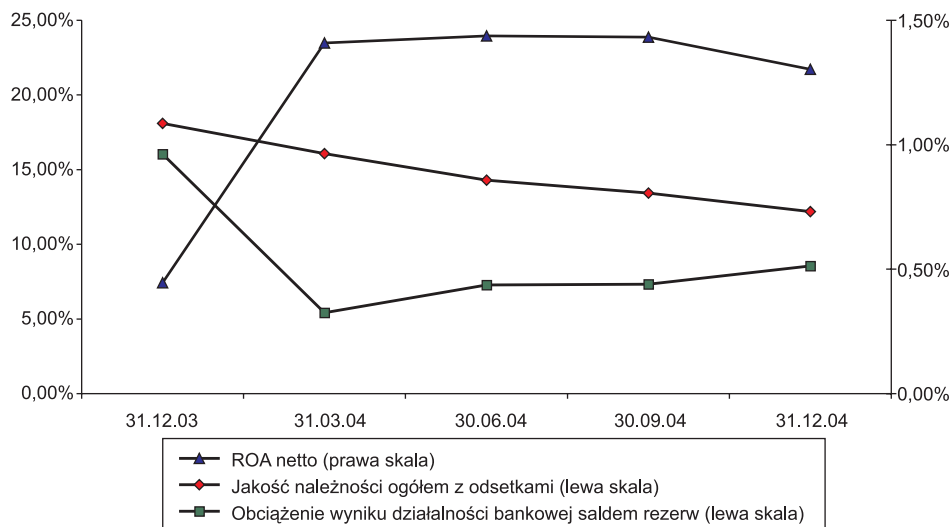
Wykres 44. Rozkład banków komercyjnych pod względem relacji salda rezerw do wyniku działalności bankowej^{*)}

Źródło: Dane NBP, opracowanie własne.

*) Dla banków komercyjnych wykazujących ujemne bądź dodatnie saldo rezerw.

Wykres 45. Wskaźnik jakości należności ogółem z odsetkami, obciążenie wyniku działalności bankowej saldem rezerw i ROA w sektorze banków komercyjnych

Źródło: Dane NBP, opracowanie własne.

Z działalności BFG

rezerw na należności zagrożone zmniejszyło się o 1 462 787 tys. zł do poziomu 2 232 202 tys. zł i miało największy wpływ na obniżenie salda rezerw ogółem.

W 2004 r. zwiększył się poziom salda rezerw na należności normalne i pod obserwacją o 41 921 tys. zł (tj. o 51 323,17%) oraz poziom salda z tytułu trwałej utraty wartości akcji i udziałów w jednostkach zależnych, współzależnych i stowarzyszonych oraz udziałów mniejszościowych o 174 251 tys. zł (tj. o 2719,27%).

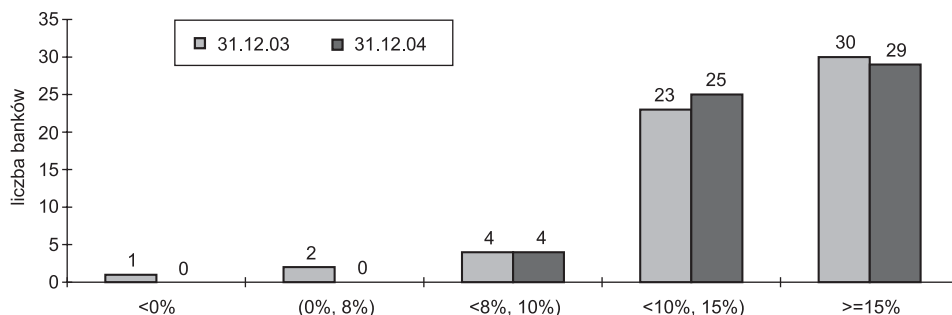
Najliczniejsza grupa banków (24) wykazała relację salda rezerw do wyniku działalności bankowej w przedziale od 0% do 10%. Zbiorowość banków, których poziom wskaźnika przekracza 30%, zmniejszyła się w 2004 r. do 6, natomiast brak salda rezerw wykazało 6 banków.

3. Analiza wypłacalności

Według stanu na koniec 2004 r. **współczynnik wypłacalności** wyniósł 15,56% i w porównaniu z 2003 r. **poprawił się** o 1,85 p.p. Żaden z banków komercyjnych nie wykazał współczynnika **niższego od 8%**, natomiast współczynnik wypłacalności 1 banku osiągnął wartość zbliżoną do minimum, tj. 8,02%.

Współczynnik wypłacalności

Wykres 46. Rozkład banków komercyjnych pod względem współczynnika wypłacalności^{*)}

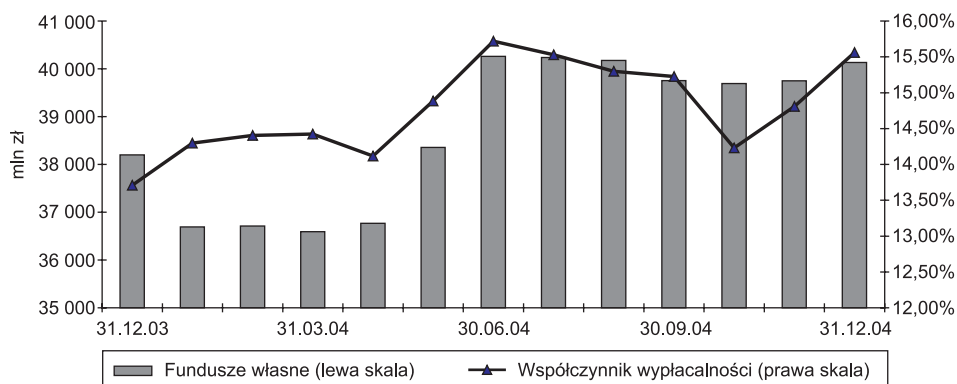

Źródło: Dane NBP, opracowanie własne.

^{*)} Dla 2003 r. – dane dla 59 banków. Oddziały instytucji kredytowych podlegają przepisom dotyczącym adekwatności kapitałowej.

W porównaniu z 2003 r. liczba banków wykazujących współczynnik wypłacalności w 2 najwyższych przedziałach (powyżej 10%) wyniosła 53 (91,40% populacji).

Wykres 47. Współczynnik wypłacalności i fundusze własne w sektorze banków komercyjnych

Źródło: Dane NBP, opracowanie własne.

Całkowity wymóg kapitałowy

W strukturze całkowitego wymogu kapitałowego 92,71% stanowił wymóg **z tytułu ryzyka kredytowego**. Wymóg ten wykazały wszystkie banki komercyjne (przy czym 25 banków wykazało tylko ten wymóg). W 2004 r. wymóg ten **wzrósł** o 219 645 tys. zł, tj. 1,14%, głównie za sprawą 2 banków. Kolejnymi pod względem udziału w strukturze całkowitego wymogu były wymogi z tytułu:

- ❖ ryzyka rynkowego (4,89% całkowitego wymogu),
- ❖ innego ryzyka (1,39% całkowitego wymogu),
- ❖ ryzyka koncentracji wierzytelności (1,01% całkowitego wymogu).

Dzięki zwiększeniu funduszy własnych przez kilka banków komercyjnych możliwe było zmniejszenie wymogu z tytułu ryzyka koncentracji wierzytelności o 74,61%.

Znacząca skala działalności handlowej

W porównaniu ze stanem na koniec 2003 r. liczba banków wykazujących **znaczącą skalę działalności handlowej nie zmieniła się i wyniosła 26**. Kapitał krótkoterminowy, który wpływa na poprawę wartości współczynnika wypłacalności, wykazało według stanu na 31 grudnia 2004 r. 13 banków.

Fundusze własne

Fundusze własne zwiększyły się w 2004 r. o 1 932 902 tys. zł, tj. o 5,06%, do poziomu 40 130 415 tys. zł. Było to związane w szczególności ze zwiększeniem:

- ❖ kapitału zapasowego o 1 594 472 tys. zł,
- ❖ funduszu ogólnego ryzyka o 803 401 tys. zł,
- ❖ kapitału rezerwowego o 263 432 tys. zł.

W 2004 r. nie zwiększyła się liczba banków o największych funduszach własnych w sektorze i wyniosła 10.

Na koniec 2004 r. **zobowiązania podporządkowane** zaliczane do funduszy własnych wykazało 18 banków w łącznej kwocie 2 279 007 tys. zł, co stanowiło w relacji do funduszy podstawowych

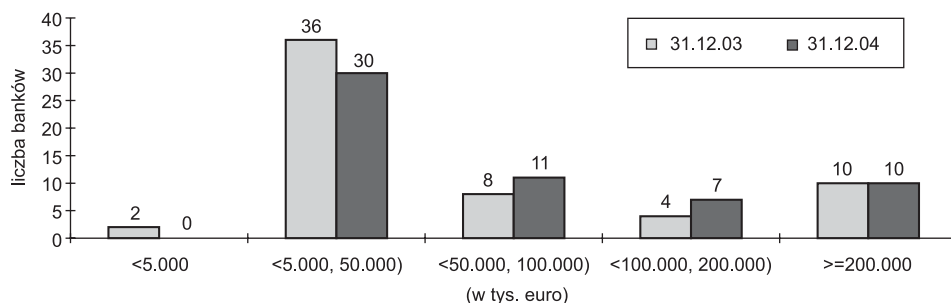
Z działalności BFG

Tabela 23. Współczynnik wypłacalności i wymogi kapitałowe w sektorze banków komercyjnych

Wyszczególnienie	Jedn.	Stan na			Porównanie wyników	
		31.12. 2003	30.06. 2004	31.12. 2004	31.12. 2004/ 31.12. 2003	31.12. 2004/ 30.06. 2004
Współczynnik wypłacalności	%	13,71%	15,72%	15,56%	1,85 p.p.	-0,16 p.p.
Całkowity wymóg kapitałowy:	tys. zł	22 170 207	20 563 602	20 784 298	-6,25%	1,07%
Wymóg kapitałowy z tytułu ryzyka kredytowego	tys. zł	19 049 517	18 783 413	19 269 162	1,15%	2,83%
Wymóg kapitałowy z tytułu ryzyka koncentracji wierzycelności	tys. zł	827 665	437 977	210 161	-74,61%	-52,02%
Wymóg kapitałowy z tytułu ryzyka rynkowego	tys. zł	2 293 025	1 054 050	1 016 890	-55,65%	-3,53%
Wymóg kapitałowy z tytułu innego ryzyka	tys. zł	0	336 162	288 085	-	-13,53%

Źródło: Dane NBP, opracowanie własne.

Wykres 48. Rozkład banków komercyjnych według wielkości funduszy własnych

Źródło: Dane NBP, opracowanie własne.

5,66%. Liczba banków wykazujących zobowiązania podporządkowane zwiększyła się w 2004 r. o 4 banki.

Strata skumulowana netto zmniejszyła się o 1 186 878 tys. zł, tj. o 44,26%, i na koniec grudnia 2004 r. wyniosła 1 494 738 tys. zł.

Strata skumulowana

Bezpieczny Bank

Tabela 24. Baza kapitałowa w sektorze banków komercyjnych

Baza kapitałowa [w tys. zł]	31.12.2003	30.06.2004	31.12.2004	Porównanie wyników [%]	
				31.12. 2004/ 31.12. 2003	31.12. 2004/ 30.06. 2004
Fundusze własne	38 197 513	40 258 319	40 130 415	5,06	-0,32
Fundusze podstawowe:	38 545 851	40 150 137	40 262 591	4,45	0,28
Fundusze zasadnicze, w tym:	37 757 637	39 010 579	39 363 867	4,25	0,91
<i>kapitał podstawowy (fundusz statutowy, kapitał zakładowy)</i>	<i>11 619 104</i>	<i>11 651 473</i>	<i>11 367 430</i>	<i>-2,17</i>	<i>2,44</i>
<i>należne wpłaty na kapitał pod- stawowy (wielkość ujemna)</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>-</i>	<i>-</i>
<i>kapitał (fundusz) zapasowy (zasobowy)</i>	<i>14 427 298</i>	<i>15 488 270</i>	<i>16 021 770</i>	<i>11,05</i>	<i>3,44</i>
<i>kapitały (fundusze) rezerwowe</i>	<i>11 711 235</i>	<i>11 870 836</i>	<i>11 974 667</i>	<i>2,25</i>	<i>0,87</i>
Dodatkowe pozycje funduszy pod- stawowych	5 832 020	6 667 122	6 694 944	14,80	0,42
<i>fundusz ogólnego ryzyka</i>	<i>5 587 272</i>	<i>6 392 708</i>	<i>6 390 673</i>	<i>14,38</i>	<i>-0,03</i>
<i>niepodzielony zysk z lat ubiegłych</i>	<i>244 748</i>	<i>274 414</i>	<i>304 271</i>	<i>24,32</i>	<i>10,88</i>
Pozycje pomniejszające fundusze podstawowe, w tym:	5 043 806	5 527 564	5 796 220	14,92	4,86
<i>akcje własne posiadane przez bank</i>	<i>10 776</i>	<i>10 113</i>	<i>5 206</i>	<i>-51,69</i>	<i>-48,52</i>
<i>wartości niematerialne i prawne</i>	<i>2 351 314</i>	<i>3 981 226</i>	<i>4 296 276</i>	<i>82,72</i>	<i>7,91</i>
<i>strata skumulowana przy uwzględnieniu zgody KNB</i>	<i>2 681 716</i>	<i>1 536 225</i>	<i>1 494 738</i>	<i>-44,26</i>	<i>-2,70</i>
Fundusze uzupełniające, w tym:	2 725 752	3 284 575	3 288 740	20,65	0,13
Fundusze uzupełniające bis*, w tym:	3 165 981	3 141 564	3 838 920	20,94	21,88
Kapitał (fundusz) z aktualizacji wyceny majątku trwałego	569 776	278 271	1 149 913	101,82	313,23
Zobowiązania podporządkowane (zaliczane do funduszy własnych)	2 266 205	2 533 293	2 279 007	0,56	-10,04
Pomniejszenia sumy funduszy podstawowych i uzupełniają- cych	3 074 090	3 176 393	3 420 916	11,28	7,70

Źródło: Dane NBP, opracowanie własne.

* Tj. w kwocie nieuwzględniającej relacji do funduszy podstawowych.

Z działalności BFG

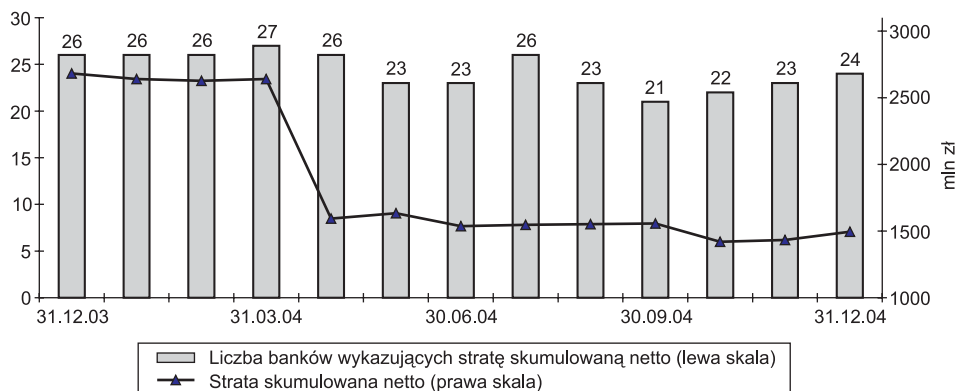
Na koniec 2004 r. 24 banki wykazywały stratę skumulowaną netto. W porównaniu z końcem 2003 r. liczba ta zmniejszyła się *per saldo* o 2, przy czym:

- ❖ ubyło 11 banków, w tym 1 bank został przejęty,
- ❖ dołączyło 9 banków.

W grupie banków wykazujących stratę skumulowaną netto zarówno na koniec grudnia 2004 r., jak i na grudnia 2003 r.:

- ❖ 6 banków wykazało wzrost straty skumulowanej netto,
- ❖ 9 banków wykazało spadek straty skumulowanej netto.

Wykres 49. Strata skumulowana netto i liczba banków ją wykazujących w sektorze banków komercyjnych

Źródło: Dane NBP, opracowanie własne.

4. Analiza płynności

Płynność

W analizie płynności skupiono się na ocenie udziału łatwo zbywalnych papierów wartościowych²⁸⁾ w sumie bilansowej i dostępie do rynku międzybankowego. Tabela 25 przedstawia podstawowe wskaźniki służące do oceny płynności.

Wskaźnik udziału **łatwo zbywalnych papierów wartościowych** w sumie bilansowej netto zwiększył się w 2004 r. o 0,16 p.p. i wyniósł 5,05%. Na koniec 2004 r. 14 banków nie posiadało łatwo zbywalnych papierów wartościowych. Udział depozytów międzybankowych w sumie bilansowej netto wzrósł w porównaniu z końcem 2003 r. o 1,15 p.p. do poziomu 6,74%, co świadczy o stabilnej sytuacji sektora banków komercyjnych w zakresie płynności.

²⁸⁾ Jako łatwo zbywalne papiery wartościowe potraktowano bony skarbowe i bony pieniężne NBP.

Tabela 25. Wskaźniki płynności w sektorze banków komercyjnych

Wyszczególnienie	31.12. 2003	30.06. 2004	31.12. 2004	Porównanie wyników [p.p.]	
				31.12. 2004/ 31.12. 2003	31.12. 2004/ 30.06. 2004
	[%]				
Wskaźnik płynności strukturalnej I: (gotówka + rachunki bieżące w NBP i innych bankach + rezerwa obowiązkowa + bony pieniężne i skarbowe) / (depozyty bieżące sektora niefinansowego bez odsetek + depozyty bieżące sektora instytucji rządowych i samorządowych)	45,32	35,21	40,45	-4,87	5,24
Wskaźnik płynności strukturalnej II: łatwo zbywalne papiery wartościowe / (depozyty bieżące sektora niefinansowego bez odsetek + depozyty bieżące sektora instytucji rządowych i samorządowych bez odsetek)	22,31	21,63	22,63	0,32	0,99
Wskaźnik płynności strumieniowej I (1 miesiąc)	39,02	43,94	43,85	4,83	-0,09
Wskaźnik płynności strumieniowej II (3 miesiące)	40,79	47,96	44,26	3,46	-3,71
Udział łatwo zbywalnych papierów wartościowych w sumie bilansowej netto	4,89	4,93	5,05	0,16	0,12
Relacja łatwo zbywalnych papierów wartościowych do depozytów sektora niefinansowego oraz sektora instytucji rządowych i samorządowych	7,85	8,16	8,46	0,61	0,30
Udział papierów wartościowych w sumie bilansowej netto	24,08	23,51	22,52	-1,56	-0,99
Relacja lokat międzybankowych do depozytów międzybankowych*)	151,61	218,29	237,01	85,40	18,72
Udział lokat międzybankowych w sumie bilansowej netto	8,48	13,79	15,97	7,49	2,18
Udział depozytów międzybankowych w sumie bilansowej netto	5,59	6,32	6,74	1,15	0,42

Źródło: Dane NBP, opracowanie własne.

*) Jako lokaty międzybankowe rozumie się środki zdeponowane przez bank w innym banku na określony termin wraz z lokatami jednodniowymi. Jako depozyty międzybankowe zaś – środki obcego banku zdeponowane w innym banku na określony termin wraz z depozytami zablokowanymi. Pozycja ta obejmuje również depozyty jednodniowe.

Lokat międzybankowych nie wykazało 7 banków. Banki posiadające zagranicznego inwestora strategicznego i będące w dobrej kondycji finansowej mogą być zasilone przez niego środkami płynnymi.

Z działalności BFG

5. Depozyty

Depozyty ogółem wyniosły na koniec 2004 r. 349 012 178 tys. zł i wzrosły w odniesieniu do grudnia 2003 r. o 4,96%. Przyrost depozytów ogółem był przede wszystkim wynikiem zwiększenia depozytów sektora niefinansowego, głównie podmiotów gospodarczych o 15 322 115 tys. zł, tj. o 22,86%. Nieznaczny spadek poziomu

Depozyty

Tabela 26. Depozyty w sektorze banków komercyjnych wg stanu na 31.12.2004 r.

Wyszczególnienie [tys. zł]	Złote	Waluta	Razem	Porównanie wyników [%]		Udział w depozy- tach ogółem [%]		
				31.12. 2004/ 31.12. 2003	31.12. 2004/ 30.06. 2004	31.12. 2003	30.06. 2004	31.12. 2004
				31.12.2004				
Depozyty sektora finansowego, w tym:	36 863 713	9 274 773	46 138 486	7,31	-1,50	12,93	13,66	13,22
depozyty banków	26 972 059	8 103 353	35 075 412	3,82	-9,51	10,16	11,30	10,05
depozyty instytucji ubezpieczeniowych i funduszy emerytalnych	4 241 293	415 449	4 656 742	21,00	51,64	1,16	0,90	1,33
Depozyty sektora niefinansowego, w tym:	236 396 567	46 843 294	283 239 861	3,93	2,96	81,97	80,23	81,15
depozyty podmiotów gospodarczych	67 710 748	14 626 732	82 337 480	22,86	11,23	20,15	21,59	23,59
depozyty gospodarstw domowych	160 689 957	31 648 803	192 338 760	-2,51	-0,09	59,33	56,14	55,11
depozyty innych podmiotów	7 995 862	567 759	8 563 621	3,92	-0,10	2,48	2,50	2,45
Depozyty sektora instytucji rządowych i samorządowych, w tym:	19 279 074	354 757	19 633 831	15,68	-6,33	5,10	6,11	5,63
depozyty instytucji rządowych szczebla centralnego	10 516 951	274 853	10 791 804	12,33	3,20	2,89	3,05	3,09
depozyty instytucji samorządowych	8 383 446	79 903	8 463 349	27,11	-14,14	2,00	2,87	2,42
depozyty funduszy ubezpieczeń społecznych	378 677	1	378 678	-46,39	-41,34	0,21	0,19	0,11
Depozyty ogółem	292 539 354	56 472 824	349 012 178	4,96	1,78	100,00	100,00	100,00

Źródło: Dane NBP, opracowanie własne.

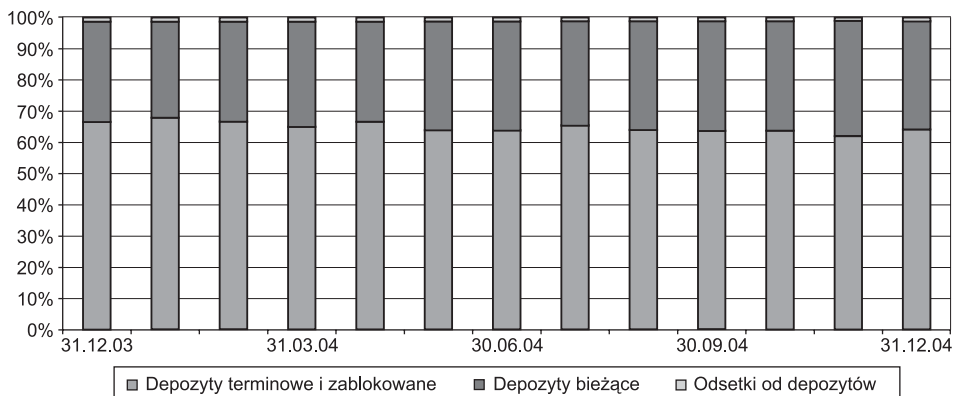
wystąpił w depozytach gospodarstw domowych, które obniżyły się o 4 947 265 tys. zł, tj. o 2,51%. Depozyty gospodarstw domowych stanowiły jednocześnie największą pozycję depozytów ogółem z udziałem 55,11%.

Udział **depozytów podmiotów finansowych** w depozytach ogółem wyniósł na koniec 2004 r. 13,22% i był wyższy od poziomu z końca 2003 r. o 0,30 p.p. W pozycji tej dominowały **depozyty banków**, które stanowiły 76,02% kwoty depozytów podmiotów finansowych (w analizowanym okresie udział ten zwiększył się o 2,25 p.p.).

Na koniec 2004 r. największą pozycją depozytów ogółem były **depozyty podmiotów niefinansowych**. Udział tej pozycji wyniósł 81,15% i w analizowanym okresie obniżył się o 0,82 p.p., natomiast udział **depozytów sektora instytucji rządowych i samorządowych** był równy 5,63% i wzrósł w 2004 r. o 0,53 p.p.

W strukturze depozytów od sektora niefinansowego dominowały depozyty terminowe i zablokowane z udziałem 63,73%, których poziom w odniesieniu do końca 2003 r. był o 1,75% niższy. Na koniec grudnia 2004 r. depozyty bieżące stanowiły 35,31% (ich udział zwiększył się w analizowanym okresie o 1,79 p.p.), natomiast udział odsetek wyniósł 0,95% (spadek o 0,04 p.p.).

Wykres 50. Struktura terminowa depozytów sektora niefinansowego w bankach komercyjnych

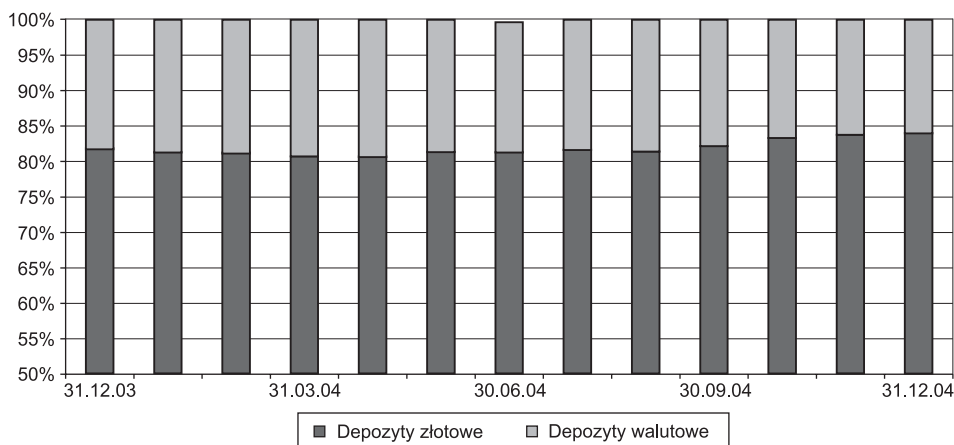
Źródło: Dane NBP, opracowanie własne.

Struktura walutowa depozytów

Na koniec analizowanego okresu **depozyty złotowe** stanowiły 83,82% depozytów sektora banków komercyjnych. W 2004 r. ich udział wzrósł o 2,2%.

Do prognoz wysokości zobowiązań gwarancyjnych BFG przyjmuje się jako podstawę wartość **depozytów sektora niefinansowego i instytucji samorządowych**. Ich wartość wyniosła na ko-

Wykres 51. Struktura depozytów w sektorze banków komercyjnych (złoty-waluta)

Źródło: Dane NBP, opracowanie własne.

niec 2004 r. 291 703 210 tys. zł, co oznacza wzrost o 4,48% w całym 2004 r. Nominalnie największym wzrostem charakteryzowały się depozyty sektora niefinansowego. Średni depozyt w bankach komercyjnych wyniósł 7,28 tys. zł.

6. Analiza instrumentów pochodnych

W 2004 r. struktura rodzajowa **instrumentów pochodnych** nie uległa zasadniczej zmianie²⁹⁾. W dalszym ciągu przeważały **instrumenty pochodne na stopę procentową**. Ich udział w ogólnej kwocie instrumentów pochodnych wyniósł na koniec 2004 r. 68,28% i wzrósł w porównaniu z 2003 r. o 1,31 p.p. **Spekulacyjne instrumenty pochodne** stanowiły 98,02% ogólnej wartości tych instrumentów. Wartość nominalna instrumentów pochodnych ogółem zwiększyła się w całym 2004 r. o 7,21%.

Instrumenty pochodne

W strukturze **instrumentów pochodnych na stopę procentową** według stanu na 31 grudnia 2004 r. największy udział miały operacje SWAP (71,38%), co oznacza **wzrost** udziału o 22,96 p.p. Spadek udziału o 21,49 p.p. do 31,03% wystąpił w przypadku ope-

Instrumenty pochodne na stopę procentową

²⁹⁾ Banki w różny sposób ujmują w sprawozdaniach finansowych operacje instrumentami pochodnymi, co zaburza wiarygodność zagregowanych danych. Ze względu jednak na znaczące zaangażowanie części banków komercyjnych w te operacje zostały one przedstawione w analizie.

Bezpieczny Bank

Tabela 27. Wartość nominalna instrumentów pochodnych na stopę procentową w sektorze banków komercyjnych wg stanu na 31.12.2004 r.

Wyszczególnienie [tys. zł]	ZABEZP*	SPEKU- LAC**	Porównanie wyników – łącznie [%]		Struktura – łącznie [%]		
			31.12.2004/31.12.2003	31.12.2004/30.06.2004	31.12.2003	30.06.2004	31.12.2004
	31.12.2004						
SWAP	19 192 120	673 477 065	58,06	22,47	48,42	58,79	71,38
FUTURES	0	1 418 585	–	–	0,00	0,00	0,15
FRA	0	272 097 712	-39,30	-30,76	49,53	40,85	28,04
OPCJE KUPIONE	0	0	–	–	0,00	0,00	0,00
OPCJE SPRZEDANE	0	0	-100,00	-100,00	0,03	0,01	0,00
Inne	0	4 188 221	-77,09	20,60	2,02	0,36	0,43
Razem	19 192 120	951 191 583	7,21	0,86	100,00	100,00	100,00

Źródło: Dane NBP, opracowanie własne.

* ZABEZP – wartość nominalna zabezpieczających instrumentów pochodnych na stopę procentową.

** SPEKULAC – wartość nominalna spekulacyjnych instrumentów pochodnych na stopę procentową.

Tabela 28. Wartość nominalna instrumentów pochodnych na walutę w sektorze banków komercyjnych wg stanu na 31.12.2004 r.

Wyszczególnienie [tys. zł]	ZABEZP*	SPEKU- LAC**	Porównanie wyników – łącznie [%]		Struktura – łącznie [%]		
			31.12.2004/31.12.2003	31.12.2004/30.06.2004	31.12.2003	30.06.2004	31.12.2004
	31.12.2004						
SWAP	2 687 424	313 421 010	-7,93	9,84	77,63	73,16	70,96
FUTURES	0	55 478	-64,25	924,90	0,00	0,00	0,00
FORWARD	3 478 769	76 090 172	43,18	25,63	12,56	16,10	17,86
Opcje kupione	465 295	24 850 417	19,52	19,68	4,79	5,38	5,68
Opcje sprzedane	464 781	23 892 22	11,58	17,81	4,94	5,26	5,47
Inne	0	75 817	-64,64	-80,71	0,05	0,10	0,2
Razem	7 096 269	438 385 116	0,72	13,25	100,00	100,00	100,00

Źródło: Dane NBP, opracowanie własne.

* ZABEZP – wartość nominalna zabezpieczających instrumentów pochodnych na walutę

** SPEKULAC – wartość nominalna spekulacyjnych instrumentów pochodnych na walutę

Z działalności BFG

racji FRA. Wartość nominalna instrumentów FRA obniżyła się w 2004 r. o 39,30%.

Wartość nominalna **instrumentów pochodnych na walutę wzrosła** w 2004 r. o 0,72%. W tej grupie instrumentów pochodnych najwyższy udział miały – podobnie jak w przypadku instrumentów na stopę procentową – transakcje SWAP, których udział wyniósł 77,63%. W porównaniu z końcem 2003 r. udział ten obniżył się o 6,67 p.p.

*Instrumenty
pochodne
na walutę*

7. Analiza wyniku na zobowiązaniach pozabilansowych i instrumentach pochodnych

Na koniec 2004 r. sektor banków komercyjnych wygenerował zysk z tytułu operacji pozabilansowych w wysokości 3 314 011 tys. zł. W stosunku do końca 2003 r. nastąpił jego wzrost o 278,04%. Zasadniczy wpływ na to miał wynik z tytułu operacji pochodnymi instrumentami finansowymi, który w 2004 r. zwiększył się o 313,60%.

*Wynik z tytułu
operacji poza-
bilansowych*

Tabela 29. Udział wyniku z tytułu operacji pozabilansowych w wyniku działalności bankowej sektora banków komercyjnych

Wyszczególnienie [tys. zł]	31.12. 2003	30.06. 2004	31.12. 2004	Porównanie wyników [%]		Udział w wyniku działalności bankowej [%]		
				31.12. 2004/ 31.12. 2003	31.12. 2004/ 30.06. 2004	31.12. 2003	30.06. 2004	31.12. 2004
Wynik z tytułu operacji pozabilansowych, w tym:	876 641	990 731	3 314 011	278,04	234,50	3,53	7,53	12,34
z tytułu operacji pochodnymi instrumentami finansowymi	739 195	870 394	3 057 294	313,60	251,25	2,97	6,62	11,38
z tytułu prowizji od operacji pozabilansowych	100 267	45 605	93 844	-6,41	105,78	0,40	0,35	0,35
saldo rezerw na zobowiązania pozabilansowe	-37 179	-74 732	-162 873	-338,08	-117,94	-0,15	-0,57	-0,61

Źródło: Dane NBP, opracowanie własne.

Tabela 30. Struktura wyniku na instrumentach pochodnych (w podziale na zabezpieczające i spekulacyjne) w sektorze banków komercyjnych

Wyszczególnienie [tys. zł]	31.12.2003	30.06.2004	31.12.2004	Porównanie wyników [%]				Struktura [%]		
				31.12. 2004	30.06. 2004	31.12. 2003	31.12. 2004	30.06. 2004	31.12. 2004	
Wynik z operacji pochodnymi instrumentami finansowymi	739 195	870 394	3 057 294	313,60	251,25	100,00	100,00	100,00	100,00	
Zabezpieczające transakcje pochodne	-22 049	-33 098	34 628	257,05	204,62	-2,98	-3,80	-3,80	1,13	
walutowe	2 100	9 620	12 943	516,33	34,54	0,28	1,11	0,42		
na stopę procentową	-15 599	-34 459	33 875	317,16	198,31	-2,11	-3,96	1,11		
związane z papierami wartościowymi	-8 550	-2 169	-4 942	42,20	-127,85	-1,16	-0,25	-0,16		
pozostałe	0	-6 090	-7 248	-	-19,01	0,00	-0,70	-0,24		
Spekulacyjne transakcje pochodne	761 244	903 492	3 022 666	297,07	234,55	102,98	103,80	98,87		
walutowe	402 871	575 498	3 162 362	684,96	449,50	54,50	66,12	103,44		
na stopę procentową	338 813	343 692	-117 463	-134,67	-134,18	45,84	39,49	-3,84		
związane z papierami wartościowymi	14 219	-15 138	-23 143	-262,76	-52,88	1,92	-1,74	-0,76		
pozostałe	5 341	-560	910	-82,96	262,50	0,72	-0,06	0,03		

Źródło: Dane NBP, opracowanie własne.

Na koniec 2004 r. wynik na zobowiązaniach pozabilansowych stanowił (łącznie z saldem rezerw) 12,34% wyniku działalności bankowej. W całym 2004 r. udział ten zwiększył się blisko 4 krotnie.

W strukturze wyniku na operacjach pozabilansowych najistotniejszą rolę odgrywała część wypracowana na operacjach instrumentami pochodnymi (udział 92,25%). Drugi co do wielkości udział wykazywało saldo rezerw (4,91%), którego wartość poprawiła się w skali całego roku o 338,08%. W 2004 r. wynik z tytułu prowizji na operacjach pozabilansowych zmniejszył się o 6,41%.

Wynik na operacjach pochodnymi instrumentami finansowymi wyniósł w 2004 r. 3 057 294 tys. zł. Zysk na operacjach spekulacyjnych stanowił 98,87% wyniku na instrumentach pochodnych. W porównaniu z rokiem 2003 r. operacje zabezpieczające przestały przynosić straty, a zyski z ich tytułu zwiększyły się o 204,62%.

Największe znaczenie wyniku na zobowiązaniach pozabilansowych (głównie instrumentach pochodnych) wykazywały banki będące własnością inwestorów zagranicznych.

*Wynik
na operacjach
instrumentami
pochodnymi*

8. Podsumowanie

Poprawa sytuacji sektora widoczna była w całym 2004 r. Odotowano wysoką dynamikę wzrostu wyniku finansowego (wynik brutto był wyższy od uzyskanego na koniec 2003 r. o ponad 70%, natomiast wynik netto przekraczał poziom wyniku finansowego z 2003 r. ponad trzykrotnie). Wraz z wynikami finansowymi poprawiły się wskaźniki rentowności. Stosunkowo nowym zjawiskiem w 2004 r. był zaobserwowany wysoki wzrost wyników z tytułu operacji pozabilansowych, który na koniec 2004 r. wyniósł 3,13 mld zł i opierał się głównie na operacjach spekulacyjnych na instrumentach pochodnych.

Na koniec 2004 r. **poziom współczynnika wypłacalności zwiększył się** o 1,85 p.p. do 15,56% głównie za sprawą zwiększenia kapitału zapasowego, funduszu ogólnego ryzyka i kapitału rezerwowego. Żaden z banków nie wykazał współczynnika wypłacalności niższego od 8%.

W sektorze banków komercyjnych **poprawiła się także jakość należności ogółem** między innymi poprzez **spadek poziomu należności zagrożonych** (o 29,29%).

W zakresie zgromadzonych depozytów, obszarze kluczowym z perspektywy BFG, obok kwestii wypłacalności stwierdzono, że **depozyty sektora niefinansowego i instytucji samorządowych**, mogące stanowić odniesienie dla szacowania poziomu środków objętych gwarancjami BFG na koniec 2004 r. **wzrosły** o 4,48% do 291 703 210 tys. zł. Najwyższy wzrost wykazały depozyty podmiotów gospodarczych.

CZEŚĆ IV. ANALIZA POGŁĘBIONA SYTUACJI W SEKTORZE BANKÓW SPÓŁDZIELCZYCH

1. Analiza efektywności

Wskaźniki rentowności W 2004 r. **wskaźniki efektywności ROA, ROE oraz rentowności obrotu**, liczone dla wyniku finansowego brutto oraz netto, poprawiły się. Wzrost efektywności sektora był efektem znacznego zwiększenia wyników finansowych.

Tabela 31. Wybrane wskaźniki efektywności brutto i netto dla sektora banków spółdzielczych

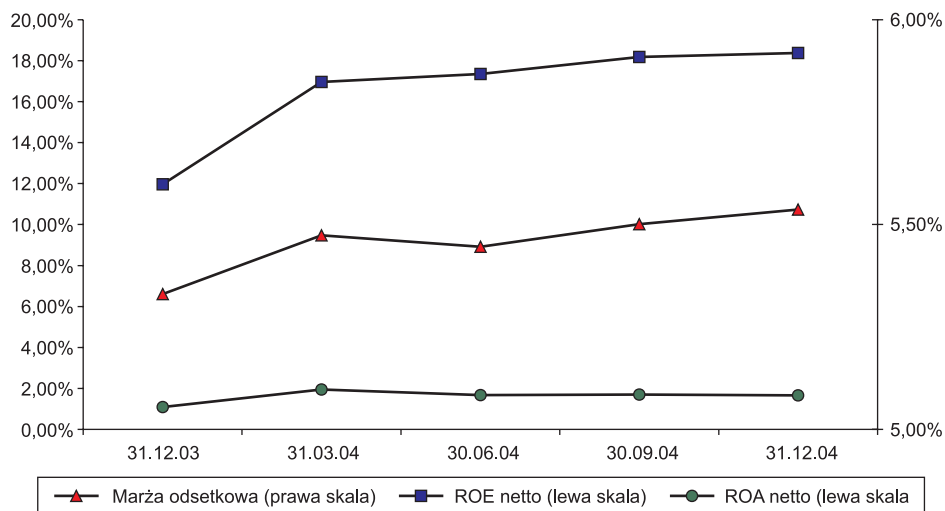
Wyszczególnienie [tys. zł lub %]	31.12.2003	30.06.2004	31.12.2004	Porównanie wyników [% lub p.p.]	
				31.12.2004/ 31.12.2003	31.12.2004/ 30.06.2004
Wyniki finansowe:					
Zysk (strata) brutto	402 004	279 353	582 456	44,89%	108,50%
Zysk (strata) netto	281 236	224 481	477 505	69,79%	112,72%
Brakująca kwota rezerw celowych	288	1 303	547	89,93%	-58,02%
Zysk (strata) brutto skorygowana o brakującą kwotę rezerw celowych	401 716	278 050	581 909	44,86%	109,28%
Wskaźniki rentowności brutto:					
ROA	1,57%	2,08%	2,03%	0,46 p.p.	-0,05 p.p.
ROE	17,10%	21,59%	22,42%	5,32 p.p.	0,82 p.p.
Rentowność obrotu	12,36%	16,95%	16,73%	4,37 p.p.	-0,22 p.p.
Wskaźniki rentowności netto:					
ROA	1,10%	1,67%	1,66%	0,57 p.p.	-0,01 p.p.
ROE	11,96%	17,35%	18,38%	6,42 p.p.	1,03 p.p.
Rentowność obrotu	8,65%	13,62%	13,72%	5,07 p.p.	0,09 p.p.

Źródło: Dane NBP, opracowanie własne.

Wykres 52 obrazuje zmiany wartości wskaźników efektywności w ujęciu kwartalnym. Osiągnięta w I kwartale 2004 r. skokowa poprawa tych wskaźników wynikała przede wszystkim ze zmiany przepisów regulacyjnych w zakresie tworzenia rezerw na należności, co wiązało się z rozwiązywaniem rezerw w sektorze spółdzielczym.

Z działalności BFG

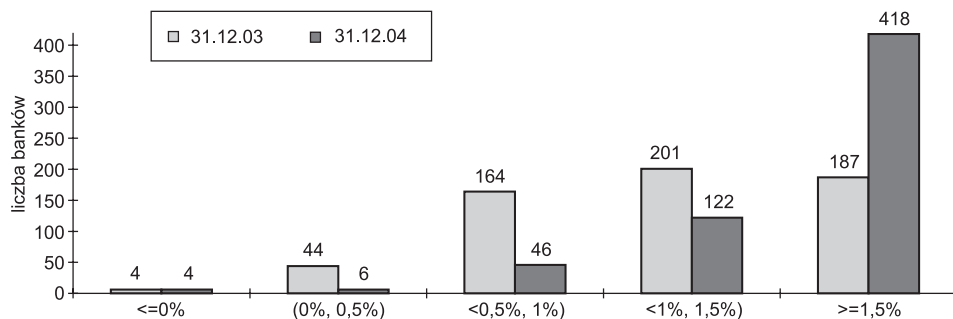
Wykres 52. ROA, ROE oraz marża odsetkowa w sektorze banków spółdzielczych

Źródło: Dane NBP, opracowanie własne.

Poprawa rentowności aktywów netto w sektorze znajduje potwierdzenie we wzroście w 2004 r. liczby banków o najwyższym poziomie wskaźnika oraz w spadku liczby banków w przedziałach o niższych wskaźnikach. 418 banków spółdzielczych (70,13% populacji) wykazało ROA netto na poziomie równym bądź wyższym niż 1,5% – w porównaniu z grudniem 2003 r. grupa ta zwiększyła się o 231.

Wykres 53. Rozkład banków spółdzielczych pod względem poziomu ROA netto

Źródło: Dane NBP, opracowanie własne.

Jedynie w przypadku ujemnej rentowności liczba banków nie zmieniła się w porównaniu z 2003 r. i wyniosła 4³⁰⁾.

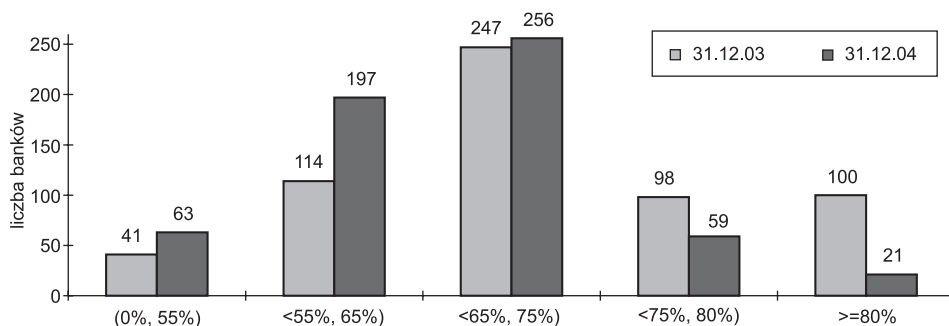
Marża odsetkowa

Marża odsetkowa wypracowana przez sektor banków spółdzielczych w 2004 r. wyniosła 5,54% i wzrosła w porównaniu z 2003 r. o 0,21 p.p. Podobnie jak wskaźniki rentowności aktywów i kapitałów, marża odsetkowa wzrosła skokowo w I kwartale 2004 r.

Obciążenie wyniku działalności bankowej

Wskutek wyższej dynamiki wyniku działalności bankowej w porównaniu z 2003 r. (111,44%) niż dynamika kosztów działania (106,08%) **obciążenie wyniku działalności bankowej kosztami działania** ukształtowało się na poziomie niższym o 3,34 p.p. (66,02%). Liczba banków wykazujących poziom wskaźnika w 2 najwyższych przedziałach zmniejszyła się w 2004 r. o 118 do 80 banków (13,42% populacji).

Wykres 54. Rozkład banków spółdzielczych pod względem obciążenia wyniku działalności bankowej kosztami działania

Źródło: Dane NBP, opracowanie własne.

Obowiązkowa opłata roczna za 2004 r.

Analizie poddana została **relacja obowiązkowej opłaty rocznej za 2004 r. do kosztów działania, przychodów operacyjnych³¹⁾ oraz wyniku działalności bankowej**. W porównaniu z 2003 r. nastąpiło obniżenie poziomu tych wskaźników w sektorze banków spółdzielczych, co świadczy o zmniejszeniu obciążenia banków z tytułu obowiązkowej opłaty rocznej. Niższe obciążenie wynikało z jednej strony z niższego wolumenu opłaty rocznej³²⁾, z drugiej zaś – ze wzrostu kosztów działania, przychodów operacyjnych oraz wyniku działalności bankowej.

³⁰⁾ 3 z nich zostały przejęte w 2005 r. przez inne, silniejsze kapitałowo banki spółdzielcze.

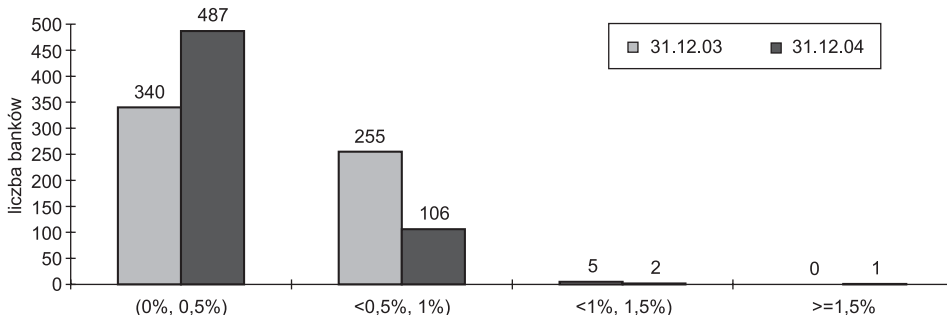
³¹⁾ Przychody operacyjne zdefiniowane jako przychody ogółem pomniejszone o przychody z rozwiązania rezerw i aktualizacji wyceny oraz o zyski nadzwyczajne.

³²⁾ Stawka opłaty rocznej na 2004 r. była niższa niż na 2003 r. i wyniosła 0,075% wobec 0,10%.

Z działalności BFG

W przypadku **relacji obowiązkowej opłaty rocznej do kosztów działania**, średni poziom wskaźnika wyniósł w sektorze banków spółdzielczych 0,41%, co oznacza poprawę w odniesieniu do 2003 r. o 0,1 p.p. W porównaniu z grudniem 2003 r. liczba banków wykazujących najniższe obciążenie z tego tytułu wyniosła 487 (81,71% populacji), co oznacza wzrost o 147 (wykres 55). Najwyższa relacja opłaty rocznej do kosztów działania wyniosła 2,28%, najniższa zaś – 0,16%.

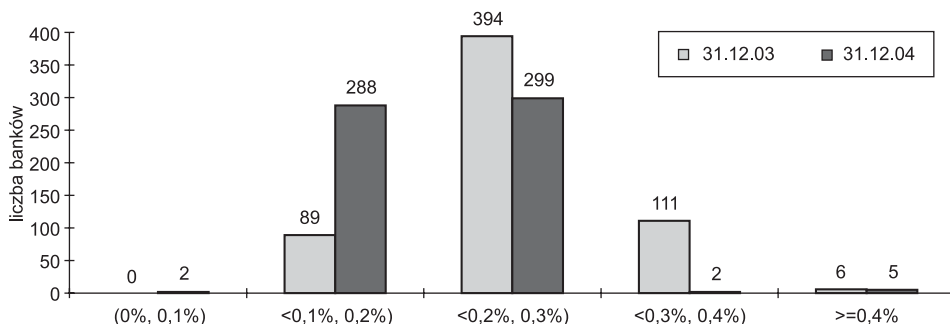
Wykres 55. Rozkład banków spółdzielczych pod względem relacji obowiązkowej opłaty rocznej do kosztów działania

Źródło: Dane NBP, opracowanie własne.

Relacja obowiązkowej opłaty rocznej do przychodów operacyjnych wyniosła średnio 0,20% (obniżenie o 0,06 p.p. w porównaniu z końcem 2003 r.). W 2004 r. nastąpił wzrost liczby banków – o 201 do 290 (48,66% populacji) wykazujących tę relację w 2 najniż-

Wykres 56. Rozkład banków spółdzielczych pod względem relacji obowiązkowej opłaty rocznej do przychodów operacyjnych

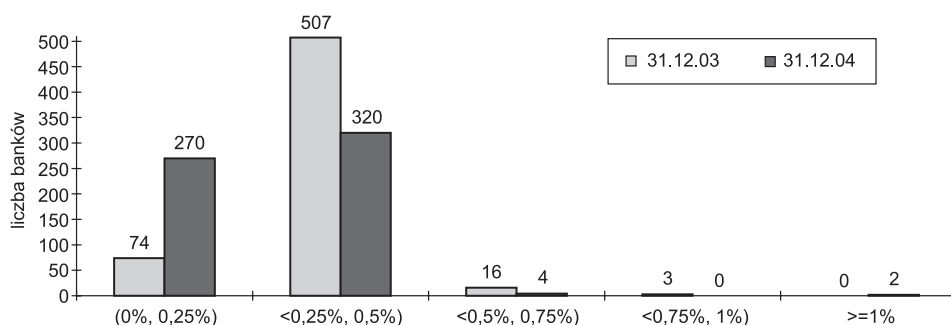

Źródło: Dane NBP, opracowanie własne.

szych przedziałach, tj. do 0,2%. Najniższa wartość wskaźnika wyniosła 0,08%, najwyższa zaś – 1,14%.

Relacja obowiązkowej opłaty rocznej do wyniku działalności bankowej wyniosła średnio 0,27% (spadek w porównaniu z 2003 r. o 0,08 p.p.). 270 banków (45,30% populacji) wykazało tę relację w przedziale od 0,0% do 0,25%, co oznacza wzrost o 196 banków w porównaniu z 2003 r. Najwyższa wartość wskaźnika wyniosła 1,37%, a najniższa – 0,09%.

Wykres 57. Rozkład banków spółdzielczych pod względem relacji obowiązkowej opłaty rocznej do wyniku działalności bankowej

Źródło: Dane NBP, opracowanie własne.

2. Analiza jakości należności i zobowiązań pozabilansowych

Jakość należności

Wskaźnik jakości należności (z odsetkami) wyniósł na koniec 2004 r. 4,80% i poprawił się w porównaniu z grudniem 2003 r. o 1,61 p.p. W przypadku wyłączenia odsetek udział ten wynosił 3,75% (spadek o 1,33 p.p.). Poprawa wskaźników wynikała ze wzrostu należności ogółem o 15,28% oraz ze spadku należności zagrożonych o 13,71%.

W kolejnych kwartałach 2004 r. następowała systematyczna poprawa wskaźnika jakości należności (wykres 64).

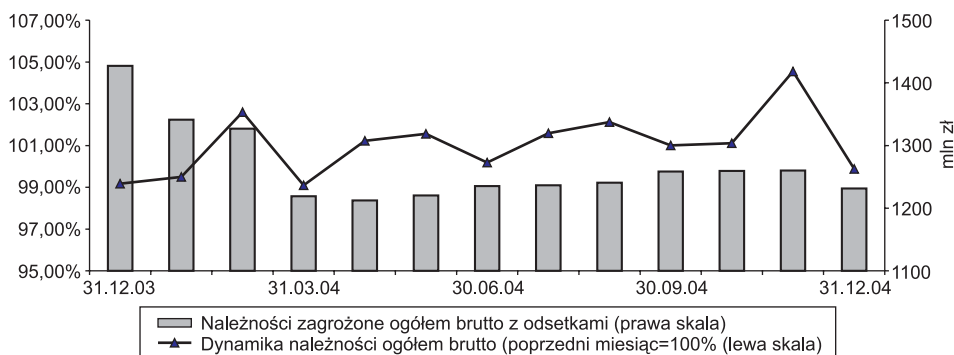
Zastosowanie przez banki nowych regulacji dotyczących tworzenia rezerw celowych spowodowało w marcu 2004 r. skokowy spadek wartości należności zagrożonych (wykres 58).

Pomimo wzrostu należności zagrożonych od maja 2004 r. poziom należności zagrożonych był na koniec 2004 r. niższy w porównaniu z grudniem 2003 r. o 195 642 tys. zł, tj. o 13,71%. Na koniec grudnia 2004 r. wartość należności zagrożonych wyniosła 1 231 422 tys. zł.

Z działalności BFG

Wykres 58. Należności zagrożone ogółem brutto oraz dynamika należności ogółem sektora banków spółdzielczych

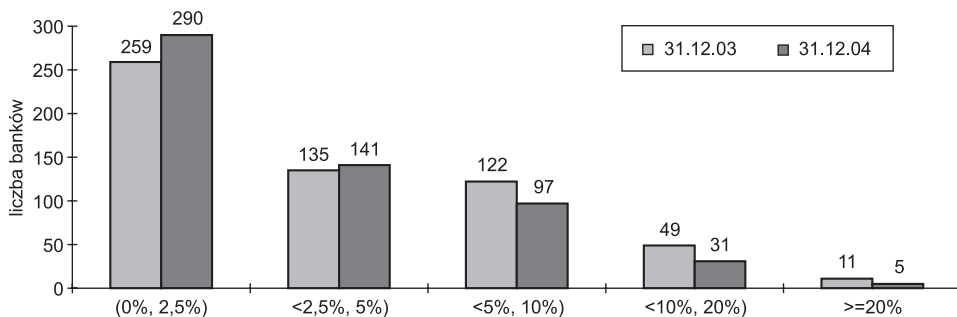

Źródło: Dane NBP, opracowanie własne.

Udział należności pod obserwacją w należnościach ogółem wyniósł 1,17% i w porównaniu z grudniem 2003 r. wzrósł o 0,08 p.p.

W porównaniu z 2003 r. o 8 do 32 wzrosła liczba banków nie wykazujących należności zagrożonych. O poprawie jakości należności świadczył także wzrost liczby banków wykazujących wartość wskaźnika w 2 najniższych przedziałach oraz zmniejszenie liczby banków o najwyższych wartościach wskaźników. W 290 bankach (48,66% populacji) wskaźnik jakości kształtował się poniżej 2,5%, w przypadku zaś 5 banków osiągnął wartość równą bądź wyższą od 20%.

Wykres 59. Rozkład banków spółdzielczych pod względem udziału należności zagrożonych w należnościach ogółem

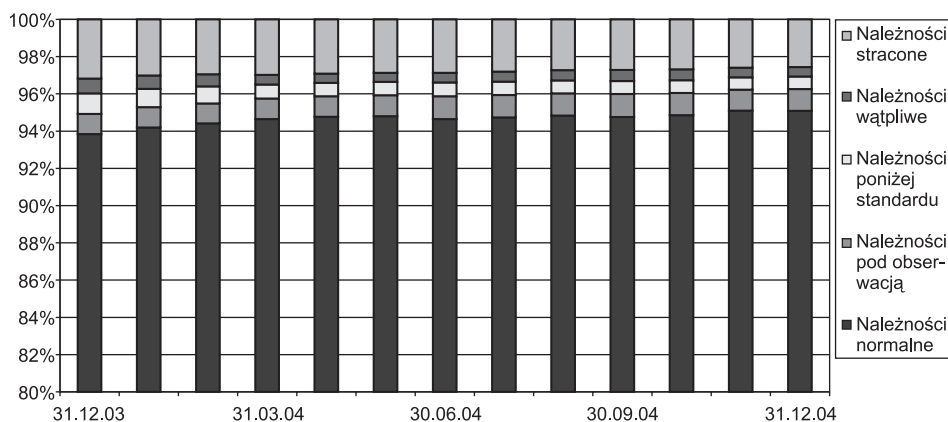

Źródło: Dane NBP, opracowanie własne.

Udział największej grupy należności ogółem (brutto) – należności od sektora niefinansowego – wyniósł na koniec 2004 r. 66,71%. Jej znaczenie obniżyło się w porównaniu z 2003 r. o 1,85 p.p., co należy wiązać ze wzrostem należności od sektora finansowego oraz od sektora instytucji rządowych i samorządowych. Wzrósł natomiast udział należności zagrożonych od sektora niefinansowego w należnościach zagrożonych ogółem – z 97,55% na koniec 2003 r. do 98,57% na koniec 2004 r.

Jakość należności od sektora niefinansowego kształtowała się na gorszym poziomie niż jakość należności ogółem. Udział należności zagrożonych (z odsetkami) wynosił na koniec 2004 r. 7,08%, co oznacza poprawę w porównaniu z grudniem 2003 r. o 2,03 p.p. W przypadku wyłączenia odsetek wskaźnik wyniósł 5,54%, co oznacza poprawę w porównaniu z grudniem 2003 r. o 1,69 p.p.

Wykres 60. Struktura należności ogółem^{*)} sektora banków spółdzielczych

Źródło: Dane NBP, opracowanie własne.

^{*)} W celu bardziej czytelnego przedstawienia struktury skalę na osi rzędnych przedstawiono od 80% do 100%.

Relacja rezerw celowych do należności zagrożonych

W 2004 r. obniżył się poziom wszystkich kategorii należności zagrożonych, ale pogorszyła się ich struktura – wzrósł udział należności straconych. Udział należności poniżej standardu w należnościach zagrożonych wyniósł na koniec 2004 r. 18,18% (spadek o 3,60 p.p.), udział należności wątpliwych obniżył się w tym samym okresie o 1,99 p.p. do poziomu 13,53%. Udział należności straconych wzrósł o 5,59 p.p. do poziomu 68,29%.

Relacja rezerw celowych do podstawy ich naliczania (należności zagrożone pomniejszone o odsetki skapitalizowane) wyniosła na ko-

Z działalności BFG

Tabela 32. Relacje rezerw celowych do należności zagrożonych

Wyszczególnienie	Stan na			Zmiana	
	31.12.2003	30.06.2004	31.12.2004	31.12.2004-31.12.2003	31.12.2004-30.06.2004
Pokrycie należności zagrożonych, pomniejszych o odsetki skapitalizowane, rezerwami celowymi, dla należności:					
<i>Zagrożonych ogółem</i>	49,17%	51,58%	51,37%	2,21 p.p.	-0,21 p.p.
Poniziej standardu	13,82%	12,60%	12,17%	-1,65 p.p.	-0,43 p.p.
Wątpliwych	28,04%	23,29%	24,39%	-3,12 p.p.	1,63 p.p.
Straconych	66,76%	66,81%	67,12%	0,36 p.p.	0,31 p.p.

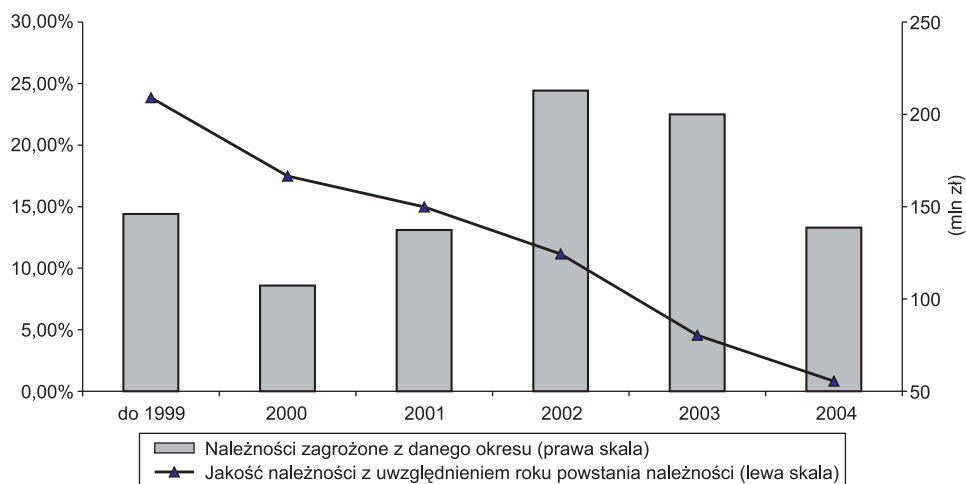
Źródło: Dane NBP, opracowanie własne.

niec 2004 r. 51,34%. W porównaniu z grudniem 2003 r. relacja ta wzrosła o 2,17 p.p., a w odniesieniu do września 2004 r. – o 0,37 p.p.

Analizie została poddana również jakość należności ogółem z uwzględnieniem roku ich powstania. Najwyższy udział należności zagrożonych występował wśród należności powstałych do 1999 r. (23,85%). W odniesieniu do należności powstałych w 2004 r. wskaźnik ten kształtował się na niskim poziomie 0,83%. W ujęciu wartościowym największa kwota należności zagrożonych (212 942 tys. zł) wystąpiła w przypadku należności pochodzących z 2002 r.

Jakość należności ogółem z uwzględnieniem roku ich powstania

Wykres 61. Jakość należności ogółem z uwzględnieniem roku powstania należności w sektorze banków spółdzielczych wg stanu na 31.12.2004 r.

Źródło: Dane NBP; opracowanie własne.

**Brakująca
kwota rezerw
celowych**

Brakująca kwota rezerw celowych wyniosła na koniec 2004 r. 547 tys. zł. Wykazało ją 41 banków, przy czym jedynie w 2 uzupełnienie rezerw do wymaganej wysokości spowodowałyby zmniejszenia zysku o więcej niż 10%.

**Należności
nieobstugiwane**

Na koniec 2004 r. kwota **należności zagrożonych nieobstugiwanych** od sektora niefinansowego wyniosła 538 641 tys. zł, stanowiąc 58,01% należności zagrożonych. W porównaniu z końcem 2003 r. relacja ta pogorszyła się o 6,91 p.p.

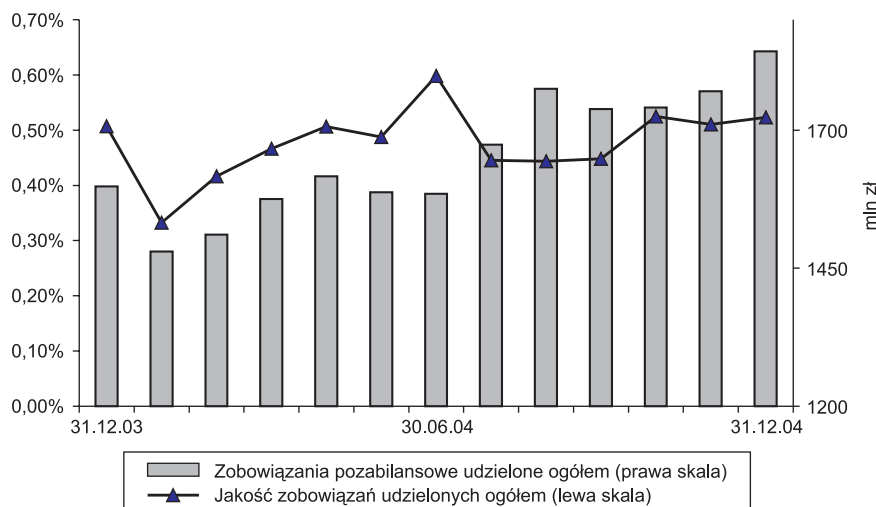
W porównaniu z grudniem 2003 r. należności stracone spisane w ciężar rezerw (bez umorzenia) wzrosły o 83 496 tys. zł. I stanowiły na koniec grudnia 2004 r. 10,20% w relacji do należności zagrożonych ogółem.

**Jakość
zobowiązań
pozabilansowych
udzielonych**

Wskaźnik jakości **zobowiązań pozabilansowych udzielonych zagrożonych** wyniósł na koniec 2004 r. 0,52%, co oznacza **nieznaczne pogorszenie** w porównaniu z grudniem 2003 r. o 0,02 p.p. Wzrost poziomu wskaźnika wynikał z szybszego wzrostu zobowiązań pozabilansowych udzielonych zagrożonych w porównaniu ze wzrostem zobowiązań pozabilansowych udzielonych. W okresie grudzień 2003 r. – grudzień 2004 r. dynamika zobowiązań zagrożonych przewyższała dynamikę zobowiązań ogółem o 3,64 p.p.

Udział zobowiązań pozabilansowych udzielonych pod obserwacją w zobowiązaniach pozabilansowych udzielonych ogółem wyniósł 0,46% i w porównaniu z okresem bazowym pozostał w zasadzie na niezmiennym poziomie.

Wykres 62. Wartość i jakość zobowiązań pozabilansowych udzielonych w sektorze banków spółdzielczych

Źródło: Dane NBP, opracowanie własne.

Z działalności BFG

Złagodzenie przepisów dotyczących tworzenia rezerw celowych wpłynęło korzystnie na spadek wartości salda rezerw w 2004 r. i obniżenie relacji salda rezerw do wyniku działalności bankowej. Na koniec marca 2004 r. saldo rezerw było ujemne (wykres 64), w pozostałych okresach zaś wykazywało wartość dodatnią.

Saldo rezerw

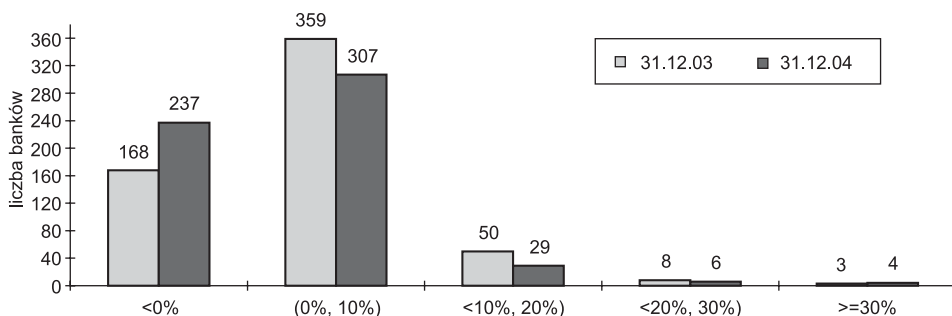
Tabela 33. Saldo rezerw w sektorze banków spółdzielczych

Wyszczególnienie [tys. zł]	31.12.2003	31.06.2004	31.12.2004	Porównanie wyników [%]	
				31.12. 2004/ 31.12. 2003	31.12. 2004/ 30.06. 2004
Saldo rezerw i aktualizacji, w tym saldo rezerw:	117 017	14 970	82 859	-29,19	453,50
na należności zagrożone, w tym na należności:	90 773	7 127	60 261	-33,61	745,53
<i>poniżej standardu</i>	14 617	-9 405	-6 155	-142,11	34,56
<i>wątpliwe</i>	19 370	-9 411	-959	-104,95	89,81
<i>stracone</i>	56 786	25 943	67 375	18,65	159,70
na należności normalne i pod obserwacją, w tym:	-428	326	2 552	696,26	682,82
<i>na należności normalne</i>	-1 221	-923	946	177,48	202,49
<i>na należności pod obserwacją</i>	793	1 249	1 606	102,52	28,58
z tytułu trwałej utraty wartości papierów wartościowych	258	-19	-243	-194,19	-1178,95
z tytułu trwałej utraty wartości akcji i udziałów w jednostkach zależnych, współzależnych i stowarzyszonych oraz udziałów mniejszościowych	297	397	2 034	584,85	412,34
na zobowiązania pozabilansowe	448	38	357	-20,31	839,47
na deprecjacje środków trwałych, inwestycji oraz wartości niematerialnych i prawnych	0	0	0	-	-
z tytułu tworzonych funduszy (tylko koszty)	892	172	142	-84,08	-17,44
inne	6 539	1 110	3 880	-40,66	249,55
na ryzyko ogólne	18 238	5 819	13 876	-23,92	138,46

Źródło: Dane NBP, opracowanie własne.

Na koniec 2004 r. obciążenie wyniku działalności bankowej saldem rezerw wyniosło 3,53%, co oznacza poprawę w porównaniu z grudniem 2003 r. o 2,03 p.p. Decydujący wpływ na zmianę poziomu wskaźnika miały zmiany wartości salda rezerw na należności.

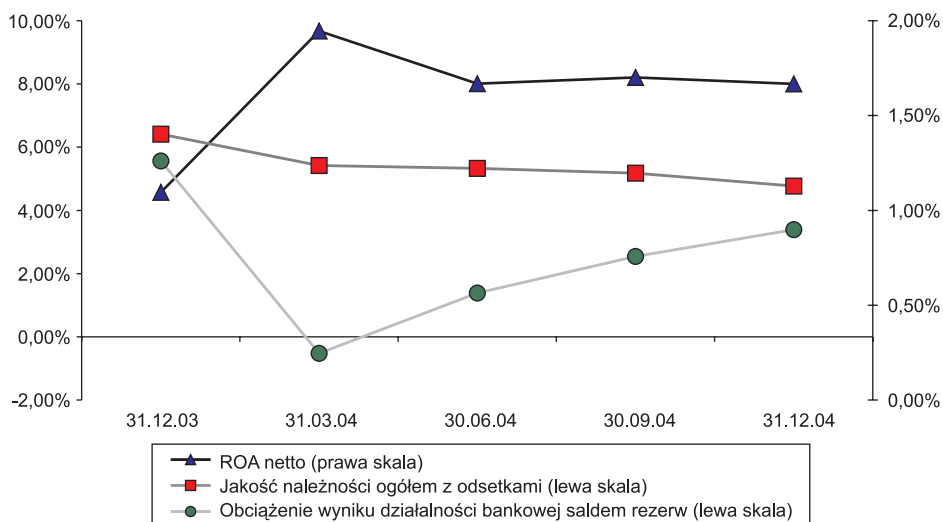
Wykres 63. Rozkład banków spółdzielczych pod względem relacji salda rezerw do wyniku działalności bankowej

Źródło: Dane NBP, opracowanie własne.

Salda rezerw nie wykazało 13 banków. W 237 bankach (39,77% populacji) relacja salda rezerw do wyniku działalności bankowej była ujemna (w tym najniższa -16,95%). W porównaniu z grudniem 2003 r. liczba banków wykazujących saldo ujemne zwiększyła się o 69. Na koniec 2004 r. najwyższe obciążenie saldem rezerw wyniosło 46,87%.

Wykres 64. Wskaźnik jakości należności ogółem z odsetkami, obciążenie wyniku działalności bankowej saldem rezerw oraz ROA netto

Źródło: Dane NBP, opracowanie własne.

Z działalności BFG

3. Analiza wypłacalności

Nieznaczne pogorszenie w 2004 r. **współczynnika wypłacalności** w sektorze banków spółdzielczych o 0,06 p.p. do poziomu 14,13% było skutkiem wyższego tempa wzrostu całkowitego wymogu kapitałowego (11,71%) niż tempo wzrostu funduszy własnych (11,23%).

Współczynnik wypłacalności

Tabela 34. Współczynnik wypłacalności i wymogi kapitałowe w sektorze banków spółdzielczych

Wyszczególnienie	Jedn.	Stan na			Porównanie wyników	
		31.12. 2003	30.06. 2004	31.12. 2004	31.12. 2004/ 31.12. 2003	31.12. 2004/ 30.06. 2004
Współczynnik wypłacalności	%	14,19%	14,67%	14,13%	-0,06 p.p.	-0,54 p.p.
Całkowity wymóg kapitałowy:	tys. zł	1 375 457	1 493 524	1 536 487	11,71%	2,88%
Wymóg kapitałowy z tytułu ryzyka kredytowego	tys. zł	1 372 108	1 487 635	1 530 567	11,15%	2,89%
Wymóg kapitałowy z tytułu ryzyka koncentracji wierzytelności	tys. zł	2 643	4 769	995	-62,35%	-79,14%
Wymóg kapitałowy z tytułu ryzyka rynkowego	tys. zł	261	632	4 415	1591,57%	598,58%
Wymóg kapitałowy z tytułu innego ryzyka	tys. zł	445	448	510	14,61%	4,51%

Źródło: Dane NBP, opracowanie własne.

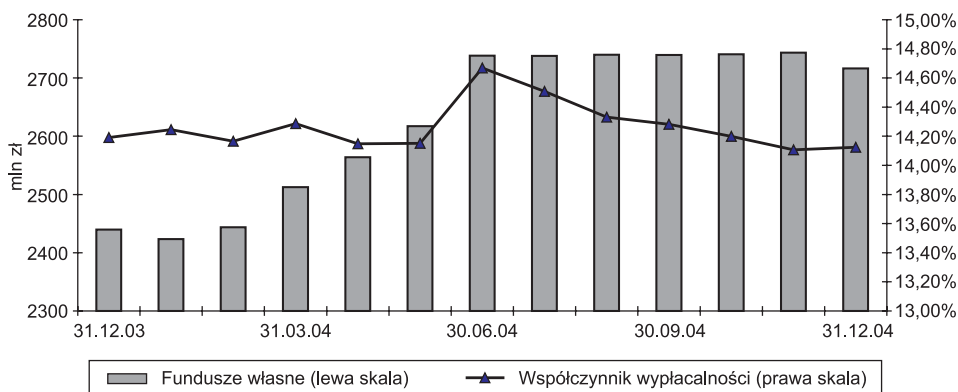
Wykres 65 obrazuje kształtowanie się poziomu funduszy własnych i współczynnika wypłacalności w okresie grudzień 2003 r. – grudzień 2004 r. Spadek funduszy własnych w grudniu 2004 r. spowodowany został wzrostem straty z lat ubiegłych, powstałej głównie z powodu rozliczenia prowizji w czasie.

Na koniec 2004 r. 531 banków (89,09% populacji) wykazało współczynnik wypłacalności powyżej 10%.

Trzy banki spółdzielcze wykazały współczynnik wypłacalności poniżej 8%, w tym jeden – ujemny³³⁾. Ponadto w 62 bankach wskaźnik ten kształtował się w przedziale od 8% do 10%.

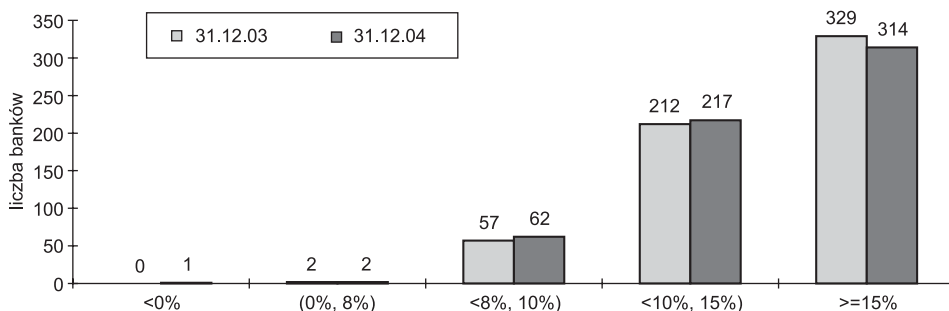
³³⁾ Bank ten został przejęty przez inny bank spółdzielczy w 2005 r.

Wykres 65. Współczynnik wypłacalności i fundusze własne w sektorze banków spółdzielczych

Źródło: Dane NBP, opracowanie własne.

Wykres 66. Rozkład banków spółdzielczych pod względem współczynnika wypłacalności

Źródło: Dane NBP, opracowanie własne.

Całkowity wymóg kapitałowy

W strukturze całkowitego wymogu kapitałowego 99,61% stanowił wymóg z tytułu ryzyka kredytowego. Udział wymogu kapitałowego z tytułu ryzyka koncentracji wierzytelności wynosił 0,06% i wykazało go 9 banków. Wymóg kapitałowy z tytułu ryzyka rynkowego stanowił 0,29% wymogu całkowitego i wykazało go 25 banków, natomiast wymóg kapitałowy pozostały – 2 banki.

Fundusze własne

W 2004 r. wartość **funduszy własnych wzrosła** o 11,23%, przy 10,51% **wzroście funduszy zasadniczych**.

Z działalności BFG

Tabela 35. Baza kapitałowa w sektorze banków spółdzielczych

Baza kapitałowa [w tys. zł]	31.12. 2003	30.06. 2004	31.12. 2004	Porównanie wyników [%]	
				31.12. 2004/ 31.12. 2003	31.12. 2004/ 30.06. 2004
Fundusze własne	2 439 904	2 738 404	2 713 916	11,23	-0,89
Fundusze podstawowe:	2 433 495	2 715 802	2 683 781	10,29	-1,18
Fundusze zasadnicze, w tym:	2 351 102	2 587 237	2 598 245	10,51	0,43
<i>kapitał podstawowy (fundusz statutowy, kapitał zakładowy)</i>	<i>511 844</i>	<i>522 905</i>	<i>524 335</i>	<i>2,44</i>	<i>0,27</i>
<i>należne wpłaty na kapitał pod- stawowy (wielkość ujemna)</i>	<i>-75 707</i>	<i>-71 248</i>	<i>-70 268</i>	<i>-7,18</i>	<i>-1,38</i>
<i>kapitał (fundusz) zapasowy (zasobowy)</i>	<i>1 869 238</i>	<i>2 090 863</i>	<i>2 098 288</i>	<i>12,25</i>	<i>0,36</i>
<i>kapitały (fundusze) rezerwowe</i>	<i>45 727</i>	<i>44 717</i>	<i>45 890</i>	<i>0,36</i>	<i>2,62</i>
Dodatkowe pozycje funduszy pod- stawowych	136 835	156 146	153 528	12,20	-1,68
<i>fundusz ogólnego ryzyka</i>	<i>127 237</i>	<i>149 943</i>	<i>149 354</i>	<i>17,38</i>	<i>-0,39</i>
<i>niepodzielony zysk z lat ubiegłych</i>	<i>9 598</i>	<i>6 203</i>	<i>4 174</i>	<i>-56,51</i>	<i>-32,71</i>
Pozycje pomniejszające fundusze podstawowe, w tym:	54 442	27 581	67 992	24,89	146,52
<i>akcje własne posiadane przez bank</i>	<i>4</i>	<i>650</i>	<i>0</i>	<i>-100,00</i>	<i>-100,00</i>
<i>wartości niematerialne i prawne</i>	<i>16 801</i>	<i>27 073</i>	<i>30 702</i>	<i>78,99</i>	<i>11,08</i>
<i>strata skumulowana przy uwzględnieniu zgody KNB</i>	<i>37 637</i>	<i>-142</i>	<i>37 920</i>	<i>0,75</i>	<i>-26804,23</i>
Fundusze uzupełniające, w tym:	138 607	139 059	142 505	2,81	2,48
Fundusze uzupełniające bis*, w tym:	139 199	139 593	144 317	3,68	3,38
Kapitał (fundusz) z aktualizacji wyceny majątku trwałego	112 702	112 217	114 942	1,99	2,43
Zobowiązania podporządkowane (zaliczane do funduszy własnych)	26 004	26 877	29 146	12,08	8,44
Pomniejszenia sumy funduszy podstawowych i uzupełniają- cych	132 198	116 457	112 370	-15,00	-3,51

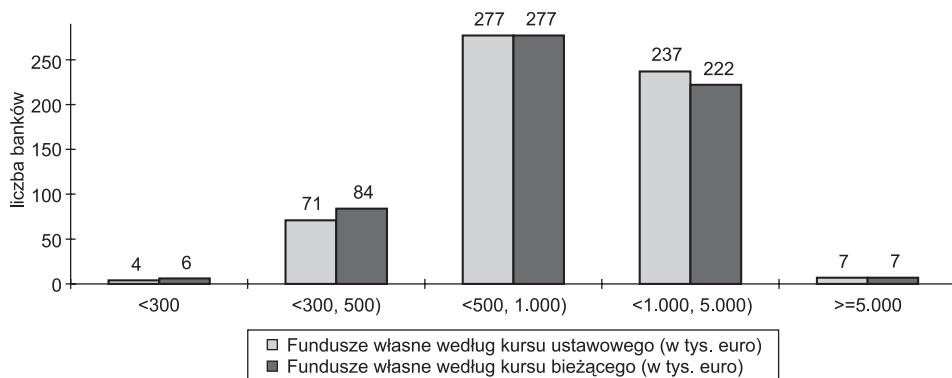
Źródło: Dane NBP, opracowanie własne.

* Tj. w kwocie nieuwzględniającej relacji do funduszy podstawowych.

Na koniec 2004 r. zobowiązania podporządkowane zaliczane do funduszy własnych wykazało 95 banków spółdzielczych (o 6 więcej niż na koniec 2003 r.).

Wykres 67 prezentuje strukturę banków spółdzielczych według wielkości funduszy własnych, wyliczonych według kursu z 31.12.2000 r. i 31.12.2004 r.³⁴⁾ Fundusze własne przekraczające równowartość 5 mln euro (według kursu z końca grudnia 2004 r.) posiadało 7 banków.

Wykres 67. Struktura banków spółdzielczych według wielkości funduszy własnych według stanu na 31.12.2004 r.

Źródło: Dane NBP, opracowanie własne.

Do końca 2005 r. zrzeszone banki spółdzielcze zobowiązane są uzyskać zwiększenie funduszy własnych do poziomu nie niższego niż 500 tys. euro³⁵⁾. Na koniec grudnia 2004 r. 90 banków miało fundusze własne niższe niż 500 tys. euro (według kursu z końca grudnia 2004 r.), w tym 6 – poniżej 300 tys. euro. Gdyby banki te przeznaczyły w całości wypracowane zyski na zwiększenie funduszy własnych, liczba ta zmniejszyłaby się do 45, ale nadal fundusze w 2 bankach kształtowałyby się poniżej 300 tys. euro.

Strata skumulowana

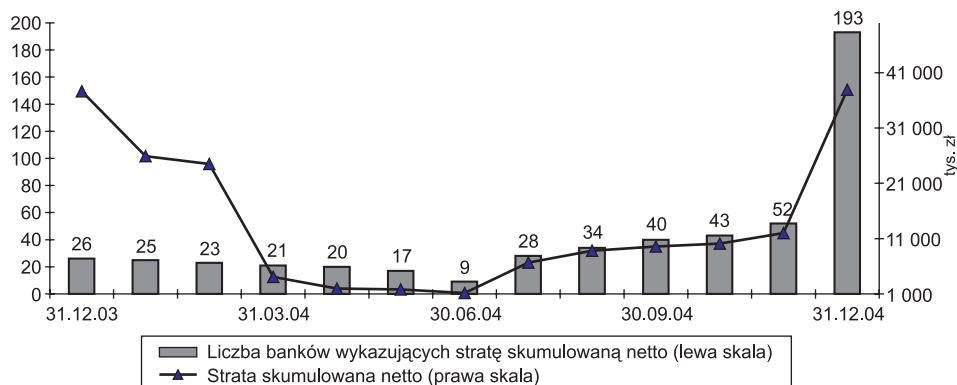
Strata skumulowana wyniosła na koniec grudnia 2004 r. 37 920 tys. zł i zwiększyła się w porównaniu z 2003 r. o 0,75%. Jej znaczny wzrost w grudniu 2004 r. należy wiązać z rozliczaniem prowizji w czasie.

Według stanu na koniec grudnia 2004 r. na 193 banki (31,71% populacji banków spółdzielczych), które wykazały stratę skumulowaną, 189 poniosło wyłącznie stratę z lat ubiegłych.

³⁴⁾ 1 euro = 4,0790 zł.

³⁵⁾ Zgodnie z art. 172 ust. 3 pkt 2) ustawy Prawo bankowe (kurs z dnia 31 grudnia 2004 r. 1 euro = 4,0790 zł).

Wykres 68. Strata skumulowana i liczba banków ją wykazujących w sektorze banków spółdzielczych

Źródło: Dane NBP, opracowanie własne.

W 2004 r. liczba banków wykazujących stratę zwiększyła się o 182. Wśród 11 pozostałych banków wykazujących stratę skumulowaną netto zarówno na koniec września 2004 r., jak i na koniec grudnia 2004 r.:

- ❖ 6 banków wykazało wzrost straty,
- ❖ 5 banków wykazało spadek straty.

Relacja straty skumulowanej do funduszy zasadniczych w grupie banków wykazujących stratę wyniosła średnio 4,30%, a w 6 bankach kształtowała się powyżej 10%. Jedynie w 1 banku ze 189³⁶⁾ wykazujących stratę skumulowaną pokrycie tej straty zyskiem bieżącym kształtowało się nieznacznie poniżej 100%.

4. Analiza płynności

W porównaniu z grudniem 2003 r. poprawiły się **wskaźniki płynności strumieniowej**, natomiast pogorszyły **wskaźniki płynności strukturalnej** w stopniu nieznaczącym.

Płynność

Niski udział łatwo zbywalnych papierów wartościowych w sumie bilansowej netto oraz wysoka relacja lokat międzybankowych do depozytów międzybankowych wynikały z ulokowania wolnych środków na lokatach w bankach zrzeszających.

³⁶⁾ Bez 4 banków wykazujących stratę bieżącą netto.

Bezpieczny Bank

Tabela 36. Wskaźniki płynności w sektorze banków spółdzielczych

Wyszczególnienie	31.12. 2003	30.06. 2004	31.12. 2004	Porównanie wyników [p.p.]	
				31.12. 2004/ 31.12. 2003	31.12. 2004/ 30.06. 2004
	[%]				
Wskaźnik płynności strukturalnej I: (gotówka + rachunki bieżące w NBP i innych bankach + rezerwa obowiązkowa + bony pieniężne i skarbowe) / (depozyty bieżące sektora niefinansowego bez odsetek + depozyty bieżące sektora instytucji rządowych i samorządowych)	28,88	17,29	14,33	-14,55	-2,96
Wskaźnik płynności strukturalnej II: łatwo zbywalne papiery wartościowe / (depozyty bieżące sektora niefinansowego bez odsetek + depozyty bieżące sektora instytucji rządowych i samorządowych bez odsetek)	2,19	1,58	0,97	-1,22	-0,62
Wskaźnik płynności strumieniowej I (1 miesiąc)	59,61	53,96	61,22	1,61	7,26
Wskaźnik płynności strumieniowej II (3 miesiące)	38,97	37,52	40,83	1,86	3,31
Udział łatwo zbywalnych papierów wartościowych w sumie bilansowej netto	0,72	0,51	0,35	-0,37	-0,16
Relacja łatwo zbywalnych papierów wartościowych do depozytów sektora niefinansowego oraz sektora instytucji rządowych i samorządowych	0,86	0,63	0,42	-0,44	-0,20
Udział papierów wartościowych w sumie bilansowej netto	7,73	6,43	4,26	-3,46	-2,16
Relacja lokat międzybankowych do depozytów międzybankowych	11214,93	8696,71	10202,24	-1012,69	1505,53
Udział lokat międzybankowych w sumie bilansowej netto	17,71	17,84	23,51	5,80	5,67
Udział depozytów międzybankowych w sumie bilansowej netto	0,16	0,21	0,23	0,07	0,03

Źródło: Dane NBP, opracowanie własne.

Z działalności BFG

5. Depozyty

Tabela 37. Depozyty w sektorze banków spółdzielczych

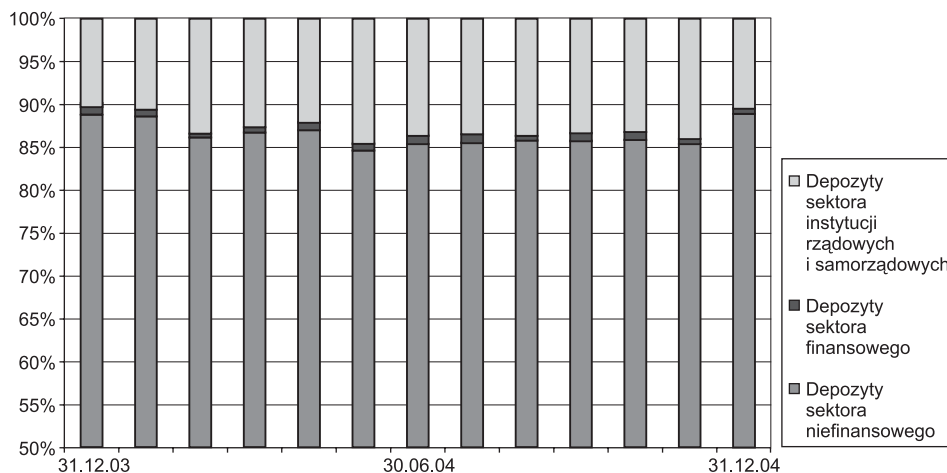
Wyszczególnienie [tys. zł]	Złote	Waluta	Razem	Porównanie wyników [%]		Udział w depozytach ogółem [%]		
				31.12. 2004/ 31.12. 2003	31.12. 2004/ 30.06. 2004	31.12. 2003	30.06. 2004	31.12. 2004
				31.12.2004				
Depozyty sektora finansowego, w tym:	140 941	9 134	150 075	-7,33	-29,63	0,60	0,71	0,62
depozyty banków	123 588	9 134	132 722	23,81	-31,08	0,51	0,65	0,55
depozyty instytucji ubezpieczeniowych i funduszy emerytalnych	3 430	0	3 430	0,15	-11,16	0,02	0,02	0,01
Depozyty sektora niefinansowego, w tym:	21 277 186	97 229	21 374 415	11,05	13,64	86,23	85,66	88,83
depozyty podmiotów gospodarczych	1 672 490	5 638	1 678 128	24,92	31,25	5,40	6,19	6,97
depozyty gospodarstw domowych	18 929 832	90 808	19 020 640	9,90	12,66	78,04	76,43	79,05
depozyty innych podmiotów	674 864	783	675 647	12,96	4,19	2,80	3,04	2,81
Depozyty sektora instytucji rządowych i samorządowych, w tym:	2 538 267	158	2 538 425	13,15	-14,65	13,17	13,63	10,55
depozyty instytucji rządowych szczebla centralnego	48 566	0	48 566	-27,49	-14,41	0,26	0,24	0,20
depozyty instytucji samorządowych	2 489 631	158	2 489 789	15,08	-14,63	12,91	13,38	10,35
depozyty funduszy ubezpieczeń społecznych	70	0	70	-99,46	-92,54	0,00	0,00	0,00
Depozyty ogółem	23 956 394	106 521	24 062 915	11,13	9,39	100,00	100,00	100,00

Źródło: Dane NBP, opracowanie własne.

Depozyty ogółem wyniosły na koniec grudnia 2004 r. 24 062 915 tys. zł i **wzrosły** w porównaniu z grudniem 2003 r. o 11,13%. Depozyty złotowe stanowiły 99,56% depozytów ogółem.

Depozyty podmiotów niefinansowych stanowiły na koniec 2004 r. 88,83% depozytów ogółem, co oznacza **wzrost** ich udziału w porównaniu z grudniem 2003 r. o 2,60 p.p.

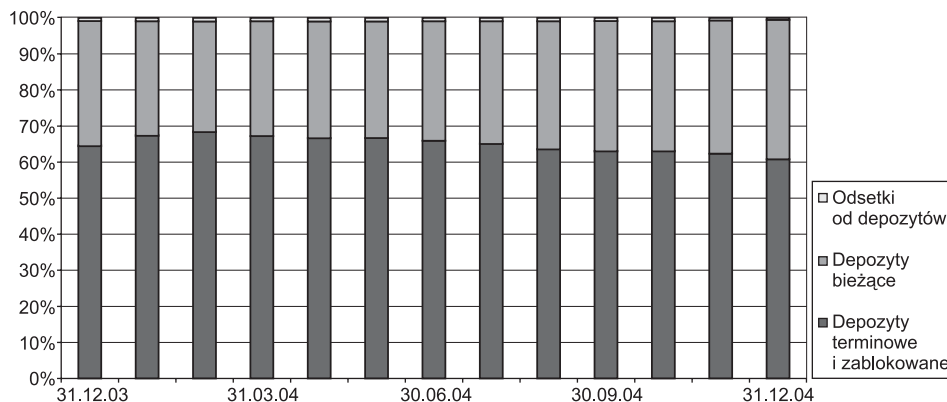
Wykres 69. Struktura depozytów w sektorze banków spółdzielczych

Źródło: Dane NBP, opracowanie własne.

Największy udział w depozytach podmiotów niefinansowych miały depozyty **gospodarstw domowych**. Udział ten wynosił 88,99% i **obniżył** się w porównaniu z grudniem 2003 r. o 0,93 p.p. Udział depozytów podmiotów gospodarczych wyniósł na koniec 2004 r. 7,85% (wzrost o 0,87 p.p.). Biorąc pod uwagę strukturę pod względem terminu, największą grupę depozytów od sektora niefinansowego stanowiły depozyty terminowe i zablokowane z udziałem

Wykres 70. Struktura terminowa depozytów sektora niefinansowego w bankach spółdzielczych

Źródło: Dane NBP, opracowanie własne.

Z działalności BFG

lem 60,41%. W porównaniu z grudniem 2003 r. ich udział obniżył się o 4,70 p.p. Depozyty bieżące stanowiły 39,05% depozytów od tego sektora (wzrost udziału o 4,73 p.p.), natomiast odsetki 0,54% (spadek udziału o 0,04 p.p.).

Udział **depozytów sektora instytucji rządowych i samorządowych** w depozytach ogółem **wyniósł** na koniec 2004 r. 10,55%, co oznacza spadek w odniesieniu do grudnia 2003 r. o 2,60 p.p.

Udział depozytów od sektora finansowego w depozytach ogółem wyniósł na koniec 2004 r. 0,62%, co oznacza wzrost w porównaniu z grudniem 2003 r. o 0,03 p.p.

Na koniec 2004 r. depozyty sektora niefinansowego i instytucji samorządowych wynosiły 23 912 840 tys. zł i wzrosły w odniesieniu do grudnia 2003 r. o 11,27%.

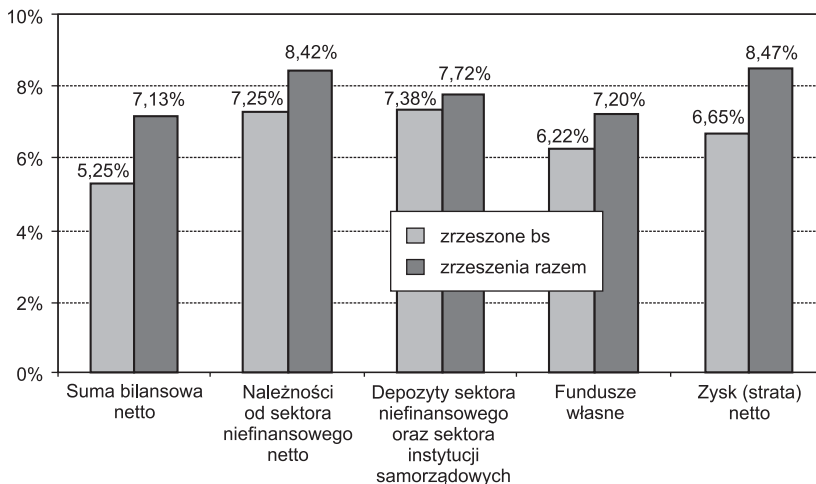
Sredni depozyt w bankach spółdzielczych wyniósł 4,16 tys. zł.

6. Zrzeszenia na tle krajowego sektora bankowego

Wykres 71 prezentuje udział zrzeszonych banków spółdzielczych oraz zrzeszeń³⁷⁾ w krajowym sektorze bankowym, liczony dla wybranych pozycji bilansowych oraz rachunku zysków i strat.

Zrzeszenia na tle krajowego sektora bankowego

Wykres 71. Udział banków spółdzielczych w krajowym sektorze bankowym w wybranych pozycjach bilansu oraz rachunku zysków i strat wg stanu na 31.12.2004 r.

Źródło: Dane NBP, opracowanie własne.

³⁷⁾ Banki zrzeszające i zrzeszone banki spółdzielcze. Nie uwzględniono w tej części analizy niezrzeszonego banku spółdzielczego.

Bezpieczny Bank

W przypadku sumy bilansowej netto wpływ uwzględnienia banków zrzeszających jest największy – udział sektora spółdzielczego wzrósł o 1,88 p.p. do poziomu 7,13%.

Dla depozytów od sektora niefinansowego i instytucji samorządowych wpływ uwzględnienia banków zrzeszających jest najmniejszy. Udział ten zwiększył się o 0,34 p.p. do 7,72%. Niższy udział w tej pozycji można tłumaczyć specyfiką działania banków zrzeszających, tj. ich znacznym zaangażowaniem w operacje z bankami zrzeszonymi.

Statystyczny bank spółdzielczy

Największą sumę bilansową, wartość depozytów i funduszy własnych posiadał statystyczny bank spółdzielczy w zrzeszeniu GBW.

W przypadku relacji sumy bilansowej netto na 1 zatrudnionego oraz wyniku finansowego netto na 1 zatrudnionego, wyższy poziom wskaźników wystąpił w zrzeszeniu BPS, co świadczy o wyższej efektywności zatrudnienia.

Tabela 38. Statystyczny bank spółdzielczy wg stanu na 31.12.2004 r.

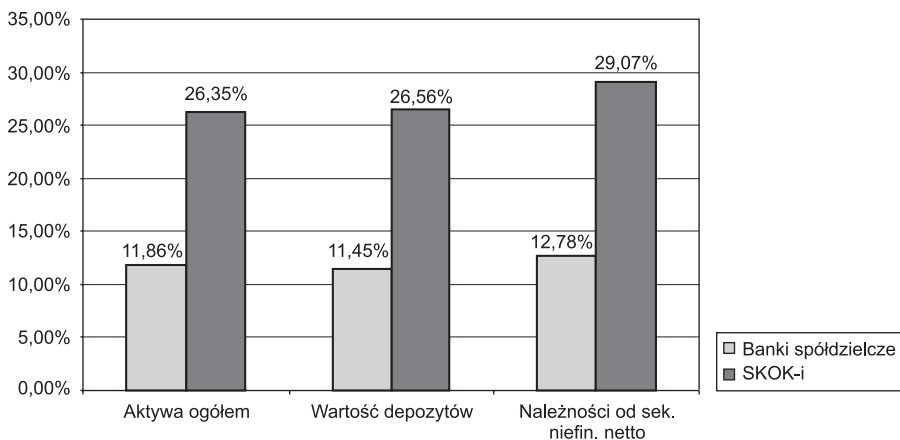
Wyszczególnienie	Jedn.	Sektor BS	Banki spółdzielcze zrzeszone w:		
			BPS	GBW	MR BANK
Statystyczny bank					
Suma bilansowa netto	tys. zł	48 183	44 888	52 677	46 778
Depozyty sektora niefinansowego oraz sektora instytucji samorządowych	tys. zł	40 041	37 314	43 376	39 180
Fundusze własne	tys. zł	4 554	4 365	4 656	4 648
Fundusze własne (kurs z dnia 31 grudnia 2004 roku 1 euro = 4,0790 zł)	tys. euro	1 116	1 070	1 141	1 140
Zysk (strata) netto	tys. zł	801	801	809	711
Liczba banków	liczba	596	358	157	80
Liczba placówek	liczba	2 796	1 586	836	325
Liczba osób zatrudnionych	liczba	27 600	15 638	8 202	3 337
Średnia liczba osób zatrudnionych w placówce	liczba	10	10	10	10
Suma bilansowa netto na 1 zatrudnionego	tys. zł	1 040	1 028	1 008	1 121
Wynik finansowy netto na 1 zatrudnionego	tys. zł	17,30	18,34	15,49	17,05

Źródło: Dane NBP, opracowanie własne.

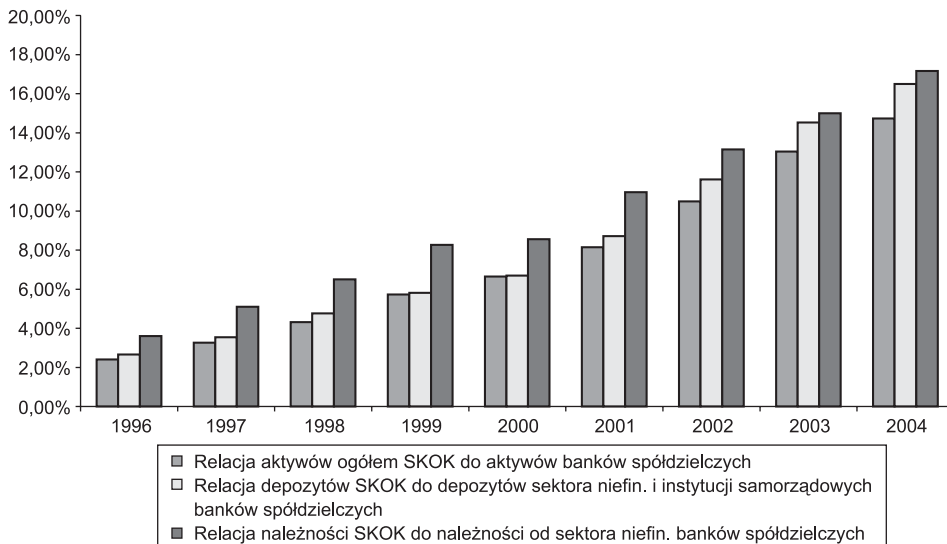
7. Porównanie sektora banków spółdzielczych ze spółdzielczymi kasami oszczędnościowo-kredytowymi

Wykres 72. Tempo zmian wybranych wielkości bilansowych sektora spółdzielczego i spółdzielczych kas oszczędnościowo-kredytowych w 2004 r.

Źródło: Dane NBP, opracowanie własne.

Wykres 73. Relacja aktywów, depozytów i kredytów SKOK i banków spółdzielczych w latach 1996–2004

Źródło: Dane NBP, opracowanie własne.

Tempo wzrostu sumy bilansowej netto, depozytów i należności w SKOK-ach w 2004 r. było wyższe niż w sektorze banków spółdzielczych³⁸⁾.

Rok 2004 był kolejnym rokiem, w którym nastąpił wzrost relacji depozytów i kredytów SKOK-ów do porównywalnych wielkości sektora spółdzielczego. Na koniec 2004 r. suma depozytów przyjętych przez SKOK-i odpowiadała 16,50% depozytów banków spółdzielczych, a suma kredytów – prawie 17,16%.

8. Podsumowanie

W 2004 r. sytuacja ekonomiczno-finansowa w sektorze banków spółdzielczych **poprawiła się**. Wysoka dynamika wyniku finansowego (wynik finansowy brutto wzrósł o 44,80%, wynik finansowy netto – o 69,79%) wpłynęła pozytywnie na poprawę **wskaźników rentowności**. Osiągnięcie wyższych wyników finansowych należy wiązać także z liberalizacją przepisów dotyczących tworzenia rezerw celowych, która ponadto przyczyniła się do spadku wartości należności zagrożonych i do poprawy wskaźnika **jakości należności**. Pogorszeniu uległa jednak struktura należności, co wyraziło się we wzroście udziału należności straconych w należnościach ogółem.

W 2004 r. nieznacznie obniżył się poziom **współczynnika wypłacalności**. 6 banków spółdzielczych nie spełniało ustawowego wymogu kapitałowego 300 tys. euro. Kolejny próg kapitałowy (500 tys. euro, który banki powinny osiągnąć na koniec 2005 r.) przekroczyło 506 banków (84,90% wszystkich banków spółdzielczych). W 2005 r. należy się spodziewać intensyfikacji działań banków w tym zakresie.

Odnotowanej poprawie sytuacji w sektorze banków spółdzielczych towarzyszył, szczególnie w IV kwartale 2004 r., wzrost wysokości straty skumulowanej oraz liczby banków ją wykazujących, ale w większości banków należy to wiązać z wprowadzaniem nowych zasad rachunkowości w zakresie rozliczania prowizji według zamortyzowanego kosztu, z uwzględnieniem efektywnej stopy procentowej.

Na koniec 2004 r. depozyty sektora niefinansowego i instytucji samorządowych, mogące stanowić odniesienie dla szacowania poziomu środków objętych gwarancjami BFG, wynosiły 23 912 840 tys. zł i wzrosły w odniesieniu do grudnia 2003 r. o 11,27%.

*Opracował Zespół Analiz Systemowych
Departamentu Analiz BFG w składzie:*

*Tomasz Bugajny, Małgorzata Iwanicz-Drozdowska,
Halina Polijaniuk, Iwona Sowińska*

---

³⁸⁾ Z uwzględnieniem niezrzeszonego banku spółdzielczego.